

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΤΜΗΜΑ Π.Τ.Π.Ε.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΖΑΧΑΡΗ ΑΘΗΝΑ
ΑΜ: 0204093

« Η ΦΤΩΧΕΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΙΣ ΑΝΑΠΤΥΓΜΕΝΕΣ ΚΑΙ
ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ »

→ Επόπτες Καθηγητές: Α) Πανταζής Βασίλης
Β) Τσιλιμένη Τασούλα

ΒΟΛΟΣ 2008

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ & ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»**

Αριθ. Εισ.: 6468/1

Ημερ. Εισ.: 17-09-2008

Δωρεά: Συγγραφέα

Ταξιθετικός Κωδικός: ΠΤ – ΠΠΕ

2008

ZAX

Η ΦΤΩΧΕΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΙΣ ΑΝΑΠΤΥΓΜΕΝΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	σελ. 3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο	
ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	σελ. 7
1.1. ΤΙ ΟΡΙΖΕΙ Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	σελ. 7
1.1.1. Τα Δικαιώματα κατά την Ανάπτυξη	σελ. 8
1.1.2. Πολιτικά Δικαιώματα	σελ. 9
1.1.3. Δικαιώματα Προστασίας	σελ. 10
1.2. ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	σελ. 24
1.3. Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	σελ. 27
1.3.1. Νομική Κατοχύρωση	σελ. 30
1.3.2. Νομική Προστασία	σελ. 31
1.3.3. Η Πολιτική της Εκπαίδευσης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	σελ. 32
1.3.4. Τα Δικαιώματα του Παιδιού μέσα στο Σχολικό Σύστημα	σελ. 32
1.3.5. Προσδοκίες και Απαιτήσεις	σελ. 37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο	
Η ΦΤΩΧΕΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ	σελ. 38
2.1. Η ΦΤΩΧΕΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΙΣ ΠΛΟΥΣΙΕΣ ΧΩΡΕΣ	σελ. 38
2.2. Η ΦΤΩΧΕΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΟΝ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΟ ΚΟΣΜΟ	σελ. 47
2.2.1. Υποσιτισμός	σελ. 48
<u>2.2.1.1. Τα Αίτια του Υποσιτισμού</u>	σελ. 49
<u>2.2.1.2. Η Καταπολέμηση του Υποσιτισμού</u>	σελ. 50
2.2.2. Έλλειψη Πόσιμου Νερού και Εγκαταστάσεων Υγιεινής	σελ. 52
<u>2.2.2.1. Οι Επιπτώσεις στα Παιδιά</u>	σελ. 53
<u>2.2.2.2. Η Καταπολέμηση του Υποσιτισμού</u>	σελ. 54
2.2.3. Ακρωτηριασμός των Γυναικείων Γεννητικών Οργάνων	σελ. 55
<u>2.2.3.1. Σε ποιες Περιοχές Παρατηρείται ο Ακρωτηριασμός</u>	σελ. 55
<u>2.2.3.2. Οι Λόγοι για τους οποίους Εφαρμόζεται ο Ακρωτηριασμός</u>	σελ. 56
<u>2.2.3.3. Οι Επιπτώσεις του Ακρωτηριασμού</u>	σελ. 56
<u>2.2.3.4. Υποστηρίζοντας την Κατάργηση του Ακρωτηριασμού</u>	σελ. 57
2.2.4. Εκπαίδευση	σελ. 59
2.3. AIDS	σελ. 61
2.3.1. Παιδιά με AIDS	σελ. 61
2.3.2. Ο Τρόπος με τον οποίο ο Ιός Επηρεάζει τα Παιδιά	σελ. 62
2.4. ΣΤΡΑΤΟΛΟΓΗΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ	σελ. 65
2.5. ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ – ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	σελ. 70
2.5.1. Κακομεταχείριση	σελ. 70

2.5.2. Παιδική Εργασία	σελ. 78
<u>2.5.2.1. Χείριστες Μορφές Παιδικής Εργασίας</u>	σελ. 79
<u>2.5.2.2. Υπέρ της Κατάργησης της Παιδικής Εργασίας</u>	σελ. 79
2.5.3. Εμπόριο Παιδιών	σελ. 81
2.5.4. Σεξουαλική Κακοποίηση και Εκμετάλλευση των Παιδιών	σελ. 84
<u>2.5.4.1. Οι κύριοι Λόγοι για τους οποίους τα Παιδιά Πέφτουν Θύματα Εκμετάλλευσης</u>	σελ. 86
<u>2.5.4.2. Οι Συνέπειες που Αντιμετωπίζουν τα Παιδιά</u>	σελ. 87
<u>2.5.4.3. Η Καταπολέμηση του Φαινομένου</u>	σελ. 87
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο	
ΕΛΛΑΔΑ	σελ. 91
3.1. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	σελ. 92
3.2. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ	σελ. 93
3.3. ΒΙΑ – ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	σελ. 94
3.4. ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΔΡΟΜΟΥ	σελ. 96
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο	
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	σελ. 98
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ	σελ. 103

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο όρος φτώχεια σημαίνει να μην υπάρχει ικανοποιητική στέγαση, πρόσβαση σε ασφαλές νερό και ικανοποιητικό φαγητό, σε εγκαταστάσεις υγιεινής και υπηρεσίες υγείας. Επίσης, φτωχός μπορεί να θεωρηθεί κάποιος που στερείται των ιδεών ή της πληροφόρησης ή ακόμη και της εκπαίδευσης.

Η φτώχεια μπορεί να προέρχεται από κακή διαχείριση των πόρων του κράτους, είτε από ραγδαία αύξηση του πληθυσμού, είτε εξαιτίας ενός πολέμου, ακόμη και λόγω φυλετικών ή άλλων διακρίσεων.

Έτσι, μπορούμε να πούμε ότι παιδική φτώχεια υπάρχει όταν τα παιδιά, μέσα από τέτοιες προβληματικές καταστάσεις του οικογενειακού τους περιβάλλοντος, δεν μπορούν να ικανοποιήσουν τις φυσιολογικές/ βασικές ανάγκες, τις ανάγκες ασφάλειας και κατ' επέκταση τις υπόλοιπες ανάγκες (σύμφωνα με την πυραμίδα των ανθρωπίνων αναγκών του Maslow). Εκατομμύρια παιδιά σε όλο τον κόσμο πεθαίνουν καθημερινά από την έλλειψη τροφής ή από ασθένειες, λόγω έλλειψης ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Σε άλλες συνθήκες, ανήλικα παιδιά εξ αιτίας της οικογενειακής φτώχειας ωθούνται από τους γονείς στην εργασία. Έτσι όχι μόνο δεν ακολουθούν καμία εκπαίδευση αλλά πολλές φορές πέφτουνε θύματα εκμετάλλευσης και κακοποίησης από τους γονείς τους και άλλους ενήλικες.

Επίσης, ένα χαμηλό κοινωνικοοικονομικό επίπεδο μπορεί να επιφέρει ή να σχετίζεται με την εγκληματική συμπεριφορά, την κατάχρηση ουσιών, την εφηβική εγκυμοσύνη.

Ένα άλλο είδος παιδικής φτώχειας, επίσης, είναι η οικογενειακή (relative poverty). Δηλαδή το πόσο τα παιδιά, ανεξάρτητα από την οικονομική τους κατάσταση, απολαμβάνουν την οικογενειακή αγάπη και ασφάλεια, περνούν χρόνο με τους γονείς

τους, έχουν κοινωνικές δεξιότητες, ζουν σε ένα ασφαλές, δημιουργικό και πλούσιο σε ερεθίσματα περιβάλλον¹.

Βλέπουμε λοιπόν, ότι όταν κάνουμε λόγο για παιδική φτώχεια, εννοούμε, τις ανικανοποίητες βασικές ανάγκες, την πιθανότητα ανεπαρκούς ή καθόλου εκπαίδευσης, τυχόν εκμετάλλευση και κακοποίηση, αλλά και στέρηση της οικογένειας και ενός ποιοτικού περιβάλλοντος σωματικής και ψυχικής ανάπτυξης.

Πάνω από 1,000,000,000 παιδιά στερούνται την ασφαλή και υγιεινή διαβίωση που δικαιούνται, σύμφωνα με τη Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού του 1989. Πάνω από τα μισά παιδιά στον κόσμο υποφέρουν από στερήσεις εξ αιτίας της φτώχειας, των πολέμων και του HIV/AIDS και γενικά, περισσότερα από τα μισά παιδιά στον αναπτυσσόμενο κόσμο αποστερούνται σε μεγάλο βαθμό αγαθά και υπηρεσίες, στοιχειωδώς απαραίτητα στην παιδική ηλικία όπως:

- ικανοποιητική στέγαση.
- πρόσβαση σε εγκαταστάσεις υγιεινής.
- πρόσβαση σε ασφαλές νερό.
- πληροφόρηση (τηλεόραση, ραδιόφωνο ή εφημερίδες).
- πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες υγείας.
- πρόσβαση στο σχολείο.
- εξασφάλιση του απαραίτητου φαγητού

Περισσότερο ανησυχητικό είναι πως τουλάχιστον 700.000.000 παιδιά υποφέρουν από τουλάχιστον δύο περισσότερες από τις παραπάνω στερήσεις.

¹Child poverty in rich countries 2005, report card 6, <http://unicef-icdc.org/publications/pdf/repcard6e.pdf>

Η φτώχεια όμως, δεν είναι αποκλειστικότητα των αναπτυσσόμενων χωρών. Όπως θα δούμε και στη συνέχεια, και οι βιομηχανικές χώρες αντιμετωπίζουν τη λεγόμενη φτώχεια των παιδιών. Σε διάφορες γειτονιές των μεγαλουπόλεων του «αναπτυγμένου κόσμου», παιδιά μένουν αναλφάβητα, λιμοκτονούν, παραμελούνται, κακοποιούνται και πέφτουν θύματα εκμετάλλευσης.

Η συγκεκριμένη εργασία λοιπόν αποτελεί μια προσπάθεια προσδιορισμού του προβλήματος της φτώχειας των παιδιών. Επίσης εξετάζει, κατά πόσο η κοινωνία αντιμετωπίζει με σοβαρότητα την κατάσταση και κατά πόσο οι προσπάθειες των διεθνών και τοπικών οργανισμών έχουν βελτιώσει την κατάσταση τα τελευταία χρόνια.

Στο 1^ο κεφάλαιο αναφέρονται κυρίως τα δικαιώματα του παιδιού και παρατίθενται τα σχετικά άρθρα, σύμφωνα με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Στο 2^ο κεφάλαιο αναλύονται ξεχωριστά τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα παιδιά του αναπτυγμένου και αναπτυσσόμενου κόσμου. Τα περισσότερα προβλήματα είναι κοινά και για τις δύο κατηγορίες παιδιών, όπως για παράδειγμα η παιδική εκμετάλλευση ή ο ιός του AIDS. Κάποια άλλα όμως διαφοροποιούνται, όπως η έλλειψη ασφαλούς πόσιμου νερού και εγκαταστάσεων υγιεινής, τα οποία παρατηρούνται κυρίως στις αναπτυσσόμενες χώρες και αξίζει να εξεταστούν ξεχωριστά.

Στο 3^ο κεφάλαιο γίνεται μια αναφορά ξεχωριστά για την κατάσταση των παιδιών στην Ελλάδα, σχετικά με τις υλικές και πνευματικές στερήσεις των Ελληνοπαίδων και των αλλοδαπών παιδιών της Ελλάδας.

*Η ΦΤΩΧΕΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΙΣ ΑΝΑΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ*

Τέλος, στο 4^ο κεφάλαιο παρατίθενται τα γενικά συμπεράσματα, σχετικά με τη φτώχεια των παιδιών και οι γενικοί στόχοι που θα πρέπει να πετύχει η κοινωνία, ώστε να βελτιώσει την κατάσταση για χάρη των παιδιών και της ομαλής λειτουργίας της ίδιας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

1.1. ΤΙ ΟΡΙΖΕΙ Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού είναι ο πρώτος παγκόσμιος νομικά δεσμευτικός κώδικας για τα δικαιώματα, που όλα τα παιδιά πρέπει να απολαμβάνουν. Θέτει στοιχειώδεις αρχές για την ευημερία των παιδιών στα διάφορα στάδια εξέλιξής τους και αποτελείται από 54 άρθρα. Η Σύμβαση ξεκίνησε με πρωτοβουλία της Πολωνικής κυβέρνησης και της UNICEF, υιοθετήθηκε ομόφωνα από τη Γεν. Συνέλευση του ΟΗΕ στις 20 Νοεμ. 1989 και τέθηκε σε ισχύ το 1990. Μέχρι σήμερα έχει επικυρωθεί σχεδόν από όλες τις χώρες του κόσμου², ενώ στην Ελλάδα επικυρώθηκε το 1992³.

Μετά την επικύρωση της συνθήκης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, επικράτησε η ιδέα ότι κάθε άτομο ως 18 χρονών θεωρείται παιδί. Ανεξαρτήτως λοιπόν φύλου, φυλής, χρώματος, γλώσσας, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνικής, εθνοτικής ή κοινωνικής καταγωγής, περιουσιακής κατάστασης, ανικανότητας ή αναπηρίας ή οποιασδήποτε άλλης κατάστασης, έχει ανάγκη μιας ιδιαίτερης μεταχείρισης και δικαιώματα ιδιαίτερης φροντίδας και προστασίας, γιατί τα παιδιά είναι συχνά πιο ευάλωτα σε σχέση με τους ενήλικες. Κάθε διάκριση με βάση αυτά τα χαρακτηριστικά στην οικογένεια, σε ιδρύματα ή στην κοινωνία είναι κανονιστικά αποκλεισμένη. Αντίθετα, νόμιμες είναι οι θετικές μορφές των διακρίσεων, όπως μια ιδιαίτερη βοήθεια, όταν υπάρχει ανάγκη, στην καλλιέργεια των ικανοτήτων του αναπτυσσόμενου παιδιού⁴.

² 191 χώρες έχουν επικυρώσει τη Σύμβαση, μόνο δύο χώρες στον κόσμο - Η Σομαλία και οι Ηνωμένες Πολιτείες - δεν έχουν δώσει στη Σύμβαση νομική ισχύ, αν και οι δύο την έχουν υπογράψει.

³ <http://www.unicef.gr/symbs.php>

⁴ http://www.unicef.gr/news/2007/crc_at18.php

Σύμφωνα με τη Σύμβαση, κάθε παιδί γεννιέται με βασικές ελευθερίες και συγκεκριμένα δικαιώματα, τα οποία επιβάλλεται να απολαμβάνουν τα παιδιά οπουδήποτε. Γίνεται λόγος για τα δικαιώματα, που πρέπει να απολαμβάνει κάθε παιδί στα διάφορα στάδια της ανάπτυξής του και είναι ο πρώτος παγκόσμιος, νομικά δεσμευτικός, κώδικας δικαιωμάτων των παιδιών στην ιστορία⁵. Έτσι λοιπόν, η Σύμβαση περιλαμβάνει άρθρα με τα οποία υποχρεώνει τα Συμβαλλόμενα Κράτη να παρέχουν συγκεκριμένες υπηρεσίες στα παιδιά και να προστατεύουν τα δικαιώματα που τους ορίζει.

1.1.1. ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Αναγνωρίζεται η αξία της οικογένειας για την υγιή ανάπτυξη του παιδιού και κατ' επέκταση η ανάγκη του να ανήκει σε ένα οικογενειακό περιβάλλον, που να σέβεται τα δικαιώματά του. Το οικογενειακό περιβάλλον πρέπει να υποστηρίζει το παιδί, ώστε να αναπτύξει την προσωπικότητά του σε ένα κλίμα ευτυχίας, αγάπης και κατανόησης. Επίσης, θα πρέπει μέσα στην οικογένεια να ανατραφεί σύμφωνα με αξίες, όπως η ειρήνη, η αξιοπρέπεια, η ισότητα, η αλληλεγγύη, η ελευθερία, η ανοχή, ώστε να τις σέβεται αργότερα στην κοινωνία.

Για όλα αυτά λοιπόν, η Σύμβαση υποχρεώνει τα Συμβαλλόμενα Κράτη να καθοδηγούν και να ενημερώνουν τους γονείς, όσον αφορά το έργο του προσανατολισμού των παιδιών στην ενεργή συνειδητοποίηση των δικαιωμάτων τους και γενικά να ρυθμίζουν τις σχέσεις ανάμεσα στο παιδί, τους γονείς, την οικογένεια και το κράτος⁶.

⁵ http://www.unicef.gr/news/2007/crc_at18.php, βλ. επίσης V. Lenhart: Παιδαγωγική των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Αθήνα 2006

⁶ <http://www.unicef.gr/reports/symb.php>, βλ. επίσης V. Lenhart: Παιδαγωγική των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Αθήνα 2006

Άρθρα της Σύμβασης, που αναφέρονται στα δικαιώματα του παιδιού κατά την ανάπτυξη είναι τα εξής: το δικαίωμα στη ζωή (Άρθρο 6), τα δικαιώματα εγγραφής στο ληξιαρχείο, ονόματος και ιθαγένειας (Άρθρο 7), το δικαίωμα σε μία ταυτότητα (Άρθρο 8), τα δικαιώματα του σε σχέση με τον αποχωρισμό από τους γονείς και της διατήρησης προσωπικών σχέσεων με αυτούς (Άρθρο 9), τα δικαιώματα σε σχέση με την οικογενειακή επανένωση και των προσωπικών επαφών (Άρθρο 10), τα δικαιώματα σε σχέση με την αθέμιτη μετακίνηση στο εξωτερικό (Άρθρο 11).

1.1.2. ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Είναι αυτονόητο ότι ένα παιδί δεν μπορεί να θεωρείται ισότιμο με τους ενήλικες, αφού ήδη μιλάμε για μία ιδιαίτερη μεταχείριση, προστασία και υπεράσπιση και η ίση μεταχείριση θα σήμαινε και αναίρεση των παραπάνω. Παρ' όλ' αυτά, όταν μιλάμε για τα πολιτικά δικαιώματα του παιδιού, μιλάμε για τα ίδια δικαιώματα με αυτά των ενηλίκων. Σημαντικό και κύρια αρχή του Άρθρου 12 είναι ότι πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η επιθυμία του παιδιού σε οποιαδήποτε θέμα το αφορά. Σε αυτό παίζουν ρόλο και οι παράγοντες της ηλικίας και της ωριμότητας του παιδιού, κατά τη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων.

Σύμφωνα με το Άρθρο 13, εξασφαλίζεται στα παιδιά η ελευθερία έκφρασης και χειρισμού πληροφοριακού υλικού. βέβαια οι γονείς έχουν το δικαίωμα να παρεμβαίνουν στην εξάσκηση των δικαιωμάτων των παιδιών, αρκεί να διατηρείται μια ισορροπία ανάμεσα στην εξουσία των γονιών και στην εξάσκηση των δικαιωμάτων από τα παιδιά.

Ένα άλλο δικαίωμα του παιδιού άξιο σχολιασμού, είναι το δικαίωμα προστασίας έναντι επεμβάσεων στην ιδιωτική ζωή και έναντι προσβολών της τιμής (Άρθρο 16). « η ιδιωτική ζωή του παιδιού πρέπει να προστατεύεται σε όλες τις περιπτώσεις,

συμπεριλαμβανομένης της οικογένειας, της εναλλακτικής μέριμνας και όλων των θεσμών, των διευκολύνσεων και των υπηρεσιών»⁷. Κι εδώ μπορεί να υπάρξουν προβλήματα στην οικογένεια, καθώς τα δικαιώματα των γονιών και του παιδιού συγκρούονται. Για παράδειγμα, αμφιβολίες δημιουργούνται στο κατά πόσο οι γονείς μπορούν να επεμβαίνουν στην αλληλογραφία του παιδιού. Η επιτροπή δεν αποκλείει αυτό το δικαίωμα από τους γονείς, σχετικά με την αλληλογραφία του παιδιού πρέπει να ρυθμίζεται από το νόμο και να μη γίνεται αυθαίρετα⁸.

Σε αυτή την ομάδα των άρθρων ανήκουν επίσης, η προστασία παιδιών και νέων (Άρθρο 17) και το δικαίωμα συμμετοχής στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή και σε δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου (Άρθρο 31).

1.1.3. ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Όταν μιλάμε για τα δικαιώματα προστασίας, εννοούμε την προστασία των παιδιών από την κακοποίηση και την εκμετάλλευση και ενικά την προστασία τους σε άλλες ιδιαίτερες καταστάσεις. Τέτοιες περιπτώσεις είναι τα παιδιά - πρόσφυγες, τα εργαζόμενα παιδιά, τα παιδιά που ζουν σε επικίνδυνες για την υγεία τους συνθήκες, τα παιδιά - θύματα κακοποίησης και εκμετάλλευσης και τα παιδιά - θύματα πολέμου.

Παιδιά - πρόσφυγες :

Τα άτομα που αναγκάζονται να φύγουν ως πρόσφυγες σε άλλες χώρες, δεν βρίσκουν πάντα την ασφάλεια και την ποιότητα ζωής που θα περίμεναν. Πόσο μάλλον τα παιδιά, που αντιμετωπίζουν αρκετά προβλήματα. Πολλές φορές, στη νέα χώρα αποκόπτονται από τις οικογένειές τους, δεν λαμβάνονται υπόψη τα δικαιώματά

⁷ Hodgkin/Newell 1998, σελ. 197

⁸ ό.π., σελ. 203

τους, δεν έχουν πρόσβαση σε ικανοποιητικό βαθμό στην εκπαίδευση, ζουν υπό άθλιες συνθήκες ζωής ή πέφτουν θύματα ρατσισμού.

Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού λοιπόν, καλείται να φέρει μια ισορροπία σε συνεννόηση με τα Συμβαλλόμενα κράτη, τα οποία εκφράζουν τις επιφυλάξεις τους για τα κριτήρια αναγνώρισης ενός ατόμου ως πρόσφυγα και για τα δικαιώματα εισόδου του στη χώρα. Για παράδειγμα, το γερμανικό δίκαιο ασυλίας αναγνωρίζει ίσα δικαιώματα σε άτομα 16 – 18 ετών, που ζητούν άσυλο, με εκείνα των ενηλίκων. Κάτω από αυτή την ηλικία, η Σύμβαση επιβάλλει τον ορισμό ενός κηδεμόνα, ο οποίος θα φροντίσει για την όλη διαδικασία παροχής ασύλου. Στη συνέχεια, η μοίρα του παιδιού – πρόσφυγα χωρίς συνοδό, εξαρτάται από τις ρυθμίσεις του κράτους παραμονής του⁹.

Υπάρχουν διάφορες περιπτώσεις προσφύγων σύμφωνα με το γερμανικό δίκαιο¹⁰:

- Αναγνώριση της παροχής ασύλου – πρόκειται για τα άτομα που έχουν άδεια παραμονής για απεριόριστο χρονικό διάστημα και έχουν ίσα δικαιώματα με τους πολίτες της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας
- Πρόσφυγες υποχρεωτικής συνεισφοράς – Φτάνουν στη χώρα μέσα στο πλαίσιο ανθρωπιστικών δράσεων βοήθειας, π.χ. Εβραίοι μετανάστες από την πρώην Σοβιετική Ένωση. Διαθέτουν άδεια παραμονής για απεριόριστο χρονικό διάστημα.
- Πρόσφυγες κατά Σύμβαση – Η αίτηση ασύλου απορρίφθηκε αλλά δεν είναι δυνατόν να γυρίσουν στη χώρα προέλευσής τους γιατί διατρέχει κίνδυνο η ζωή ή η ελευθερία τους. Τους παραχωρείται εξουσιοδότηση παραμονής.

⁹ V. Lenhart: Παιδαγωγική των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Αθήνα 2006, σελ. 236

¹⁰ ό.π., σελ. 237 - 238

- Πρόσφυγες πολέμου και εμφυλίου πολέμου – δεν επιτρέπεται να υποβάλλουν αίτηση ασύλου. Πρόκειται για προσωρινή παροχή προστασίας με στόχο την επιστροφή τους μετά το τέλος της σύρραξης. Μπορούν να αποκτήσουν εξουσιοδότηση παραμονής.
- Οι de facto πρόσφυγες – δεν έχουν υποβάλλει αίτηση ασύλου ή η αίτησή τους απορρίφθηκε. Για ανθρωπιστικούς όμως λόγους η επιστροφή τους κρίνεται απαράδεκτη και τους παραχωρείται η λεγόμενη ανοχή.
- Οι παράνομοι δεν έχουν κανένα δικαίωμα παραμονής και ζούνε κρυμμένοι. Τα εκτός νόμου παιδιά και οι έφηβοι διατρέχουν μεγάλους κινδύνους, καθώς πέφτουν στην παράνομη εργασία, στην εγκληματικότητα, τα ναρκωτικά και την πορνεία.

Η Σύμβαση λοιπόν, μιλάει για τα παιδιά πρόσφυγες μέσα από το Άρθρο 22, το οποίο είναι το εξής:

«1. Τα Συμβαλλόμενα κράτη παίρνουν τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου ένα παιδί, το οποίο επιζητεί να αποκτήσει το νομικό καθεστώς του πρόσφυγα ή που θεωρείται πρόσφυγας δυνάμει των κανόνων και των διαδικασιών του ισχύοντος διεθνούς ή εθνικού δικαίου, είτε αυτό είναι μόνο είτε συνοδεύεται από τους γονείς του ή από οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο, να χαίρει της κατάλληλης προστασίας και ανθρωπιστικής βοήθειας, που θα του επιτρέψουν να απολαμβάνει τα δικαιώματα που του αναγνωρίζουν η παρούσα Σύμβαση και τα άλλα διεθνή όργανα και σχετικά με τα δικαιώματα του ανθρώπου ή ανθρωπιστικού χαρακτήρα, στα οποία μετέχουν τα εν λόγω Κράτη.

2. Για το σκοπό αυτό, τα Συμβαλλόμενα Κράτη συνεργάζονται, όπως αυτά το κρίνουν αναγκαίο, σε όλες τις προσπάθειες που γίνονται από τον Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών και τις άλλες αρμόδιες διακυβερνητικές ή μη κυβερνητικές

οργανώσεις που συνεργάζονται με τον Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών, προκειμένου να προστατεύσουν και να βοηθήσουν τα παιδιά που βρίσκονται σε παρόμοια κατάσταση, και προκειμένου να αναζητήσουν τους γονείς ή άλλα μέλη της οικογένειας κάθε παιδιού – πρόσφυγα και για να συλλέξουν πληροφορίες αναγκαίες για την επανένωση του παιδιού με την οικογένειά του. Σε περίπτωση που ούτε ο πατέρας ούτε η μητέρα ούτε κανένα άλλο μέλος της οικογένειας είναι δυνατόν να ανευρεθεί, το παιδί έχει δικαίωμα να τύχει της ίδιας προστασίας που παρέχεται σε οποιοδήποτε άλλο παιδί στερημένο οριστικά ή προσωρινά του οικογενειακού του περιβάλλοντος για οποιονδήποτε λόγο, σύμφωνα με τις αρχές της παρούσας Σύμβασης»¹¹.

Παιδιά με επισφαλή υγεία:

Το έτος 1999 μετρήθηκαν 33,6 εκατομμύρια άνθρωποι με AIDS εκ των οποίων τα 1,2 εκατομμύρια ήταν παιδιά.. στο ίδιο έτος προστέθηκαν 5,6 εκατομμύρια επιπλέον εκ των οποίων οι 570,000 ήταν παιδιά. Τέλος του 2000 και ο αριθμός έφτασε τα 36,1 εκατομμύρια και κυρίως στις υπό ανάπτυξη χώρες, όπως η Αφρική¹².

Οι ελλείψεις στην παιδεία και την ενημέρωση, οι τυχόν αδυναμίες του συστήματος υγείας, καθώς και η αδιαφορία και η φτώχεια του κόσμου οδηγούν σε αυτό το αποτέλεσμα. Ο HIV μπορεί να είναι ένα από τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, όμως μπορεί να μεταδοθεί κάλλιστα και από τη μητέρα που κυοφορεί, στο έμβryo. Επίσης, παιδιά που εκπορνεύονται αντιμετωπίζουν μεγάλο κίνδυνο, όπως και οι χρήστες ναρκωτικών ουσιών, ιδιαίτερα ενέσιμων, καθώς έτσι οι πιθανότητες μόλυνσης αυξάνονται¹³.

¹¹ ό.π., σελ. 232

¹² V. Lenhart: Παιδαγωγική των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Αθήνα 2006, σελ. 243

¹³ ό.π., σελ. 244

Εκτός από τα προβλήματα υγείας, τα παιδιά αυτά αντιμετωπίζουν την προκατάληψη του κόσμου και τις καθημερινές διακρίσεις εις βάρος τους. Το χειρότερο όμως είναι ότι εξαιτίας του AIDS πολλά υγιή παιδιά μένουν ορφανά, με σοβαρές επιπτώσεις στη μετέπειτα ζωή τους¹⁴.

Ένα άλλο πρόβλημα υγείας που αντιμετωπίζουν παιδιά και κυρίως τα κορίτσια ηλικίας 4 -12 ετών, προέρχεται από τον ακρωτηριασμό των γεννητικών οργάνων. Παρατηρείται σε μέρη της Ασίας, σε ομάδες του Περού, της Βραζιλίας και του Μεξικού, σε μετανάστες στην Ευρώπη και στην Αφρική. Πηγάζει από την παράδοση μονοθεϊστικών θρησκειών, υποτίθεται είναι θεία εντολή και στόχο έχει το μετριασμό της γυναικείας σεξουαλικότητας καθώς και λόγους οικονομικούς και υγείας¹⁵.

Κάθε άλλο παρά καλό στην υγεία κάνει, αφού ο ακρωτηριασμός των γεννητικών οργάνων έχει επιπτώσεις σωματικές και ψυχικές. Έχει αποδειχθεί, ότι η συγκεκριμένη εμπειρία μπορεί να προκαλέσει φοβικές τάσεις, ανασφάλεια, καχυποψία και επιθετικότητα καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής ενός ατόμου, καθώς και άμεσο θάνατο από αιμορραγία, φλεγμονές και μολύνσεις ή ακόμη και AIDS, αφού χρησιμοποιούνται τα ίδια όργανα ακρωτηριασμού για πολλά άτομα¹⁶.

Μία άλλη ομάδα παιδιών που δεν πρέπει να παραμελείται και να τίθεται στο περιθώριο είναι τα ψυχικά ή πνευματικά ανάπηρα παιδιά. Πρέπει και σε αυτά, ισότιμα με τα υπόλοιπα παιδιά να δίνονται ευκαιρίες για συμμετοχή, πρόσβαση στην εκπαίδευση, ανάπτυξη εξέλιξη και ψυχαγωγία, καθώς και επαγγελματική αποκατάσταση. Επιπλέον, εννοείται ότι έχουν το δικαίωμα να απολαμβάνουν το σεβασμό στην κοινωνία και να διατηρούν την αξιοπρέπειά τους. Ακόμη θα πρέπει να

¹⁴ ό.π

¹⁵ ό.π., σελ. 248

¹⁶ ό.π., σελ. 249

απολαμβάνουν ιδιαίτερη ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και διάφορες διευκολύνσεις στην κοινωνία¹⁷.

Για όλα αυτά τα παιδιά με επισφαλή υγεία, κάνει λόγο το Άρθρο 24 της Σύμβασης και δεσμεύει τα Συμβαλλόμενα Κράτη με τα εξής¹⁸:

«1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού να απολαμβάνει το καλύτερο δυνατόν επίπεδο υγείας και να επωφελείται από τις υπηρεσίες ιατρικής θεραπείας και αποκατάστασης αναπήρων. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη επιδιώκουν να διασφαλίσουν το ότι κανένα παιδί δεν θα στερείται το δικαίωμα πρόσβασης στις υπηρεσίες αυτές.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη επιδιώκουν να εξασφαλίσουν την πλήρη εφαρμογή του παραπάνω δικαιώματος και ιδιαίτερα παίρνουν τα κατάλληλα μέτρα για:

α) Να μειώσουν τη βρεφική και παιδική θνησιμότητα.

β) Να εξασφαλίσουν σε κάθε παιδί την απαραίτητη ιατρική αντίληψη και περίθαλψη δίνοντας έμφαση στην ανάπτυξη της στοιχειώδους περίθαλψης.

γ) Να αγωνιστούν κατά της ασθένειας και της κακής διατροφής και μέσα στα πλαίσια της στοιχειώδους περίθαλψης, με την εφαρμογή -ανάμεσα στα άλλα- της ήδη διαθέσιμης τεχνολογίας και με την παροχή θρεπτικών τροφών και καθαρού πόσιμου νερού, λαμβάνοντας υπόψη τους κινδύνους της μόλυνσης του φυσικού περιβάλλοντος.

δ) Να εξασφαλίσουν στις μητέρες κατάλληλη περίθαλψη πριν και μετά από τον τοκετό.

ε) Να μπορούν όλες οι ομάδες της κοινωνίας, ιδιαίτερα οι γονείς και τα παιδιά, να ενημερώνονται για τα θέματα της υγείας και της διατροφής του παιδιού, για τα πλεονεκτήματα του φυσικού θηλασμού, την υγιεινή και την καθαριότητα του

¹⁷ Άρθρο 23, Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, <http://www.unicef.gr/reports/symb.php>

¹⁸ <http://www.unicef.gr/reports/symb.php>

περιβάλλοντος και την πρόληψη των ατυχημάτων και να βρίσκουν υποστήριξη στη χρήση των παραπάνω βασικών γνώσεων.

στ) Να αναπτύξουν την προληπτική ιατρική φροντίδα, την καθοδήγηση των γονέων και την εκπαίδευση και τις υπηρεσίες του οικογενειακού προγραμματισμού.

3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν όλα τα κατάλληλα και αποτελεσματικά μέτρα για να καταργηθούν οι παραδοσιακές πρακτικές που βλάπτουν την υγεία των παιδιών.

4. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να προωθήσουν και να ενθαρρύνουν τη διεθνή συνεργασία, ώστε να επιτύχουν σταδιακά την πλήρη πραγματοποίηση του δικαιώματος που αναγνωρίζεται στο παρόν άρθρο. Εν όψει αυτού, λαμβάνονται ιδιαίτερα υπόψη οι ανάγκες των υπό ανάπτυξη χωρών».

Στα πνευματικά ή σωματικά ανάπηρα παιδιά αναφέρεται και το Άρθρο 23 της Σύμβασης¹⁹:

«1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν ότι τα πνευματικώς ή σωματικώς ανάπηρα παιδιά πρέπει να διάγουν πλήρη και αξιοπρεπή ζωή, σε συνθήκες οι οποίες εγγυώνται την αξιοπρέπειά τους, ευνοούν την αυτονομία τους και διευκολύνουν την ενεργό συμμετοχή τους στη ζωή του συνόλου.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα των ανάπηρων παιδιών να τυγχάνουν ειδικής φροντίδας και ενθαρρύνουν και εξασφαλίζουν, στο μέτρο των διαθέσιμων πόρων, την παροχή, μετά από αίτηση, στα ανάπηρα παιδιά που πληρούν τους απαιτούμενους όρους και σε αυτούς που τα έχουν αναλάβει, μιας βοήθειας προσαρμοσμένης στην κατάσταση του παιδιού και στις περιστάσεις των γονέων του ή αυτών στους οποίους τα έχουν εμπιστευθεί.

¹⁹ <http://www.unicef.gr/reports/symb.php#23>

3. Εν όψει των ειδικών αναγκών των ανάπηρων παιδιών, η χορηγούμενη σύμφωνα με την παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου βοήθεια παρέχεται δωρεάν, εφόσον αυτό είναι δυνατό, κατόπιν υπολογισμού των οικονομικών πόρων των γονέων τους και αυτών στους οποίους έχουν εμπιστευθεί το παιδί, και σχεδιάζεται κατά τέτοιον τρόπο ώστε τα ανάπηρα παιδιά να έχουν αποκλειστική πρόσβαση στην εκπαίδευση, στην επιμόρφωση, στην περίθαλψη, στην αποκατάσταση αναπήρων, στην επαγγελματική εκπαίδευση και στις ψυχαγωγικές δραστηριότητες, έτσι που να επιτυγχάνεται η όσο το δυνατόν πληρέστερη κοινωνική ένταξη και προσωπική τους ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένης της πολιτιστικής και πνευματικής τους εξέλιξης.

4. Μέσα σε πνεύμα διεθνούς συνεργασίας, τα Συμβαλλόμενα Κράτη προωθούν την ανταλλαγή κατάλληλων πληροφοριών στον τομέα της προληπτικής περίθαλψης και της ιατρικής, ψυχολογικής και λειτουργικής θεραπείας των ανάπηρων παιδιών, συμπεριλαμβανομένης της διάδοσης και της πρόσβασης στις πληροφορίες που αφορούν στις μεθόδους αποκατάστασης αναπήρων και στις υπηρεσίες επαγγελματικής κατάρτισης, με σκοπό να επιτραπεί στα Συμβαλλόμενα Κράτη να βελτιώσουν τις δυνατότητες και τις αρμοδιότητές τους και να διευρύνουν την πείρα τους σε αυτούς τους τομείς. Σ' αυτό το πεδίο λαμβάνονται ιδιαίτερα υπόψη οι ανάγκες των υπό ανάπτυξη χωρών».

Σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση:

Κάθε χρόνο ο αριθμός των παιδιών που πέφτουν θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης μπορεί να φτάσει και τα 1,8 εκατομύρια, εκ των οποίων τα περισσότερα είναι κορίτσια. Πολλά από αυτά κακοποιούνται από άτομα του οικογενειακού τους περιβάλλοντος, κι αυτό περιπλέκει τα πράγματα, αφού θεωρείται

ιδιωτική υπόθεση και η κοινωνία παρουσιάζει πολλές φορές απροθυμία να παρέμβει²⁰.

Η εκμετάλλευση διαχωρίζεται κατά κάποιον τρόπο, γιατί εδώ αναφέρεται και η εμπορική διάσταση. Από τα 1.390.000 άτομα που εμπλέκονται στην εξαναγκαστική εμπορική σεξουαλική εκμετάλλευση, σχεδόν τα μισά είναι παιδιά²¹.

Η σεξουαλική εκμετάλλευση εμπλέκει τρεις έννοιες²²:

Εμπόριο παιδιών – είναι η πώληση παιδιών με όχι απαραίτητα τη σεξουαλική εκμετάλλευση, αλλά ως εργασιακού σκλάβου, ως παιδιού στρατιώτη ή για εμπόριο παιδικών οργάνων.

Παιδική πορνεία – η εκμετάλλευση παιδιών μέσω σεξουαλικών δραστηριοτήτων με αντάλλαγμα αμοιβές ή άλλες διευκολύνσεις.

Παιδική πορνογραφία – παιδιά που πραγματοποιούν ή αναπαριστούν σεξουαλικές πράξεις, των οποίων η προβολή μεταδίδεται από τα ΜΜΕ. Επίσης, η παρουσίαση παιδικών γεννητικών οργάνων για σεξουαλικούς σκοπούς.

Σε αυτές τις περιπτώσεις, το διαδίκτυο παίζει σημαντικό ρόλο, αφού μέσω αυτού γίνονται όλες οι ανταλλαγές και η εξάπλωση του πορνογραφικού υλικού και όχι μόνο. Ακόμη και οι έμποροι παιδιών μέσω διαδικτύου κλείνουν τις συμφωνίες και συνεννοούνται γενικότερα.

Τα σχετικά Άρθρο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού είναι τα 34 κ 35²³:

²⁰ <http://www.unicef.gr/news/2008/n080206.php>

²¹ Παγκόσμια Οργάνωση Εργασίας (ILO), <http://www.unicef.gr/news/2008/n080206.php>

²² βλ. επίσης V. Lenhart: Παιδαγωγική των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Αθήνα 2006, σελ. 263

²³ <http://www.unicef.gr/reports/symb.php>

Άρθρο 34

«Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να προστατεύσουν το παιδί από κάθε μορφή σεξουαλικής εκμετάλλευσης και σεξουαλικής βίας. Για τον σκοπό αυτόν, τα Κράτη, ειδικότερα, παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα σε εθνικό, διμερές και πολυμερές επίπεδο για να εμποδίσουν:

α) Την παρακίνηση ή τον εξαναγκασμό των παιδιών σε παράνομη σεξουαλική δραστηριότητα.

β) Την εκμετάλλευση των παιδιών για πορνεία ή για άλλες παράνομες σεξουαλικές δραστηριότητες.

γ) Την εκμετάλλευση των παιδιών για την παραγωγή θεαμάτων ή υλικού πορνογραφικού χαρακτήρα».

Άρθρο

35

«Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα σε εθνικό, διμερές και πολυμερές επίπεδο για να εμποδίσουν την απαγωγή, την πώληση ή το δουλεμπόριο παιδιών, για οποιονδήποτε σκοπό και με οποιαδήποτε μορφή».

Παιδιά στην εργασία:

Κύριο αίτιο της παιδικής εργασίας είναι η φτώχεια. Η φτώχεια αναγκάζει τα παιδιά να δουλέψουν από μικρή ηλικία και όχι πάντα σε κατάλληλο περιβάλλον. Η παιδική φτώχεια δεν είναι μόνο φαινόμενο των υπό ανάπτυξη αλλά και των μεγαλουπόλεων των ανεπτυγμένων χωρών. Η παιδική φτώχεια συνήθως περιλαμβάνει αναλφαβητισμό, λανθασμένη και ελλιπή διατροφή των παιδιών,

ανεπαρκή ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, ελλιπή πρόσβαση σε πόσιμο νερό και πρόωρο θάνατο²⁴.

Περίπου 250 εκατομμύρια παιδιά από 5 -14 και από 6 – 11 ετών απασχολούνται σε διάφορες εργασίες. Τα περισσότερα εργαζόμενα παιδιά βρίσκονται Ασία και ακολουθεί η Αφρική, η Λατινική Αμερική και η Καραϊβική. Οι τομείς στους οποίους απασχολούνται είναι κυρίως η βιομηχανία και μικρές αγροτικές οικονομικές μονάδες, και όχι πάντα με αμοιβή. Βέβαια, τα 60 εκατομμύρια περίπου των παιδιών απασχολούνται σε τομείς όπως η πορνογραφία και η πορνεία, το μικρεμπόριο ναρκωτικών, ως στρατιώτες σε ένοπλες συρράξεις και ως σκλάβοι με εξοντωτικά ωράρια²⁵. Εδώ μιλάμε για μορφές χειρίστης εργασίας, όπως τις χαρακτηρίζει ο Διεθνής Οργανισμός Εργασίας / International Labour Organization (ILO), η οποία «είναι πιθανό να βλάψει την υγεία, την ασφάλεια ή την ηθική (Moral) των παιδιών»²⁶.

Η Σύμβαση με το Άρθρο 32 απαγορεύει την εργασία που έχει ως επακόλουθο την εκμετάλλευση του παιδιού, θέτει σε κίνδυνο την υγεία του, βλάπτει τη σωματική, πνευματική, ηθική και κοινωνική ανάπτυξή του και το αποτρέπει από την εκπαίδευση και τη μόρφωση²⁷:

Άρθρο 32

«1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού να προστατεύεται από την οικονομική εκμετάλλευση και από την εκτέλεση οποιασδήποτε εργασίας που ενέχει κινδύνους ή που μπορεί να εκθέσει σε κίνδυνο την

²⁴βλ. επίσης V. Lenhart: Παιδαγωγική των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Αθήνα 2006, σελ. 253

²⁵ό.π., σελ. 254

²⁶ ILO, C 182 1999, Άρθρο 3

²⁷ βλ. επίσης V. Lenhart: Παιδαγωγική των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Αθήνα 2006, σελ.252

εκπαίδευσή του ή να βλάψει την υγεία του ή τη σωματική, πνευματική, ψυχική, ηθική ή κοινωνική ανάπτυξή του.

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν νομοθετικά, διοικητικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά μέτρα για να εξασφαλίσουν την εφαρμογή του παρόντος άρθρου. Για το σκοπό αυτόν, και λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές διατάξεις των άλλων διεθνών οργάνων, τα Συμβαλλόμενα Κράτη ειδικότερα:

α) Ορίζουν ένα κατώτατο όριο ή κατώτατα όρια ηλικίας για την είσοδο στην επαγγελματική απασχόληση.

β) Προβλέπουν μια κατάλληλη ρύθμιση των ωραρίων και των συνθηκών εργασίας.

γ) Προβλέπουν κατάλληλες ποινές και άλλες κυρώσεις, για να εξασφαλίσουν την αποτελεσματική εφαρμογή του παρόντος άρθρου».

Επίσης, η Σύμβαση μιλά για τα δικαιώματα του παιδιού σε περίπτωση ένοπλων συρράξεων με το άρθρο 38²⁸:

Άρθρο 38

«1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να σέβονται και να διασφαλίζουν το σεβασμό στους κανόνες του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου που εφαρμόζονται σε αυτά σε περίπτωση ένοπλης σύρραξης, και των οποίων η προστασία επεκτείνεται στα παιδιά.

²⁸ <http://www.unicef.gr/reports/symb.php>

2. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη παίρνουν όλα τα δυνατά μέτρα για να διασφαλίσουν ότι τα πρόσωπα κάτω των δεκαπέντε ετών, δεν θα συμμετέχουν άμεσα στις εχθροπραξίες.

3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη απέχουν από την επιστράτευση στις ένοπλες δυνάμεις τους κάθε προσώπου κάτω των δεκαπέντε ετών. Κατά την επιστράτευση ανάμεσα σε πρόσωπα άνω των δεκαπέντε ετών αλλά κάτω των δεκαοκτώ ετών, τα Συμβαλλόμενα Κράτη προσπαθούν να δίνουν προτεραιότητα στα πρόσωπα μεγαλύτερης ηλικίας.

4. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη, σύμφωνα με την υποχρέωση που έχουν, δυνάμει του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου, να προστατεύουν τον άμαχο πληθυσμό σε περίπτωση ένοπλης σύρραξης, παίρνουν όλα τα δυνατά μέτρα για την προστασία και την φροντίδα των παιδιών, που θίγονται από την ένοπλη σύρραξη».

Ακόμη, τα Άρθρα 36 και 37 της Σύμβασης μιλάνε για την προστασία του παιδιού από οποιασδήποτε άλλης μορφής εκμετάλλευσης²⁹:

Άρθρο **36**

«Τα Συμβαλλόμενα Κράτη προστατεύουν το παιδί από κάθε άλλη μορφή εκμετάλλευσης επιβλαβή για οποιαδήποτε πλευρά της ευημερίας του».

Άρθρο **37**

«Τα Συμβαλλόμενα Κράτη επαγρυπνούν ώστε:

α) Κανένα παιδί να μην υποβάλλεται σε βασανιστήρια ή σε άλλες σκληρές, απάνθρωπες ή εξευτελιστικές τιμωρίες ή μεταχείριση. Θανατική ποινή ή ισόβια

²⁹ <http://www.unicef.gr/reports/symb.php#34>

κάθειρξη χωρίς δυνατότητα απελευθέρωσης δεν πρέπει να απαγγέλλονται για παραβάσεις, τις οποίες έχουν διαπράξει πρόσωπα κάτω των δεκαοκτώ ετών.

β) Κανένα παιδί να μην στερείται την ελευθερία του κατά τρόπο παράνομο ή αυθαίρετο. Η σύλληψη, κράτηση ή φυλάκιση ενός παιδιού πρέπει να είναι σύμφωνη με το νόμο, να μην αποτελεί παρά ένα έσχατο μέτρο και να είναι της μικρότερης δυνατής χρονικής διάρκειας.

γ) Κάθε παιδί που στερείται την ελευθερία να αντιμετωπίζεται με ανθρωπισμό και με τον οφειλόμενο στην αξιοπρέπεια του ανθρώπου σεβασμό, και κατά τρόπο που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της ηλικίας του. Ειδικότερα, κάθε παιδί που στερείται την ελευθερία θα χωρίζεται από τους ενήλικες, εκτός εάν θεωρηθεί ότι είναι προτιμότερο να μη γίνει αυτό για το συμφέρον του παιδιού, και έχει το δικαίωμα να διατηρήσει την επαφή με την οικογένειά του δι' αλληλογραφίας και με επισκέψεις, εκτός εξαιρετικών περιστάσεων.

δ) Τα παιδιά που στερούνται την ελευθερία τους να έχουν το δικαίωμα για ταχεία πρόσβαση σε νομική ή σε άλλη κατάλληλη συμπαράσταση, καθώς και το δικαίωμα να αμφισβητούν τη νομιμότητα της στέρησης της ελευθερίας τους ενώπιον ενός δικαστηρίου ή μιας άλλης αρμόδιας, ανεξάρτητης και αμερόληπτης αρχής, και για τη λήψη μιας ταχείας απόφασης πάνω σ' αυτό το ζήτημα».

1.2. ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Είναι πλέον επίσημα αναγνωρισμένο το δικαίωμα του κάθε ανθρώπου στην παιδεία και εκπαίδευση. Κείμενα του διεθνούς εθνικού και του συμβατικού διεθνούς δικαίου, τα οποία έχουν παγκόσμια ισχύ και το υποστηρίζουν, είναι τα εξής:

- Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (1948)
- Σύμβαση κατά των Διακρίσεων στην Παιδεία/Εκπαίδευση (1960)
- Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτισμικά δικαιώματα (1966)
- Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (1989)

Το θέμα που εξετάζεται όμως εδώ, είναι κατά πόσο η παιδαγωγική των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ιδιαίτερα των δικαιωμάτων του παιδιού, συνδέεται με την εκπαίδευση.

Στο Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτισμικά Δικαιώματα της 16^{ης} Δεκεμβρίου αναφέρεται στο άρθρο 13, παράγραφος 1: « Τα συμβαλλόμενα κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα μόρφωσης κάθε προσώπου. Συμφωνούν ότι η μόρφωση θα πρέπει να αποβλέπει στην πλήρη ανάπτυξη της ανθρώπινης προσωπικότητας και του αισθήματος της αξιοπρέπειάς της και να ενισχύει το σεβασμό προς τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες. Συμφωνούν ακόμη ότι η μόρφωση πρέπει να καθιστά κάθε πρόσωπο ικανό να διαδραματίσει έναν χρήσιμο ρόλο σε μια ελεύθερη κοινωνία, να ευνοεί την κατανόηση, την ανοχή και φιλία μεταξύ όλων των εθνών και όλων των φυλετικών ομάδων, των εθνικών ή θρησκευτικών και να ενθαρρύνει την ανάπτυξη της δραστηριότητας των Ηνωμένων Εθνών για τη διατήρηση της ειρήνης ».

Το άρθρο, λοιπόν, περιγράφει μία εκπαίδευση, η οποία συγχρόνως με τη γνώση προσφέρει και μια παιδεία για τα ανθρώπινα δικαιώματα ή καλύτερα η φιλοσοφία της

εκπαίδευσης στηρίζεται στα δικαιώματα του ανθρώπου. Κι αυτό γιατί για να δημιουργήσουμε μια κοινωνία σύμφωνη με τα δικαιώματα του ανθρώπου θα πρέπει να γνωρίσουμε και να κατανοήσουμε πρώτα τα δικαιώματά μας, ώστε να είμαστε πρόθυμοι να τα σεβόμαστε και να τα εφαρμόζουμε, όχι μόνο από υποχρέωση αλλά και από καθήκον³⁰.

Επίσης, στο προοίμιο της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (1948), αναγνωρίστηκε και αξιώθηκε «να προωθηθεί με τη διδασκαλία και την παιδεία ο σεβασμός των δικαιωμάτων και ελευθεριών αυτών». Ακόμη, η διεθνής συνδιάσκεψη στο Μόντρεαλ το 1993 για την εκπαίδευση, τη δημοκρατία και τα δικαιώματα του ανθρώπου, συνέδραμε στην εδραίωση της άποψης ότι η εκπαίδευση στα δικαιώματα του ανθρώπου, όχι μόνο είναι ένα ανθρώπινο δικαίωμα αλλά και μια αναγκαία προϋπόθεση, για την πραγματική εφαρμογή των δικαιωμάτων του ανθρώπου, της δημοκρατίας και της ανεκτικότητας³¹.

Είναι αυτονόητο ότι η διδασκαλία, η οποία έχει ως στόχο να προσφέρει μια παιδεία για τα ανθρώπινα δικαιώματα, πρέπει να συνδέεται και στην πράξη με αυτά. Για παράδειγμα, πρέπει να σέβεται την ελευθερία του λόγου, διαφορετικά παραβιάζει το συγκεκριμένο ανθρώπινο δικαίωμα. Επίσης, πρέπει να δέχεται την επιχειρηματολογία, άρα να είναι δεκτική στην κριτική θεώρηση. Αυτή η μάθηση λοιπόν, χαρακτηρίζεται από αμοιβαίο σεβασμό και παραχωρεί στους μαθητές το δικαίωμα στο διάλογο, στην επιχειρηματολογία, στην κριτική και αποδοχή ή απόρριψη και πάνω απ' όλα, στον αυτοπροσδιορισμό και στην ελευθερία σκέψης του κάθε ανθρώπου³².

³⁰ Β.Πανταζής., 2006, σελ. 19 , στο V. Lenhart: Παιδαγωγική των Ανθρώπινων δικαιωμάτων, Εισαγωγή, Αθήνα 2006

³¹ ό.π., σελ. 20

³² ό.π., σελ. 24

Σε μια διδασκαλία σαν την παραπάνω περιέχεται η παιδεία για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Δηλαδή, δεν υπάρχει μόνο η μετάδοση της γνώσης, αλλά και η ανάπτυξη της συνείδησης σύμφωνα με αυτά. Η έννοια της παιδείας λοιπόν, για να ανταποκρίνεται σε αυτή των δικαιωμάτων του ανθρώπου, θα πρέπει να στοχεύει στη χειραφέτηση και την ανάπτυξη του πνεύματος και κατ' εξοχήν στην ελεύθερη κρίση με την οποία διαμορφώνεται ο λόγος³³.

³³ ό.π., σελ. 24

1.3. Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Κάθε παιδί αξίζει μια εκπαίδευση, που θα σέβεται τις ανάγκες, τις επιθυμίες του και πάνω απ' όλα θα το σέβεται ως άτομο. Θα σέβεται δηλαδή τα δικαιώματά του. Για να πετύχει κάτι τέτοιο θα πρέπει η εκπαίδευση να βασίζεται σε ένα νομοθετικό πλαίσιο, όπως η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού³⁴. Αυτό μας εξασφαλίζει να κάνουμε λόγο για θεμελιώδη ζητήματα και να εκφράσουμε προσδοκίες και απαιτήσεις που αφορούν το σχολείο, δηλαδή τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές. Το ζητούμενο είναι να οδηγηθούμε σε πρακτικές λύσεις και πιθανές εφαρμογές και όχι απλώς να συζητήσουμε γενικά το θέμα των δικαιωμάτων του παιδιού³⁵.

Γίνεται λόγος, λοιπόν, για αλλαγές και εφαρμογές με στόχο ένα σύγχρονο σχολείο, το οποίο θα είναι σε θέση να προσφέρει μια εκπαίδευση σεβόμενη τα δικαιώματα του παιδιού και μια αντίστοιχη παιδεία³⁶.

Είναι πολύ κρίσιμο ότι με τα σημερινά δεδομένα, το παιδί δεν βοηθάται, ώστε να έχει μια υγιή σωματική και πνευματική ανάπτυξη και να εξελιχθεί σε έναν υγιή ενήλικα, χρήσιμο για τον εαυτό του και την κοινωνία. Αυτό που παρατηρείται είναι ότι στα παιδιά δεν δίνονται ρόλοι και η παιδική ηλικία αντιμετωπίζεται ως ένα άχρηστο κομμάτι, μέχρι να έρθει η ενηλικίωση. Η παιδική ηλικία όμως, αποτελεί ένα στάδιο προετοιμασίας για την ενήλικη ζωή, έτσι προβλήματα και ελλείψεις που τυχόν υπάρξουν πριν, θα έχουν άμεσες επιπτώσεις στους ενήλικες και την κοινωνία στην οποία θα ζήσουν³⁷.

³⁴ the Convention of the Rights of the Child

³⁵ Children's Rights Education, E. Verhellen 2006, σελ.33

³⁶ ό.π, σελ.34

³⁷ ό.π, σελ.33

Έτσι λοιπόν, η εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα θα πρέπει να ξεκινάει από τα παιδιά, ώστε να αναπτύξουν μια συνείδηση, μεγαλώνοντας για τα ανθρώπινα δικαιώματα και να τους γίνουν κατά κάποιον τρόπο βίωμα. Περνώντας λοιπόν στην ενήλικη ζωή, θα είναι συνειδητοποιημένα άτομα και θα αντιλαμβάνονται ότι οι ελευθερίες και τα δικαιώματά τους σταματούν εκεί, όπου αρχίζουν να καταπατώνται οι ελευθερίες και τα δικαιώματα των άλλων³⁸.

Τις τελευταίες δεκαετίες αυτό, δηλαδή το αν το άτομο θα πρέπει να μαθαίνει να ασκεί τα δικαιώματά του από μικρή ηλικία, άρχισε να απασχολεί τις κοινωνίες. Έτσι τώρα πια το παιδί αναγνωρίζεται ως υποκείμενο και όχι ως αντικείμενο υπό προστασία και θεωρητικά απολαμβάνει σεβασμό και δικαιώματα. Τα παιδιά πλέον, ανήκουν επίσημα στην κοινωνία. Βέβαια, αυτό απαιτεί αναθεωρήσεις σε διάφορα επίπεδα , π.χ. στην ψυχολογία και κοινωνιολογία της εκπαίδευσης. Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού προάγει αυτή την αναθεώρηση και διαφορετική προσέγγιση.

Η Σύμβαση (Convention on the Rights of the Child ή CRC) αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ιδέας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Υποστηρίζει λοιπόν, ότι όλα τα δικαιώματα είναι αλληλένδετα, αλληλοεξαρτώμενα και αλληλεπιδρούν, ώστε κανένα δεν υφίσταται μόνο του, χωρίς τα υπόλοιπα. Πιστεύει λοιπόν, ότι η πραγματική εφαρμογή των δικαιωμάτων των παιδιών συμπληρώνει την κοινωνία και δρα ως καταλύτης στη μελλοντική ανάπτυξη της δημοκρατίας.

Το 1993, στο Μόντρεαλ, πραγματοποιήθηκε συνέδριο από την UNESCO στο περιθώριο της Παγκόσμιας Διάσκεψης της Βιέννης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, όπου ψηφίστηκε το Παγκόσμιο Σχέδιο Δράσης για την Εκπαίδευση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τη Δημοκρατία. Στόχος του σχεδίου, η δημιουργία μιας παγκόσμιας κοινότητας που θα χαρακτηρίζεται από σεβασμό στα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Θα

³⁸ Β.Πανταζής., 2006, σελ. 23, στο V. Lenhart: Παιδαγωγική των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων, , Εισαγωγή, Αθήνα 2006

αποτελείται δηλαδή από ανθρώπους που δεν θα διανοούνται την καταπάτησή τους, γιατί αυτή η ιδέα θα αποτελεί τρόπο ζωής. Φτάνουμε, λοιπόν στο συμπέρασμα ότι η πραγματική εφαρμογή των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων δημιουργεί πραγματικά έναν πολιτισμό ειρήνης, « ο οποίος έχει τις βάσεις του στη δημοκρατία, την ανάπτυξη, την ανεκτικότητα και τον αμοιβαίο σεβασμό».³⁹

Για πρακτικούς λόγους, η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού μπορεί να χωριστεί σε 3 κατηγορίες⁴⁰:

- **Προστασία (protection):**

Τα παιδιά πρέπει να απολαμβάνουν το δικαίωμα της προστασίας, επειδή είναι πιο ευάλωτα και αναγκαστικά εξαρτώμενα από τους ενήλικες. Στην προστασία περιλαμβάνεται το δικαίωμα της ζωής, της επιβίωσης, της ανάπτυξης και της προστασίας από τη βία, την παραμέληση, την κακοποίηση και την εκμετάλλευση.

Πιο αναλυτικά, συμπεριλαμβάνονται: η απαγόρευση των σωματικών ποινών π.χ. από γονείς και δασκάλους. (Άρθρο 19), τα παιδιά που στερούνται οικογενειακού περιβάλλοντος (Άρθρο 20), η υιοθεσία (Άρθρο 21), τα παιδιά πρόσφυγες (Άρθρο 22), η υποστήριξη των ανάπηρων παιδιών (Άρθρο 23), οι κατάλληλες συνθήκες ζωής και η διατροφή (Άρθρο 27), η προστασία των μειονοτήτων (Άρθρο 30), η παιδική εργασία και η προστασία από την οικονομική εκμετάλλευση (Άρθρο 32), η προστασία από ναρκωτικές ουσίες (Άρθρο 33), η προστασία από τη σεξουαλική κακοποίηση (Άρθρο 34), τα μέτρα κατά των απαγωγών και του δουλεμπορίου παιδιών (Άρθρο 35), η προστασία από κάθε άλλης μορφής εκμετάλλευσης (Άρθρο 36), η απαγόρευση των βασανιστηρίων, της θανατικής ποινής, της ισόβιας κάθειρξης, το δικαίωμα σε νομική συμπαράσταση (Άρθρο 37), η προστασία σε περίπτωση ένοπλων συρράξεων, η επιστράτευση στις ένοπλες δυνάμεις (Άρθρο 38), η

³⁹ V. Lenhart: Παιδαγωγική των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αθήνα 2006, σελ. 67

⁴⁰ Children's Rights Education, E. Verhellen 2006. σελ. 35

αντιμετώπιση του παιδιού στο ποινικό δίκαιο και η ποινική διαδικασία (Άρθρο 40)⁴¹

- **Πρόνοια (provision):**

Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει το δικαίωμα στην πληροφορία, την κοινωνική ασφάλεια, το ύψιστο επίπεδο υγείας και την εκπαίδευση.

Άρθρα που σχετίζον⁴²ται είναι τα εξής: η πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας (Άρθρο 24), η τοποθέτηση σε οικογένεια με σκοπό τη θεραπεία (Άρθρο 25), η κοινωνική πρόνοια (Άρθρο 26), το δικαίωμα στην εκπαίδευση (Άρθρο 28), οι εκπαιδευτικοί στόχοι και εκπαιδευτικά ιδρύματα (Άρθρο 29), η ανάρρωση και η κοινωνική επανένταξη παιδιών – θυμάτων (Άρθρο 39).

- **Συμμετοχή (participation):**

Αυτό είναι και το πιο επαναστατικό μέρος της CRC, καθώς αναγνωρίζει το δικαίωμα του παιδιού να λαμβάνει μόνο του αποφάσεις και να συμμετέχει σε διάλογο. Αυτό προϋποθέτει ελευθερία έκφρασης, σκέψης και συνείδησης του παιδιού. Επίσης, σημαντική είναι και η προστασία της ιδιωτικής ζωής των παιδιών, καθώς και η ελευθερία στην κοινωνική τους ζωή⁴³.

1.3.1. ΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ

Όσο αφορά τη νομοθεσία, τα κράτη που αναγνωρίζουν τη Σύμβαση CRC, δέχονται και τη νομική υποχρέωση να εφαρμόσουν τα αιτήματα της σύμβασης. Έτσι λοιπόν, ίσως χρειαστεί να συμμορφωθούν κάποια σημεία της νομοθεσίας σύμφωνα με τις ιδέες της CRC. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να γίνει μια αναθεώρηση γενικότερα μέσα στην κοινωνία, για το πώς αντιμετωπίζεται πλέον το παιδί. Όπως έχει

⁴¹ V. Lenhart: Παιδαγωγική των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Αθήνα 2006. σελ. 231

⁴² ό.π

⁴³ Children's Rights Education, E. Verhellen 2006. σελ. 35

προαναφερθεί, παιδί πλέον αναγνωρίζεται ως μια ξεχωριστή προσωπικότητα άξια σεβασμού και πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μια ξεχωριστή κοινωνική ομάδα και όχι πια σαν αντικείμενο υπό προστασία. Αυτή η καινούρια προσέγγιση δημιουργεί ψυχολογικές και κοινωνιολογικές επιπλοκές, ιδιαίτερα στην εκπαίδευση. Έτσι λοιπόν τα κράτη πρέπει να ενημερώσουν τους πολίτες, ενήλικες και παιδιά, για τα νέα δεδομένα που προκύπτουν εξ' αιτίας της Σύμβασης CRC, καθιστώντας την έτσι πιο δυνατή και σταθερή (Verhellen, 1996)⁴⁴.

1.3.2. ΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Αναφέρεται χαρακτηριστικά, ότι η Σύμβαση CRC έκλεισε το κεφάλαιο της προστασίας των παιδιών και άνοιξε ένα άλλο, της προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού.

Η νομική προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού αναφέρεται σε απλές αλλά βασικές προϋποθέσεις:

- Όλοι έχουμε δικαιώματα.
- Πρέπει να είμαστε πληροφορημένοι για τα δικαιώματά μας.
- Αν κρίνεται απαραίτητο, πρέπει να επιβάλλουμε τα δικαιώματά μας.
- Πρέπει να υπάρχει μία κοινότητα που θα υπερασπίζεται τα δικαιώματά μας.

Όλες αυτές οι προϋποθέσεις είναι αλληλένδετες και αν κάποια δεν ισχύει τότε τίθεται σε κίνδυνο η νομική προστασία των δικαιωμάτων (Verhellen, 1995)⁴⁵.

⁴⁴ό.π, σελ. 36

⁴⁵ό.π, σελ. 37

1.3.3. Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ:

ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΝΤΑΣ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Κατά ένα μεγάλο μέρος, η μάθηση κατακτάται στο σχολείο. Έτσι και η εκπαίδευση για τα δικαιώματα, πόσο μάλλον για τα δικαιώματα του παιδιού, επόμενο είναι να πραγματοποιηθεί κατά ένα μεγάλο μέρος τουλάχιστον στο σχολείο, με απαραίτητη προϋπόθεση όμως, ένα οργανωμένο εκπαιδευτικό σύστημα⁴⁶.

1.3.4. ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Το σχολείο αποτελεί μια μικρότερη κοινωνία και επομένως αντικατοπτρίζει την εικόνα της κοινωνίας, στην οποία ανήκει. Είναι αναγκαίο λοιπόν, το σχολείο να συμβαδίζει με την κοινωνία, να εξελίσσεται μαζί της και να καλύπτει κάθε νέα ανάγκη που δημιουργείται από την καθημερινή παγκόσμια ανάπτυξη.

Η σύμβαση CRC προκαλεί αρκετές αλλαγές στο εκπαιδευτικό σύστημα, αφού σύμφωνα με αυτήν, πλέον αναγνωρίζονται στα παιδιά δικαιώματα που προστατεύονται από το νόμο και τα οποία πρέπει να διεκδικούν. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα, πολλές φορές τα παιδιά να οδηγούνται στο δικαστήριο για να λύσουν τυχόν διαφορές που προκύπτουν στα πλαίσια του σχολείου, κάτι που δε γινόταν στο παρελθόν, αφού οι εκπαιδευτικοί θεωρούνταν αυθεντίες χωρίς κανέναν να τολμά να τους αμφισβητήσει⁴⁷.

Η νέα δυνατότητα που δίνεται στα παιδιά, να αποφασίζουν για κάποια πράγματα μόνα τους, σύμφωνα με τα δικαιώματά τους, καθιστά δύσκολη και περίπλοκη τη σχέση ανάμεσα στα δικαιώματα του παιδιού και την εκπαίδευση. Έτσι όταν ένα

⁴⁶ό.π, σελ. 37

⁴⁷ό.π, σελ. 38

κράτος αποφασίσει να δεχτεί τη σύμβαση CRC ξέρει ότι θα έχει σοβαρές επιπτώσεις στο σχολικό σύστημα. Μέσα από την επικύρωση της σύμβασης λοιπόν, επιβάλλονται στο σχολείο τρεις βασικές ιδέες, που φυσικά πρέπει να ισχύουν και στην πράξη⁴⁸:

- Το δικαίωμα στην εκπαίδευση
- Τα δικαιώματα κατά την εκπαίδευση
- Τα δικαιώματα μέσα από την εκπαίδευση

Το δικαίωμα στην εκπαίδευση:

Το δικαίωμα στην εκπαίδευση αναγνωρίζεται πλέον παγκοσμίως ως ένα βασικό δικαίωμα στην κοινωνία, σε διάφορα εθνικά και διεθνή νομικά έγγραφα. Το δικαίωμα στην εκπαίδευση καλύπτεται από το Άρθρο 26 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (1948), που όμως δεν ήταν ασφαλισμένο. Αργότερα και μετά από συνεχείς αναφορές στο θέμα, τελικά επικυρώθηκε και εδραιώθηκε από τα επίσημα νομικά έγγραφα. Το Άρθρο 13 από το Διεθνές Συμβόλαιο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτισμικά δικαιώματα, που υιοθετήθηκε από τη UN το 1966, δεσμεύει τα κράτη να αναγνωρίζουν «το δικαίωμα του κάθε ατόμου στην εκπαίδευση». Μάλιστα η UNESCO (1964) στα άρθρα της 4 και 5, προχωρά ακόμη περισσότερο και πιο συγκεκριμένα, απαιτώντας ακόμη τη «μη διάκριση» στην εκπαίδευση. Επίσης το Άρθρο 2 από το πρώτο Συμπληρωματικό Πρωτόκολλο (1952) στην Ευρωπαϊκή Συνθήκη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων επαναβεβαιώνει το συγκεκριμένο δικαίωμα υποστηρίζοντας ότι: « κανένας δεν πρέπει να εμποδίζεται από το δικαίωμα στην εκπαίδευση ».

Η CRC επαναβεβαιώνει το δικαίωμα και μάλιστα με το Άρθρο 28 το επιβάλλει. Οι αρχές της μη διάκρισης, της δωρεάν πρόσβασης στην εκπαίδευση και η

⁴⁸ό.π., σελ. 38

υποχρεωτική φοίτηση στο Δημοτικό σχολείο, είναι κάποια παραδείγματα από τα θέματα που καλύπτει το δικαίωμα στην εκπαίδευση. Το Άρθρο 29 περιλαμβάνει λεπτομέρειες σχετικά με τους στόχους και τις αξίες όπως:

- Η μεγαλύτερη δυνατή ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού
- Η προετοιμασία του παιδιού να εισέλθει στην κοινωνία ως ένας υπεύθυνος πολίτης με ένα συγκεκριμένο ρόλο.
- Ο σεβασμός προς τη φύση
- Αμοιβαία κατανόηση και φιλία ανάμεσα στις φυλές
- Ο σεβασμός προς τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις ελευθερίες του ανθρώπου

Μέχρι στιγμής, έχει προκύψει ένας σημαντικός αριθμός προβλημάτων που σχετίζονται με το δικαίωμα στην εκπαίδευση. Οι δικαστικές υποθέσεις, εγχώριες και διεθνείς (ευρωπαϊκές) αυξάνονται όλο και περισσότερο⁴⁹.

Είναι δικαίωμα του καθενός να έχει πρόσβαση στην εκπαίδευση και αυτή η ιδέα προάγει τη δημοκρατία. Βέβαια, η πρόσβαση μόνο στην εκπαίδευση δεν είναι αρκετή. Μπορεί όλοι να δικαιούνται μια δωρεάν βασική εκπαίδευση, όμως προκύπτουν άλλα έξοδα από υποχρεωτικές ή προαιρετικές δραστηριότητες που δεν μπορούν όλοι να καλύψουν. Επομένως, δεν είναι δυνατόν να υπάρχει ισότητα στην εκπαίδευση, τη στιγμή που κάποια άτομα έχουν τη δυνατότητα να απολαμβάνουν περισσότερα και να έχουν περισσότερες διεξόδους και εναλλακτικές λύσεις αργότερα. Είναι γεγονός ότι ο αριθμός των παιδιών στη Ββάθμια και Γβάθμια εκπαίδευση που προέρχονται από τις λεγόμενες κατώτερες κοινωνικές τάξεις, είναι πολύ μικρός⁵⁰.

⁴⁹ ό.π, σελ. 39

⁵⁰ ό.π, σελ. 40

Φαινόμενα που παρατηρούνται στο σχολείο, όπως αποβολές και κοπάνες, ακατάλληλα σχέδια εργασίας και ύλη, έχουνε να κάνουνε με το περιεχόμενο και την ποιότητα της μάθησης. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με το Άρθρο 29 της Συνθήκης, που μιλάει για την καλύτερη δυνατή ανάπτυξη της προσωπικότητας, των χαρισμάτων και των φυσικών και πνευματικών ικανοτήτων του παιδιού. Η αποβολή των παιδιών από το σχολείο, όπως και η άρνηση να τα συμπεριλάβουν έρχεται σε αντίθεση με την υποχρεωτική φοίτηση και αυτό αποτελεί ένα θέμα έντονης συζήτησης. Επίσης, ο αυξανόμενος αριθμός των υποθέσεων που φτάνουν στα δικαστήρια, μαρτυρά το πόσο λίγη προστασία είχαν τα παιδιά μέχρι τώρα και πόσο πολύ, γεγονότα όπως οι αποβολές, στιγματίζαν και έβλαπταν τη ζωή τους⁵¹.

Τα δικαιώματα κατά την εκπαίδευση:

Το δικαίωμα στην εκπαίδευση είναι κάτι που οπωσδήποτε πρέπει να απολαμβάνουν όλοι άμεσα. Όσον αφορά όμως τα δικαιώματα κατά την εκπαίδευση, τα οποία προστατεύει η CRC πρέπει να εφαρμοστούν στο σχολικό περιβάλλον έμμεσα, παραδείγματος χάριν στις διαδικασίες πειθαρχίας και τους κανόνες⁵².

Τα Άρθρα 12 και 16 της CRC περιλαμβάνουν τις εξής θεμελιώδεις ελευθερίες:

- Ελευθερία έκφρασης
- Ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας
- Ελευθερία συναναστροφών
- Προστασία της ιδιωτικής ζωής

Όλα αυτά υποδηλώνουν την ελεύθερη επιλογή πράξεων που θα πρέπει να απολαμβάνει ο καθένας καθημερινά στο σχολικό χώρο. Δηλαδή η ελευθερία αυτή, πρέπει γίνει μέρος της κουλτούρας του σχολείου, να θεωρείται δεδομένη και όχι να

⁵¹ ό.π., σελ. 40

⁵² ό.π., σελ. 40

Η ΦΤΩΧΕΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΙΣ ΑΝΑΠΤΥΓΜΕΝΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ

επιβάλλεται με κανόνες και κυρώσεις. Επίσης, η CRC με το Άρθρο 12,2 εξασφαλίζει ότι τα παιδιά θα απολαμβάνουν στο σχολείο το σεβασμό που αξίζουν:

Για αυτό το σκοπό (για να τεθεί σε εφαρμογή το δικαίωμα της ελευθερίας γνώμης και έκφρασης), θα δίνεται η ευκαιρία στο παιδί να ακουστεί σε δικαστικές και διοικητικές διαδικασίες, που έχουν σχέση με το ίδιο.

Τα δικαιώματα μέσα από την εκπαίδευση:

Η UNESCO (1960 – Άρθρο 5) και το Διεθνές Συμβόλαιο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτισμικά δικαιώματα (1966 – Άρθρο 13) υποδηλώνουν ότι τα κράτη πρέπει να στοχεύουν στην προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μέσα από την εκπαίδευση. Επίσης, η Παγκόσμια Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Άρθρο 26,2) αναφέρει ότι η εξοικείωση με τα ανθρώπινα δικαιώματα αποτελεί την καλύτερη προστασία από παραβιάσεις.

Η CRC με το Άρθρο 42, υποχρεώνει τα Συμβαλλόμενα Κράτη να γνωστοποιήσουν τις αρχές της, σε ενήλικες και παιδιά. Και η εκπαίδευση παίζει πρωταρχικό ρόλο και έχει τεράστια ευθύνη γι' αυτό.

Βέβαια, το να γνωστοποιήσουμε απλώς σε μερικές διδακτικές ώρες, θεωρητικά τους στόχους της CRC και τα δικαιώματα που έχουν τα παιδιά, δεν είναι αρκετό. Για να υπάρξει κάποιο αποτέλεσμα, θα πρέπει οι αξίες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δημοκρατίας να εφαρμόζονται και στην πράξη, καθημερινά στο σχολικό περιβάλλον. Και για αυτό το σκοπό σημαντικό είναι καταρχήν να σχεδιαστούν προγράμματα και σχέδια εργασίας με τις κατάλληλες μεθόδους και ύλη. Δηλαδή, να επιτρέπουν την επαφή με τις συγκεκριμένες ιδέες σε κάθε μάθημα, ώστε τα παιδιά να εντρυφήσουν σε αυτές και να τους γίνουν βίωμα και τρόπος ζωής. Εκτός, λοιπόν, από τα κατάλληλα προγράμματα, χρειάζονται και κατάλληλα εκπαιδευμένοι

εκπαιδευτικοί, καθώς και εκπαιδευτικά εργαλεία και κατάλληλος εξοπλισμός, όπως εγχειρίδια, οπτικοακουστικό υλικό, εκπαιδευτικά παιχνίδια και διάφορες εκδηλώσεις⁵³.

1.3.5. ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ

Είναι φανερό, ότι η δημιουργία και εφαρμογή μιας εκπαίδευσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα όπως περιγράφηκε παραπάνω, είναι υπερβολικά απαιτητική και αφορά όλους τους παράγοντες του σχολικού συστήματος. Καθώς περνάμε στο στάδιο της υλοποίησης, είμαστε στο σημείο που δεν έχουν ετοιμαστεί ακόμη τα κατάλληλα σχέδια εργασίας και προγράμματα. Παρ' όλ' αυτά, παρατηρούμε ότι κάποια σχολεία, εκπαιδευτικοί, γονείς και παιδιά έχουν αρχίσει να στρέφονται σε μια τέτοια εκπαίδευση, που σέβεται τα δικαιώματα του παιδιού και να κάνουν τις προσπάθειές τους ατομικά. Μπορεί λοιπόν αυτές οι πρωτοβουλίες να θεωρούνται κάτι μικρό, αλλά είναι ένα σημαντικό βήμα και δεσμεύουν με αυτόν τον τρόπο τις κυβερνήσεις να συνεχίσουν πιο οργανωμένα και να τις εξελίξουν⁵⁴.

⁵³ ό.π., σελ. 41

⁵⁴ ό.π., σελ. 42

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Η ΦΤΩΧΕΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

2.1. Η ΦΤΩΧΕΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΙΣ ΠΛΟΥΣΙΕΣ ΧΩΡΕΣ

Η έκθεση της UNICEF « Η παιδική φτώχεια στις πλούσιες χώρες 2005»⁵⁵, μιλάει για την παιδική φτώχεια στον αναπτυγμένο κόσμο, η οποία, όπως προαναφέρθηκε, έχει αυξηθεί την τελευταία δεκαετία. Τα στοιχεία έχουν παρθεί από τις 24 χώρες του ΟΟΣΑ⁵⁶.

Οι χώρες μέλη ΟΟΣΑ είναι⁵⁷ (σε παρένθεση ημερομηνία επικύρωσης της συνθήκης: Αυστρία (1961), Βέλγιο (1961), Γαλλία (1961), Γερμανία (1961), Δανία (1961), Ελβετία (1961), Ελλάδα (1961), Ηνωμένο Βασίλειο (1961), ΗΠΑ (1961), Ιρλανδία (1961), Ισλανδία (1961), Τουρκία (1961), Ισπανία (1961), Φινλανδία (1961), Καναδάς (1961), Λουξεμβούργο (1961), Νορβηγία (1961), Ολλανδία (1961), Πορτογαλία (1961), Σουηδία (1961), Ιταλία (1962), Ιαπωνία (1964), Αυστραλία (1971), Νέα Ζηλανδία (1973), Μεξικό (1994), Τσεχία (1995), Κορέα (1996), Πολωνία (1996), Ουγγαρία (1996), Σλοβακία (2000).

Η αναστροφή της φτώχειας των παιδιών στις χώρες του ΟΟΣΑ ειδικά, θεωρείται από τη UNICEF προτεραιότητα, καθώς «η μη ικανοποίηση των φυσιολογικών αναγκών των παιδιών παραβιάζει τη Συνθήκη των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, με την οποία δεσμεύονται όλες οι χώρες του ΟΟΣΑ». Κι

⁵⁵ <http://www.unicef.gr/reports/rc06/rc06.php>

⁵⁶ Ο όρος «πλούσιες χώρες» όπως χρησιμοποιείται σε αυτή την έκθεση ορίζεται από την συμμετοχή στον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ). Ο ΟΟΣΑ ιδρύθηκε το 1960 και είναι ο διεθνής οργανισμός των βιομηχανικών χωρών με οικονομίες αγοράς. Καθώς υπάρχουν συγκριτικές στατιστικές για τις περισσότερες χώρες του ΟΟΣΑ, και καθώς οι περισσότερες διαθέτουν σχεδόν καθολική βασική ιατρική περίθαλψη και εκπαίδευση για τα παιδιά, οι χώρες που συμμετέχουν σε αυτόν αποτελούν μια ικανή ομάδα για την ανάλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν τα παιδιά στις οικονομικά ανεπτυγμένες κοινωνίες. <http://www.unicef.gr/reports/rc06/rc06.php>

⁵⁷ http://www.minagric.gr/Greek/agro_pol/OECD.htm

αυτό γιατί η μείωση της παιδικής φτώχειας αποτελεί μέτρο προόδου της κοινωνίας της ισότητας ευκαιριών και της επένδυσης του αύριο, μέσω των σημερινών παιδιών.

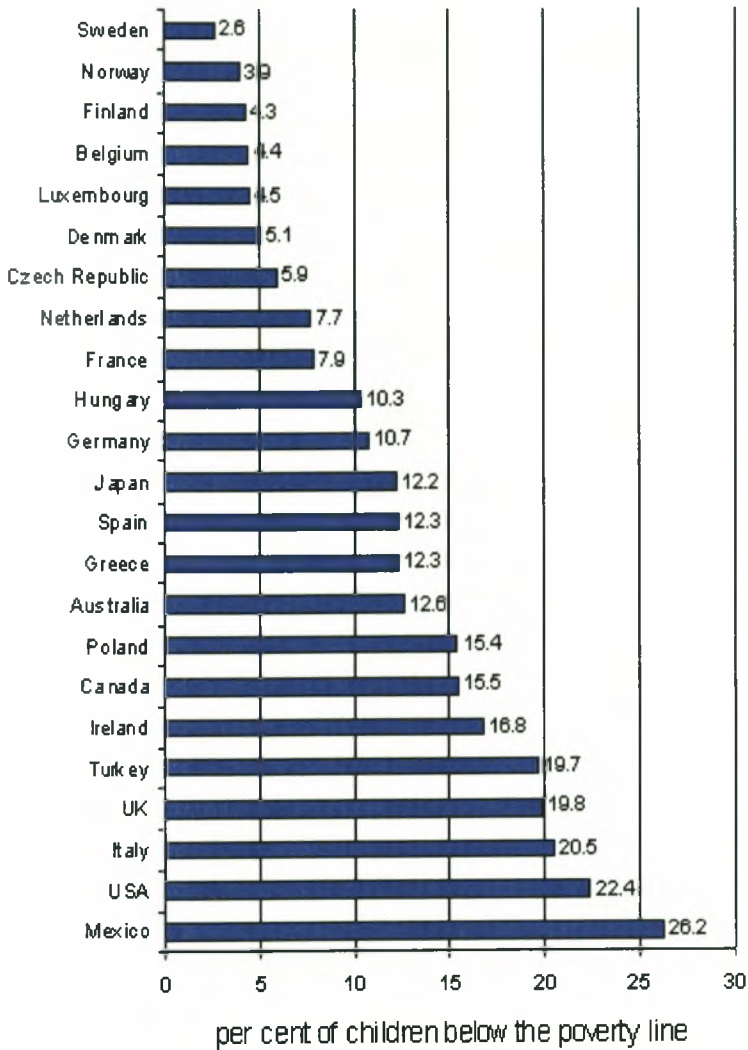
Όσον αφορά συγκεκριμένες χώρες, έχουμε τη Δανία και τη Φιλανδία με τα μικρότερα ποσοστά φτώχειας, λιγότερο από 3%, σε αντίθεση με τις Ηνωμένες Πολιτείες και το Μεξικό με ποσοστό πάνω από 20%. Μόνο σε 4 χώρες υπήρξε σημαντική μείωση από τις αρχές του 1990 (Αυστραλία, Νορβηγία, Ηνωμένο Βασίλειο και Ηνωμένες Πολιτείες) από τις οποίες η Νορβηγία μόνο μπορεί να θεωρηθεί ότι μειώνει όλο και περισσότερο τα επίπεδα παιδικής φτώχειας. Όπως αναφέρει και η συγκεκριμένη έκθεση: «η Νορβηγία είναι η μόνη χώρα όπου η παιδική φτώχεια μπορεί να περιγραφεί ως «πολύ χαμηλή και σε συνεχή πτώση».

Σε μια άλλη έκθεση της UNICEF, του 2000: «Παιδική Φτώχεια στο Βιομηχανικό Κόσμο»⁵⁸, βλέπουμε έναν πίνακα με τα ποσοστά της παιδικής φτώχειας σε 23 από τις 29 χώρες του ΟΟΣΑ. Η έκθεση αναφέρει ότι «ως όριο της φτώχειας ορίζεται, για τους πίνακες που ακολουθούν, το εισόδημα που βρίσκεται **κάτω από το 50%** του εθνικού μέσου εισοδήματος στη χώρα όπου έγιναν οι μετρήσεις». Καθώς βλέπουμε, τα επίπεδα φτώχειας κυμαίνονται κάτω του 3% και πάνω του 25%⁵⁹.

⁵⁸ Η Παιδική Φτώχεια στο Βιομηχανικό Κόσμο 2000, http://www.unicef.gr/reports/pov_ind.php

⁵⁹ Τα 29 κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ (Οργανισμού για την Οικονομική Συνεργασία & Ανάπτυξη) από τα οποία έχουν αντληθεί τα στοιχεία της έκθεσης, είναι οι χώρες που παράγουν τα 2/3 των αγαθών και υπηρεσιών του κόσμου. (Αλφαβητικά): ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ, ΑΥΣΤΡΙΑ, ΒΕΛΓΙΟ, ΓΑΛΛΙΑ, ΔΑΝΙΑ, ΓΕΡΜΑΝΙΑ, ΕΛΒΕΤΙΑ, ΕΛΛΑΔΑ, ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ, ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ & Β. ΙΡΛΑΝΔΙΑ, ΙΣΛΑΝΔΙΑ, ΙΡΛΑΝΔΙΑ, ΙΑΠΩΝΙΑ, ΙΣΠΑΝΙΑ, ΙΤΑΛΙΑ, ΚΑΝΑΔΑΣ, ΝΟΤΙΑ ΚΟΡΕΑ, ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ, ΜΕΞΙΚΟ, ΟΛΛΑΝΔΙΑ, ΟΥΓΓΑΡΙΑ, ΝΕΑ ΖΗΛΑΝΔΙΑ, ΝΟΡΒΗΓΙΑ, ΠΟΛΩΝΙΑ, ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ, ΣΟΥΗΔΙΑ, ΤΟΥΡΚΙΑ, ΤΣΕΧΙΑ ΚΑΙ ΦΙΛΑΝΔΙΑ.

Η ΦΤΩΧΕΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΙΣ ΑΝΑΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ

Πηγή: UNICEF⁶⁰

Στον παραπάνω ποσοστιαίο πίνακα, η Ελλάδα με ποσοστό **12,3%**, βρίσκεται αμέσως πιο πάνω από την Αυστραλία και στο επίπεδο της Ισπανίας.

Συνεχίζοντας με την έκθεση της UNICEF ⁶¹: «Η παιδική φτώχεια στις πλούσιες χώρες 2005» διακρίνουμε 3 βασικούς πίνακες σχετικούς με την φτώχεια των παιδιών:

⁶⁰ ό.π.

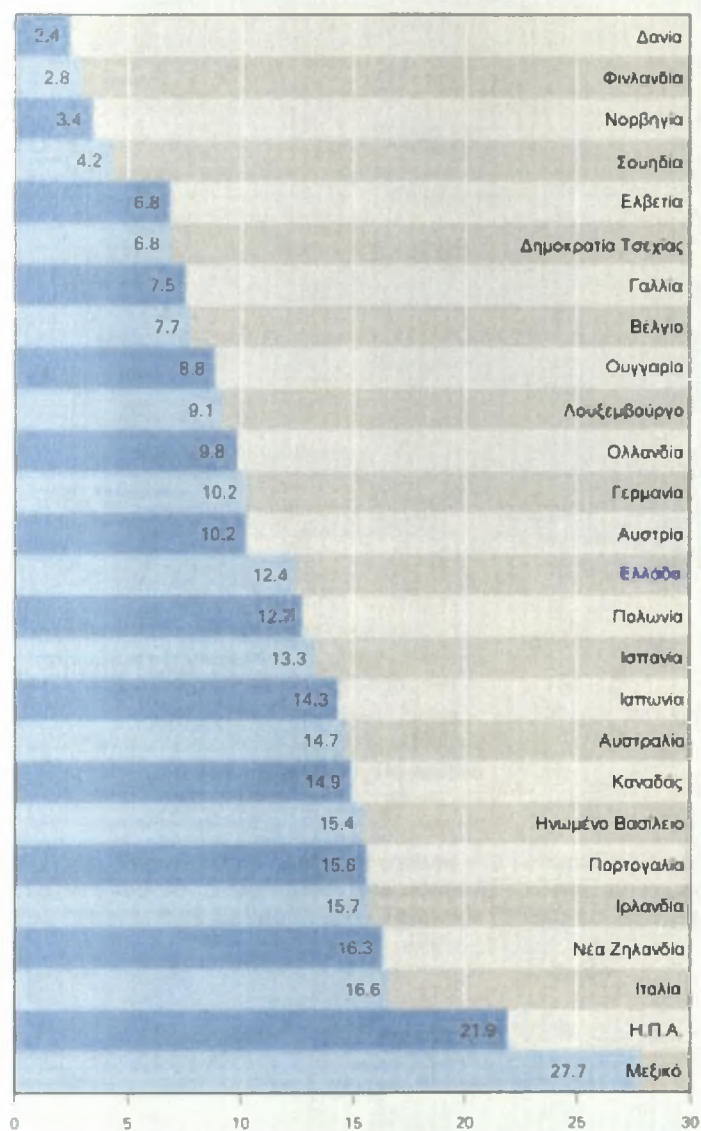
Ο πρώτος δείχνει, όπως αναφέρεται στην έκθεση, το ποσοστό των παιδιών που ζουν σε «σχετική» φτώχεια, που ορίζεται ως νοικοκυριά με εισόδημα κάτω του 50 τοις εκατό του εθνικού μέσου εισοδήματος. Το όριο χαμηλού εισοδήματος είναι 50% του μέσου εισοδήματος για όλο τον πληθυσμό. Τα ποσοστά φτώχειας στο Σχήμα 1 αναφέρονται στα παρακάτω έτη: 2001 (Ελβετία, Γαλλία, Γερμανία, Νέα Ζηλανδία), 2000: (Δανία, Φινλανδία, Σουηδία, Νορβηγία, Δημοκρατία της Τσεχίας, Λουξεμβούργο, Ιαπωνία, Αυστραλία, Καναδάς, Πορτογαλία, Ιρλανδία, Ιταλία, ΗΠΑ), 1999: (Ουγγαρία, Ολλανδία, Ελλάδα, Πολωνία, Η.Β.) και 1995 (Ισπανία).

- Μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι στην κορυφή του πίνακα τοποθετούνται η Δανία και η Φινλανδία με ποσοστό παιδικής φτώχειας γύρω στο 3%, ενώ στο τέλος τοποθετούνται οι ΗΠΑ και το Μεξικό με ποσοστό μεγαλύτερο του 20%.
- Ως αίτια της φτώχειας αναφέρονται οι εθνικές πολιτικές κάθε χώρας, π.χ. πόροι και κοινωνικές δαπάνες.
- Οι Σκανδιναβικές χώρες σημειώνουν τη μεγαλύτερη πρόοδο με ποσοστά κάτω του 5%, ενώ μια μεγάλη μέση ομάδα στον πίνακα κυμαίνεται από 5 – 15%. Στη συνέχεια έχουμε 5 χώρες Ηνωμένο Βασίλειο, Πορτογαλία, Ιρλανδία, Νέα Ζηλανδία και Ιταλία με ποσοστό 15 – 17%. Αξιοσημείωτο είναι δε ότι η Ιταλία με 16,6% παρουσιάζει το μεγαλύτερο ποσοστό παιδικής φτώχειας στην Ευρώπη. Τέλος παρατηρούμε ότι οι 6 μη Ευρωπαϊκές χώρες της έρευνας Αυστραλία, Καναδάς, Ιαπωνία, Μεξικό, Νέα Ζηλανδία και ΗΠΑ βρίσκονται στο κάτω μισό του πίνακα.
- Κάτι ακόμη που παρατηρείται είναι, ότι οι 5 χώρες με μικρότερο ποσοστό παιδικής φτώχειας χαρακτηρίζονται και από μικρούς πληθυσμούς και γενικά

⁶¹ Η Παιδική Φτώχεια στις Πλούσιες Χώρες 2005, <http://www.unicef.gr/reports/rc06/rc06.php>

Η ΦΤΩΧΕΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΙΣ ΑΝΑΠΤΥΓΜΕΝΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ

στο πάνω μισό του πίνακα έχουμε ένα μέσο όρο πληθυσμού 16 εκατ., ενώ στο κάτω μισό 60 εκατ. Ίσως λοιπόν στα μικρότερα κράτη η φτώχεια να είναι πιο εύκολα αντιμετωπίσιμη αλλά αυτό δεν έχει εξακριβωθεί ακόμη.

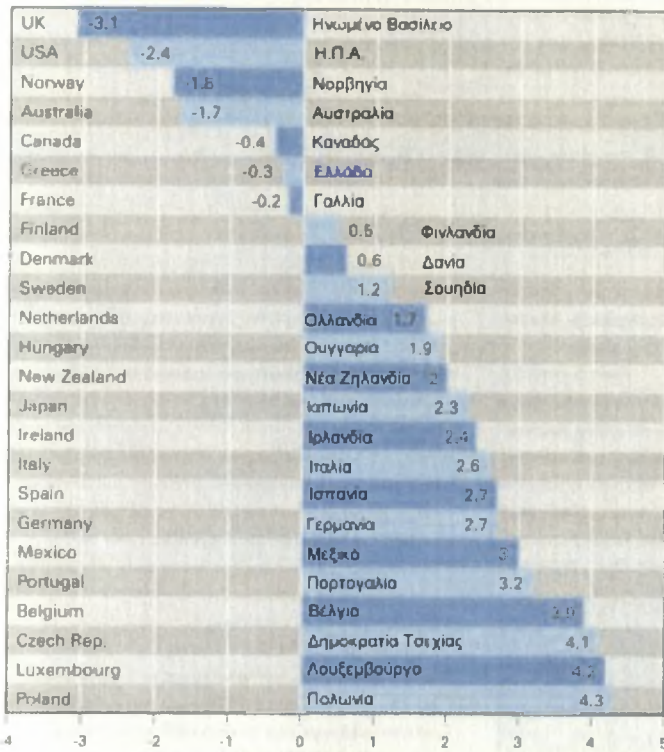

Πηγή: UNICEF⁶²

⁶² ό.π.

Η ΦΤΩΧΕΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΙΣ ΑΝΑΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ

Ο δεύτερος πίνακας⁶³ μας δείχνει τις αλλαγές στα ποσοστά παιδικής φτώχειας κατά τη δεκαετία του '90.

Πηγή: UNICEF⁶⁴

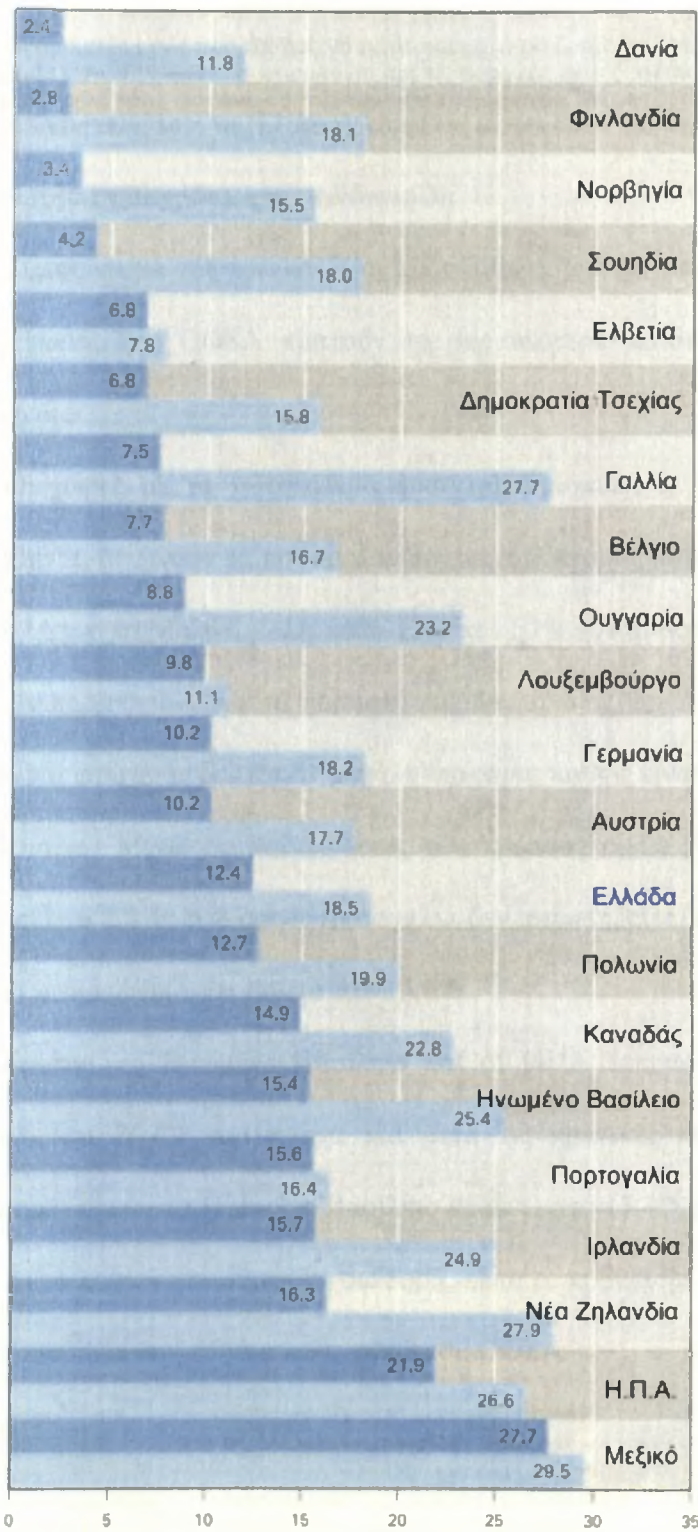
Μεταβολή Ποσοστού

Οι μπάρες δείχνουν την αύξηση ή μείωση στα ποσοστά παιδικής φτώχειας κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 90. Οι μεταβολές στα ποσοστά παιδικής φτώχειας μετρούνται από τα έτη 1991 ή 1992 εκτός από το Βέλγιο (1988), Γερμανία (1989) και Αυστραλία (1993/94).

⁶³ ό.π.

⁶⁴ ό.π.

Ο τρίτος πίνακας⁶⁵ δείχνει την επίδραση που έχει η φορολογία και οι παροχές στην παιδική φτώχεια.

⁶⁵ ό.π.

Πηγή: UNICEF⁶⁶

Ποσοστό παιδιών που ζουν κάτω από το εθνικό όριο της φτώχειας

Οι ανοιχτές μπλε μπάρες δείχνουν τα ποσοστά παιδικής φτώχειας με βάση το οικογενειακό εισόδημα πριν την κρατική φορολογία και τις παροχές ενώ οι σκούρες μπλε μπάρες δείχνουν τα ποσοστά μετά τους φόρους και τις παροχές (όπως στον Πίνακα 1). Το όριο φτώχειας και στις δύο περιπτώσεις είναι 50% του μέσου εισοδήματος μετά φόρων και παροχών.

Συνολικά συμπεράσματα (πίνακας 3):

Σύμφωνα με τον πίνακα 3, οι προσπάθειες και τα εισοδήματα των οικογενειών, στις χώρες του ΟΟΣΑ κρατούν τα περισσότερα παιδιά πάνω από το όριο της φτώχειας.

Οι χώρες με τα χαμηλότερα ποσοστά φτώχειας, η Δανία, η Φινλανδία και η Νορβηγία, μειώνουν τα ποσοστά φτώχειας της αγοράς κατά 80% η περισσότερο, ενώ οι ΗΠΑ και το Μεξικό μόλις κατά 15% και 10% αντίστοιχα.

Αν παρατηρήσουμε τα ποσοστά της Φινλανδίας και της Πορτογαλίας, αρχικά τα ποσοστά φτώχειας δεν έχουν μεγάλη διαφορά, καθώς είναι στο 18,1% και στο 16,4% αντίστοιχα. Μετά τις παρεμβάσεις του κράτους όμως βλέπουμε ότι η Φινλανδία πέφτει στο 2,8%, ενώ στην Πορτογαλία δεν παρατηρείται καμιά σημαντική διαφορά, καθώς σημειώνει το ποσοστό του 15,6%.

Επίσης, το Ηνωμένο Βασίλειο και οι ΗΠΑ ξεκινούν με παρόμοια ποσοστά, 25,4% και 26,6% αντίστοιχα και μετά τις κρατικές παρεμβάσεις παρουσιάζουν διαφορά, καθώς το Ηνωμένο Βασίλειο μειώνει στο 15,4% ενώ οι ΗΠΑ στο 21,9%.

Αυτό λοιπόν που κάνει τη διαφορά, είναι οι κυβερνητικές πολιτικές με τις οποίες αντιμετωπίζει τη φτώχεια κάθε χώρα του ΟΟΣΑ.

⁶⁶ ό.π.

Το εισόδημα ως παράγοντας φτώχειας

Το εισόδημα είναι ένας μετρητής της φτώχειας αλλά δεν είναι πάντα αρκετός, γιατί δεν λαμβάνει όλους τους παράγοντες που μπορούν να χαρακτηρίσουν ένα παιδί φτωχό.

Άλλα πράγματα που πρέπει να απολαμβάνει ένα παιδί και αν τα στερείται θεωρείται φτωχό είναι, οι οικονομικές ευκαιρίες που έχει, οι ευκαιρίες στην εκπαίδευση και οι κοινωνικές. Επίσης, παίζει ρόλο το περιβάλλον, δηλαδή κατά πόσο το παιδί αντιμετωπίζει σε αυτό τη βία, το φόβο, την αθλιότητα και κατά πόσο αυτά το εμποδίζουν να απολαύσει τα παραπάνω.

Με λίγα λόγια, ένα παιδί που θεωρείται φτωχό, δεν στερείται μόνο των υλικών αγαθών, αλλά και συναισθηματικών πόρων, που θα τους εξασφαλίσουν την υγιή τους ανάπτυξη, την επιτυχία στη ζωή, την ευτυχία⁶⁷.

⁶⁷ό.π.

2.2. Η ΦΤΩΧΕΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΟΝ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΟ ΚΟΣΜΟ

Ανάμεσα στις χώρες του αναπτυσσόμενου κόσμου υπάρχουν αρκετές που βρίσκονται σε ιδιαίτερα δυσχερέστερη θέση και ονομάζονται "Λιγότερο Ανεπτυγμένες". Η έκθεση της UNICEF: « Παιδιά και Φτώχεια » αναφέρει τις εξής⁶⁸:

30 **Αφρικανικές** **Λ.Αν.Χ.** **και** **Αϊτή:**

Αγκόλα, Αιθιοπία, Γκάμπια, Γουϊνέα, Ζαίρ, Ισημερινή Γουϊνέα, Γουϊνέα Μπισάο, Ερυθραία, Ζάμπια, Κεντρική Αφρικανική Δημοκρατία, Μπενίν, Λέσοθο, Λιβερία, Μαδαγασκάρη, Μαλάουι, Μάλι, Μαυριτανία, Μοζαμβίκη, Μπουρκίνα Φάσο, Μπουρούντι, Νίγηρας, Ουγκάντα, Ρουάντα, Σιέρα Λεόνε, Σομαλία, Σουδάν, Τανζανία, Τζιμπουτί, Τόγκο, Τσάντ και Αϊτή.

7 **Ασιατικές** **Λ.Αν.Χ.** **και** **Υεμένη:**

Αφγανιστάν, Βιρμανία, Καμπότζη, Λαϊκή Δημοκρατία του Λάος, Μπανγκλαντές, Μπουτάν, Νεπάλ και Υεμένη.

9 **Νησιωτικές** **Λ.Αν.Χ.:**

Κιριμπάτι, Κομόρος, Μαλδίβες, Πράσινο Ακρωτήριο, Νήσοι Σολομώντα, Σάο Τόμε & Πρίνσιπε, Σαμόα, Τουβαλού & Βανουάτου

Μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού στις Λ.Αν.Χ. ζούσε σε οικονομική ένδεια στο τέλος του 2000 από ότι το 1990. Σύμφωνα με την UNCTAD, το κατά κεφαλήν εισόδημα είναι λιγότερο από 1 δολάριο την ημέρα για το 44% των ανθρώπων που ζουν στις χώρες αυτές. Πολλοί περισσότεροι δεν βρίσκονται σε πολύ καλύτερη κατάσταση. Ένα 77% του πληθυσμού αγωνίζεται να επιβιώσει με λιγότερο από 2 δολάρια την ημέρα.

⁶⁸ <http://www.unicef.gr/poverty.php>

Όσον αφορά τα παιδιά, το 1990 ένα μωρό που θα γεννιόταν σε μια Λ.Αν.Χ. είχε διπλάσιες πιθανότητες να πεθάνει από ένα μωρό σε μια αναπτυσσόμενη χώρα. Η ανισότητα στη βρεφική θνησιμότητα έχει διευρυνθεί ακόμη περισσότερο το 2000 και ακόμη και σήμερα το 1 στα 6 παιδιά που γεννιέται στις Λ.Αν.Χ. δεν επιζεί μέχρι τα 5^α του γενέθλια.

Τα παιδιά του αναπτυσσόμενου κόσμου, βιώνουν συνήθως πιο έντονα τη φτώχεια και παραμένουν ανάμεσα στα πιο ευάλωτα σε όλο τον κόσμο. Δεν έχουνε πάντα την πολυτέλεια να προβληματιστούν για τις πνευματικές ανάγκες, όπως η εκπαίδευση, η ασφάλεια, η στοργή, η κοινωνικοποίηση κλπ, αφού δεν έχουν ακόμη καλύψει τις βασικές ανάγκες που είναι, σύμφωνα με την πυραμίδα του Maslow, η ανάγκη για τροφή, στέγαση, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Οι δείκτες επιβεβαιώνουν το πλήθος των μειονεκτημάτων που έχουν σε όλους τους τομείς. Σύμφωνα με την έκθεση⁶⁹ όμως, υπάρχουν και παραδείγματα που δείχνουν ότι είναι δυνατόν να βελτιώσουμε την κάλυψη και την ποιότητα των υπηρεσιών που τους παρέχονται μέσα από αμετακίνητες πολιτικές δεσμεύσεις και δράση τόσο σε τοπικό όσο και διεθνές επίπεδο.

2.2.1. ΥΠΟΣΙΤΙΣΜΟΣ

Η έκθεση της UNICEF με τίτλο « Malnutrition»⁷⁰ μιλάει για τα παιδιά που πλήττονται από τον υποσιτισμό, κυρίως στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Κατά την παρουσίαση της έκθεσης, ο πρεσβευτής καλής θέλησης της UNICEF, δήλωσε κατά την παρουσίαση της έκθεσης: "Η μεγαλύτερη τραγωδία όσον αφορά τον υποσιτισμό είναι ότι εμποδίζει τα παιδιά να αναπτύξουν πλήρως τις δυνατότητές τους. Έχουμε κάνει μεγάλα και σημαντικά βήματα όσον αφορά τις γνώσεις μας για

⁶⁹ ό.π.

⁷⁰ <http://www.unicef.gr/reports/malnutr.php>

τη διατροφική υγεία και είναι ζωτικής σημασίας να συσπειρωθούν άτομα, κυβερνήσεις, διεθνείς οργανισμοί και δωρητές προκειμένου να εγγυηθούν πλήρως για την πλήρη ανάπτυξη της πρώιμης παιδικής ηλικίας".

2.2.1.1. Τα Αίτια του Υποσιτισμού

Εκτός απλό την έλλειψη τροφής, αιτία του υποσιτισμού είναι και οι ασθένειες. Ιδίως κατά τα τρία πρώτα χρόνια, οι οποίες στερούν την όρεξη, εμποδίζουν την απορρόφηση θρεπτικών ουσιών. Ο οργανισμός καταναλώνει θερμίδες για την καταπολέμηση της λοίμωξης και αφαιρούνται ζωτικής σημασίας θρεπτικές ουσίες μέσω του εμετού και της διάρροιας.

Η έλλειψη τροφής όμως, δεν αποτελεί την κύρια αιτία υποσιτισμού. Η συντριπτική πλειοψηφία των υποσιτιζόμενων παιδιών ζει σε σπίτια με επάρκεια τροφίμων. Επίσης, καταρρίπτεται το οικείο στερεότυπο του παιδιού που πεθαίνει φανερά από την πείνα. Στην πραγματικότητα, οι περισσότερες περιπτώσεις υποσιτισμού είναι απολύτως αθέατες.

Είναι πολύ σοβαρό το γεγονός ότι, η μεγάλη πλειοψηφία των υποσιτιζόμενων παιδιών περιέρχεται σε αυτή την κατάσταση πριν από την ηλικία των τριών ετών. Τα πρώτα τρία χρόνια της ζωής αποτελούν την επικίνδυνη περίοδο για υποσιτισμό. Μέχρι εκείνη τη στιγμή η όποια ζημιά έχει ήδη γίνει και είναι πολύ δύσκολο να επανορθωθεί. Βλέπουμε λοιπόν, ότι ο παιδικός υποσιτισμός υπονομεύει σταθερά τη διανοητική και σωματική ανάπτυξη του παιδιού, εμποδίζοντάς το να φτάσει ποτέ στην πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων με τις οποίες γεννήθηκε⁷¹.

⁷¹ ό.π.

Η έκθεση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η πρόσφατη δεκαετία επέφερε μια επανάσταση όσον αφορά την κατανόηση των πραγματικών αιτιών και των πιθανών λύσεων του προβλήματος. Γνωρίζουμε πλέον ότι η διατροφική υγεία δεν εξαρτάται μόνο από τη διαθέσιμη τροφή, αλλά και από τρία βασικά στοιχεία -επαρκής λήψη διατροφικών στοιχείων (όπου συμπεριλαμβάνεται η αποκλειστική χρήση του θηλασμού κατά τους έξι πρώτους μήνες, καθώς και η λήψη βασικών θρεπτικών ουσιών όπως η βιταμίνη Α, το ιώδιο και ο ψευδάργυρος), αποτροπή και αντιμετώπιση κοινών ασθενειών και εφαρμογή καλά ενημερωμένων μεθόδων φροντίδας και διατροφής κατά τα πρώτα χρόνια της ζωής ενός παιδιού.

2.2.1.2. Η καταπολέμηση του υποσιτισμού

Η μεγαλύτερη επιχείρηση συλλογής στοιχείων που έγινε ποτέ με στόχο την παρακολούθηση της ευημερίας των παιδιών σε όλο τον κόσμο έδωσε τα πρώτα νέα στοιχεία εδώ και δέκα χρόνια. Διεξήχθησαν έρευνες σε πάνω από 100 χώρες, χρησιμοποιώντας νέα στατιστικά εργαλεία που ανέπτυξε η UNICEF και οι εταίροι της. Τα πορίσματα προήγαγαν σημαντικά τη γνώση μας σχετικά με την πορεία της διατροφικής κατάστασης των παιδιών του κόσμου⁷²:

- Έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος ενάντια στην έλλειψη θρεπτικών μικρο-ουσιών όπως η βιταμίνη Α και το ιώδιο, η οποία προκαλεί τύφλωση και εγκεφαλικές βλάβες σε τεράστια κλίμακα.
- Τα συμπληρώματα βιταμίνης Α φτάνουν πλέον στα μισά από τα παιδιά του κόσμου και σώζουν κάθε χρόνο γύρω στις τριακόσιες χιλιάδες παιδικές ζωές -

⁷² ό.π.

ενώ αποτρέπουν και εκατοντάδες χιλιάδες περιπτώσεις μη αναστρέψιμης τύφλωσης.

- Πάνω από το 70% των νοικοκυριών του αναπτυσσόμενου κόσμου χρησιμοποιούν πλέον ιωδιούχο αλάτι - έναντι μόλις 20% το 1990. Αυτή η τεράστια προσπάθεια για να ελεγχθούν οι διαταραχές που προκαλεί η έλλειψη ιωδίου έχει πλέον ως αποτέλεσμα να αποτρέπονται πάνω από μισό εκατομμύριο περιπτώσεις σοβαρών εγκεφαλικών βλαβών ετησίως, ενώ κάθε χρόνο προστατεύει περίπου 12 εκατομμύρια παιδιά από κάποιον βαθμό μη αναστρέψιμης διανοητικής διαταραχής.

Τα παραπάνω στοιχεία δίνουν ελπίδες για τη βελτίωση της κατάστασης των παιδιών. Παρόλα αυτά, η πρόοδος σημειώνεται αργά και η έλλειψη πρωτεϊνών-ενέργειας συνεχίζει να υπονομεύει την ανάπτυξη εκατομμυρίων παιδιών αλλά και ολόκληρων εθνών. Μέσα στην τελευταία δεκαετία, ο παιδικός υποσιτισμός έχει μειωθεί σύνολο του αναπτυσσόμενου κόσμου μόλις από 32% σε 28%. Με άλλα λόγια, σχεδόν το ένα τρίτο από τα παιδιά του αναπτυσσόμενου κόσμου - συνολικά, 150 εκατομμύρια παιδιά - εξακολουθούν να υποφέρουν από υποσιτισμό. Σχεδόν τα μισά παιδιά στην Ανατολική Ασία υποσιτίζονται - ποσοστό πολύ υψηλότερο από εκείνο της υπό τη Σαχάρα Αφρικής, όπου το ποσοστό παιδικού υποσιτισμού είναι μικρότερο από το ένα τρίτο. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια των δέκα τελευταίων ετών, 18 χώρες έχουν καταφέρει να μειώσουν τα ποσοστά παιδικού υποσιτισμού κατά 25% ή και παραπάνω. Οι επιτυχίες αυτές αποκτούν ακόμα μεγαλύτερη σημασία αφού περιλαμβάνουν κάποιες από τις πλέον πολυπληθείς χώρες - Κίνα, Μεξικό, Ινδονησία, Μπαγκλαντές και Βιετνάμ⁷³.

⁷³ ό.π.

Στις καλές ειδήσεις συμπεριλαμβάνεται και το γεγονός ότι φαίνεται να έχει σταματήσει η παγκόσμια κάμψη του θηλασμού. Ο θηλασμός είναι ένα από τα βασικά στοιχεία της ορθής διατροφής, όμως μέχρι το 1990 το ποσοστό παιδιών τα οποία τρέφονταν αποκλειστικά με θηλασμό είχε μειωθεί σε μόλις 40% του αναπτυσσόμενου κόσμου. Τα νέα δεδομένα υποδεικνύουν μια μικρή αύξηση, λίγο παραπάνω από το 45%

Βέβαια, κρίνεται αναγκαία η σημείωση ταχύτερης προόδου στον παιδικό υποσιτισμό τα επόμενα χρόνια. Η έκθεση υποστηρίζει ότι μια επιτυχημένη προσπάθεια για να μειωθούν τα ποσοστά παιδικού υποσιτισμού στον αναπτυσσόμενο κόσμο θα αντιπροσωπεύει μια επίθεση όχι μόνο ενάντια στα μείζονα συμπτώματα της φτώχειας, αλλά και ενάντια στα θεμελιώδη αιτιά της, όπως αναφέρθηκαν προηγουμένως.

Συνοψίζοντας λοιπόν, η διατροφή κατά τα πρώτα χρόνια ενός παιδιού είναι καθοριστικής σημασίας και για την υπόλοιπη ζωή του. Έτσι πρέπει να λαμβάνει τα απαραίτητα διατροφικά στοιχεία καθημερινά, για την υγεία του ανάπτυξη αλλά και την καταπολέμηση των ασθενειών καθώς η αποτροπή και αντιμετώπιση κοινών ασθενειών σε συνδυασμό με εφαρμογή καλά ενημερωμένων μεθόδων φροντίδας και διατροφής κατά τα πρώτα χρόνια της ζωής ενός παιδιού, αποτελούν το κλειδί για να σημειωθεί ταχεία πρόοδος ενάντια στον παιδικό υποσιτισμό..

2.2.2. ΕΛΛΕΙΨΗ ΠΟΣΙΜΟΥ ΝΕΡΟΥ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Ένα από τα προβλήματα των αναπτυσσόμενων χωρών είναι η έλλειψη ασφαλούς πόσιμου νερού και εγκαταστάσεων υγιεινής. Το μολυσμένο νερό έχει

επιπτώσεις στη διατροφή και κατ' επέκταση στην υγεία. Εξαιτίας αυτής της έλλειψης, αλλά και των κατάλληλων εγκαταστάσεων υγιεινής, η παιδική και μητρική θνησιμότητα, καθώς και οι ασθένειες είναι πιο έντονα.

Σύμφωνα με την έκθεση της UNICEF για την Κατάσταση των Παιδιών στον Κόσμο 2005, το 21% των παιδιών στις αναπτυσσόμενες χώρες στερούνται πρόσβασης σε νερό, ζώντας σε απόσταση μεγαλύτερης των 15 λεπτών με τα πόδια από την κατοικία τους από κάποια πηγή καθαρού νερού. Επίσης, 2,6 δισεκατομμύρια ανθρώπων, δεν έχουν πρόσβαση σε στοιχειώδεις εγκαταστάσεις υγιεινής. Αυτές οι στερήσεις κοστίζουν σε πολλούς τη ζωή τους και είναι αιτία για τουλάχιστον 1.600.000 από τους 11.000.000 προλαμβανόμενους θανάτους παιδιών κάθε χρόνο⁷⁴.

2.2.2.1. Οι Επιπτώσεις στα παιδιά

Οι επιπτώσεις του μη ασφαλούς πόσιμου νερού, της φτώχης υποδομής και της ανεπαρκούς υγιεινής στην παιδική υγεία εκτείνονται πέρα από τα 4.000 παιδιά που πεθαίνουν κάθε ημέρα από ασθένειες που μεταδίδονται από το νερό όπως η διάρροια και ο τύφος. Εξαιτίας της έλλειψης νερού τα παιδιά γίνονται εύκολα θύματα ασθενειών, αφού αναγκάζονται να πλένονται, να πίνουν και να μαγειρεύουν, χρησιμοποιώντας βρώμικο νερό⁷⁵. Η έκθεση αναφέρει επίσης ότι στην υποσαχάρια Αφρική, όπου το ένα στα πέντε παιδιά δεν θα φθάσει στα πέμπτα του γενέθλια, το 43% των παιδιών πίνουν ακάθατο νερό, διακινδυνεύοντας να ασθενήσουν ή να χάσουν τη ζωή τους με κάθε γουλιά.

Έμμεσες επιπτώσεις στα παιδιά είναι ότι, η έλλειψη νερού του σπιτιού, μπορεί να σταθεί εμπόδιο ακόμη και στη φοίτηση των παιδιών στο σχολείο. Κι αυτό γιατί τα παιδιά συνήθως αναλαμβάνουν το ρόλο του κουβαλητή νερού στο σπίτι, από μακριά.

⁷⁴ Έκθεση της UNICEF: <http://www.unicef.gr/oldpress/2005/dt1505.php>

⁷⁵ ό.π.

Επίσης τα κορίτσια κυρίως αποθαρρύνονται από το να πάνε σχολείο εξαιτίας της έλλειψης κατάλληλων και ξεχωριστών εγκαταστάσεων υγιεινής⁷⁶.

2.2.2.2. Η πρόοδος μέχρι σήμερα

Η UNICEF σε εκθέσεις αναφέρει ότι η πρόοδος για την αύξηση του αριθμού των ανθρώπων με πρόσβαση σε ασφαλές νερό είναι εντυπωσιακή. Αναφέρεται ότι από το 1990 ως το 2004 η παγκόσμια κάλυψη σε ασφαλές πόσιμο νερό αυξήθηκε από 78% σε 83%. Όσον αφορά τις εγκαταστάσεις υγιεινής, περίπου 1,2 δισεκατομμύρια άνθρωποι απέκτησαν πρόσβαση. Τα ποσοστά παγκόσμιας κάλυψης έφτασαν από 49% σε 59%, ενώ στη Νότια Ασία το ποσοστό υπερδιπλασιάστηκε και στην Ανατολική Ασία και τον Ειρηνικό η αναλογία ανέβηκε από το 30% σε περισσότερο από το 50%⁷⁷.

Γενικά, από το 1990 σημειώθηκε αύξηση του αριθμού των ανθρώπων που χρησιμοποιούν ασφαλές νερό με ποσοστό να ανέρχεται από 77% σε 83%. Παρ' όλ' αυτά, 1,1 δισεκατομμύριο άνθρωποι εξακολουθούν να πίνουν νερό από μη ασφαλείς πηγές όπως: ακάλυπτα πηγάδια, ποτάμια, λίμνες και πλανόδιοι πωλητές⁷⁸. Σχεδόν 425 εκατομμύρια παιδιά κάτω των 18 εξακολουθούν να μην έχουν πρόσβαση σε βελτιωμένη παροχή νερού και πάνω από 980 εκατομμύρια δεν έχουν πρόσβαση σε επαρκείς εγκαταστάσεις υγιεινής⁷⁹.

Βελτιωμένες εγκαταστάσεις υγιεινής θα μπορούσαν να μειώσουν τις σχετικές με τη διάρροια ασθένειες στα μικρά παιδιά κατά περισσότερο από το ένα τρίτο. Με βελτίωση και των πρακτικών υγιεινής τέτοιες ασθένειες θα μπορούσαν να μειωθούν κατά τα δύο τρίτα. Επίσης, όταν τα παιδιά έχουν πρόσβαση σε βιώσιμα αποθέματα

⁷⁶ <http://www.unicef.gr/oldpress/2006/dt3406.php>

⁷⁷ ό.π.

⁷⁸ <http://www.unicef.gr/oldpress/2005/dt1505.php>

⁷⁹ <http://www.unicef.gr/oldpress/2006/dt3406.php>

ασφαλούς νερού, βασικές εγκαταστάσεις υγιεινής και εκπαίδευση για την υγιεινή, τα αποτελέσματα μπορεί να είναι εντυπωσιακά, ωφελώντας σημαντικά τα προγράμματα μείωσης της θνησιμότητας και της φτώχειας. Η παιδική υγεία βελτιώνεται και η φοίτηση στα σχολεία αυξάνει⁸⁰.

Τέλος, τα οφέλη της βελτιωμένης παροχής νερού και υγιεινής είναι ολοφάνερα και μπορούν να επεκταθούν σε πολύ περισσότερους ανθρώπους στον κόσμο, μόνο εάν διατίθεντο επαρκείς πόροι και αποφασιστικότητα για το σκοπό αυτό⁸¹.

2.2.3. ΑΚΡΩΤΗΡΙΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ ΓΕΝΝΗΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ

Μιλώντας για ακρωτηριασμό των γυναικείων γεννητικών οργάνων, εννοούμε μορφές μη θεραπευτικών χειρουργικών επεμβάσεων στα εξωτερικά γεννητικά όργανα. Τέτοιες επεμβάσεις είναι η κλειτοριδεκτομή, κατά την οποία προκαλούνται βλάβες στα εσωτερικά χείλη του αιδοίου, η συρραφή, κατά την οποία αφαιρούνται ολοκληρωτικά ή τμηματικά τα εξωτερικά χείλη του αιδοίου και η εκτεταμένη συρραφή των εξωτερικών γεννητικών οργάνων⁸².

2.2.3.1. Σε ποιες περιοχές παρατηρείται ο ακρωτηριασμός

Στον ακρωτηριασμό υπόκεινται κυρίως μικρά κορίτσια ηλικίας 4 – 12 ετών. Είναι μια πρακτική λαμβάνει χώρα σε κάποιες αραβικές χώρες, σε μέρη της Ασίας, σε ομάδες του Περού, της Βραζιλίας και του Μεξικού, μεταξύ μεταναστών στη Ευρώπη και κυρίως στη αφρικανική ήπειρο. Αυτή τη στιγμή υπάρχουν περίπου 130

⁸⁰ <http://www.unicef.gr/oldpress/2005/dt1505.php>

⁸¹ <http://www.unicef.gr/oldpress/2006/dt3406.php>

⁸² V. Lenhart: Παιδαγωγική των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Αθήνα 2006, σελ. 248

εκατομμύρια ακρωτηριασμένες γυναίκες και ο αριθμός αυξάνεται κάθε χρόνο κατά 2 εκατομμύρια⁸³.

2.2.3.2. Οι λόγοι για τους οποίους εφαρμόζεται ο ακρωτηριασμός

Υποστηρίζεται ότι προέρχεται από την παράδοση μονοθεϊστικών θρησκειών, του χριστιανισμού και του Ισλάμ. Υποτίθεται πως είναι θεία εντολή και μία αναγκαιότητα του μετριασμού της γυναικείας σεξουαλικότητας. Επίσης, υποστηρίζεται ότι εφαρμόζεται για λόγους αισθητικής και υγείας.

Ένας πραγματικός λόγος που εφαρμόζεται η περιτομή, είναι εξαιτίας των οικονομικών συμφερόντων των ατόμων που αναλαμβάνουν τις εγχειρήσεις, τα οποία είναι κυρίως γυναίκες. Μπορούμε επίσης να πούμε, ότι η παράδοση του ακρωτηριασμού δεν προέρχεται από το χριστιανισμό ή το Ισλάμ, καθώς οι πιστοί όχι μόνο τον εφαρμόζουν αλλά τον αποκηρύσσουν κιόλας. Ακόμη, όσον αφορά τη μετρίαση της γυναικείας σεξουαλικότητας, αυτό μάλλον οφείλεται στον ανταγωνισμό και τις σχέσεις βίας που υπάρχει ακόμη ανάμεσα στα δύο φύλα, σε πολλές κοινωνίες⁸⁴.

2.2.3.3. Οι επιπτώσεις του ακρωτηριασμού

Το πιο κρίσιμο όμως είναι ότι όχι μόνο δεν συμβάλλει στην υγιεινή του ατόμου, αλλά αντίθετα βλάπτει σοβαρά τη σωματική και ψυχική υγεία.

Σχετικά με τις σωματικές επιπτώσεις, το άτομο εκτίθεται άμεσα σε κινδύνους. Έχουν παρατηρηθεί θάνατοι από αιμορραγία, φλεγμονές και μολύνσεις, μέχρι και

⁸³ ό.π.

⁸⁴ ό.π.

μετάδοση του ιού του AIDS, εξαιτίας της χρήσης κοινών οργάνων ακρωτηριασμού. Μακροχρόνια το άτομο που έχει υποστεί ακρωτηριασμό μπορεί να υποφέρει από μακροχρόνιες υπογαστρικές παθήσεις, επιπλοκές και πόνους κατά τον τοκετό, έως και περιορισμένη ικανότητα σεξουαλικής ικανοποίησης.

Όσον αφορά τις ψυχολογικές επιπτώσεις, το άτομο μπορεί να επηρεαστεί για όλη του τη ζωή. Ο τρόμος και η εμπειρία αυτού του διαπεραστικού πόνου μπορεί να εξελιχθεί σε επιδεινούμενες φοβικές τάσεις. Επίσης, εκείνη τη στιγμή, το κορίτσι χάνει την εμπιστοσύνη του στα πιο προσφιλή του πρόσωπα και αυτό μπορεί να οδηγήσει σε μια μόνιμη καχυποψία και αυξημένη επιθετικότητα προς τους άλλους, καθώς και μια αμυντική στάση ως προς όλους και όλα στη ζωή⁸⁵.

2.2.3.4. Υποστηρίζοντας την κατάργηση του ακρωτηριασμού

Είναι λυπηρό ότι οι κοινωνίες στις οποίες εφαρμόζεται ο ακρωτηριασμός, έχουν υπογράψει τα σχετικά σύμφωνα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, από τα δικαιώματα της γυναίκας μέχρι και τα δικαιώματα του παιδιού. Παρόλο που στις περισσότερες χώρες ο ακρωτηριασμός έχει ποινικοποιηθεί, οι νομικές προδιαγραφές συχνά δεν εφαρμόζονται. Έτσι λαμβάνουν δράση διεθνείς και δυτικές κυβερνητικές και μη οργανώσεις για τον περιορισμό του ακρωτηριασμού και την κατάργηση του. Διεθνείς οργανώσεις όπως η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (WHO) το Διεθνές Ίδρυμα των Ηνωμένων Εθνών για την Προστασία του Παιδιού (UNICEF), το Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τις Δραστηριότητες σε Θέματα Πληθυσμού (UNFA), αλλά και περιφερειακές ενώσεις όπως το αφρικανικό IAC (Inter African Committee on Traditional Practices Affecting the Health of Women and Children) διεξάγουν προγράμματα και στηρίζουν τις εθνικές μη κυβερνητικές οργανώσεις και ενώσεις, οι

⁸⁵ ό.π., σελ.249

οποίες επιδιώκου την προστασία των σύγχρονων και μελλοντικών γενεών των κοριτσιών⁸⁶.

«(...) και τότε μια ατσαλένια λεπίδα πέρασε ξαφνικά μέσα από τα σκέλη μου κι έκοψε ένα κομμάτι κρέας από το σώμα μου. Ούρλιαξα από τον πόνο, παρόλο που ένα χέρι μου σφάλιζε το στόμα – γιατί αυτός δεν ήταν ένας συνηθισμένος πόνος, αλλά μία τσουχτερή φλόγα, που μου διαπερνούσε ολόκληρο το κορμί. Μερικές στιγμές αργότερα κοίταξα τους γοφούς μου και τους είδα βυθισμένους σε μια κόκκινη λίμνη αίματος. Δε γνώριζα τι είχαν αφαιρέσει από το σώμα μου – ούτε κι ήθελα κιόλας να το γνωρίζω. Απλά έκλαιγα και ζητούσα βοήθεια από τη μητέρα μου. Το μεγαλύτερο σοκ για μένα ήταν όταν κοίταξα γύρω μου και την είδα να στέκεται δίπλα μου. Ναι, ήταν αυτή η ίδια με σάρκα και οστά – δεν υπήρχε καμία αμφιβολία. Στεκόταν εκεί, ανάμεσα σε αυτούς τους ξένους, μιλούσε μαζί τους και τους χαμογελούσε, λες και δεν είχε πάρει μόλις τώρα μέρος στη σφαγή της κόρης της. (...) η ανάμνηση της περιτομής με κυνηγούσε πάντα σαν εφιάλτης. Άφησε πίσω της ένα συναίσθημα αβεβαιότητας – σε κάθε μελλοντικό μου βήμα ένιωθα κάτι άγνωστο να με παραμονεύει. Δεν ήμουν καν βέβαιη αν η μητέρα κι ο πατέρας μου, η γιαγιά μου και οι υπόλοιποι άνθρωποι γύρω μου δε μου επεφύλασσαν και άλλες καινούριες εκπλήξεις»⁸⁷.

⁸⁶ ό.π., σελ. 251

⁸⁷ Μαρτυρία της περιτομής, Αιγύπτιας γιατρού στο V.Lenhart, Παιδαγωγική των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Αθήνα 2006, σελ. 249

2.2.4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Σύμφωνα με έκθεση της UNICEF⁸⁸ του 2007 για την εκπαίδευση σε κεντρική και ανατολική Ευρώπη, εκατομμύρια παιδιά ετησίως δεν λαμβάνουν καμία εκπαίδευση. Περισσότερα από 14 εκατομμύρια παιδιά φτάνουν στην ενηλικίωση κάθε χρόνο χωρίς κανένα είδος δημόσιας εκπαίδευσης ή σχολικού διπλώματος και ιδιαίτερα τα κορίτσια, αφού καμία χώρα δεν επετύγχανε ίση εκπροσώπηση των κοριτσιών στη βασική εκπαίδευση, αν και το ποσοστό δεν έχει μεγάλη διαφορά (95 κορίτσια για κάθε 100 αγόρια περίπου).

Μιλώντας λοιπόν για τα ποσοστά παρακολούθησης της εκπαίδευσης, εξετάζοντας την Αρμενία, τη Γεωργία, το Κιργιστάν, τη Μολδαβία και το Τατζικιστάν, χώρες με χαμηλούς οικονομικούς δείκτες παρουσίαζαν τα χαμηλότερα επίπεδα, λιγότερο από 50% για το λύκειο και σε μερικές περιπτώσεις λιγότερο από 30% για την προσχολική ηλικία. Ακόμη, μιλώντας για τις κοινότητες Ρόμα στη Βουλγαρία, την Ουγγαρία και τη Ρουμανία, τα περισσότερα παιδιά αυτών των κοινοτήτων, με εξαίρεση ένα 10% - 35%, δεν συνεχίζουν στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση⁸⁹.

Το γεγονός ότι ένας σημαντικός αριθμός παιδιών δεν λαμβάνει την απαραίτητη εκπαίδευση, μπορεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις στην κοινωνία. Η Μαρία Καλίβις, Διευθύντρια της UNICEF για την Ανατολική Ευρώπη δήλωσε ότι η έλλειψη της εκπαίδευσης οδηγεί στη φτώχεια γιατί εμποδίζει ένα κράτος να αναπτυχθεί σωστά και να εξελιχθεί. Γιατί η εξειδικευμένη εργασία και όχι η φθηνή είναι αυτή που επιτρέπει την ανάπτυξη ανταγωνιστικής οικονομίας.

⁸⁸ Έκθεση της UNICEF, Εκατομμύρια Παιδιά Μένουν Αγράμματα
http://www.eurocharity.eu/article.php?article_id=1850

⁸⁹ ό.π.

*Η ΦΤΩΧΕΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΙΣ ΑΝΑΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ*

Έτσι λοιπόν είναι σημαντικό, τα κράτη να αυξήσουν τις δαπάνες για την εκπαίδευση και να φροντίσουν ώστε να δίνονται ίσες ευκαιρίες στα παιδιά όλων των κοινωνικών στρωμάτων και άσχετα με την οικονομική τους κατάσταση⁹⁰.

⁹⁰ ό.π.

2.3. AIDS

Ο ιός του AIDS είναι μία από τις αιτίες που εμποδίζουν την παιδική ευημερία, είτε άμεσα προκαλώντας το θάνατο στα παιδιά, είτε έμμεσα προκαλώντας τους πολλαπλά προβλήματα.

Από την εποχή της αρχικής διάγνωσης στις αρχές της δεκαετίας του 1980, η ασθένεια έλαβε διαστάσεις μιας τρομακτικής επιδημίας σε όλον τον πλανήτη. Το έτος του 1999 υπήρχαν 32,4 εκατομμύρια ενήλικοι με AIDS και 1,2 εκατομμύρια παιδιά. Κατά το ίδιο έτος προστέθηκαν άλλα 5,6 εκατομμύρια νέοι φορείς, από τους οποίους οι 570,000 ήταν παιδιά. Στα τέλη του 2000 ο αριθμός των φορέων και των ασθενών αυξήθηκε στα 36,1 εκατομμύρια, εκ των οποίων το 90% ζούσε στις υπό ανάπτυξη χώρες⁹¹. Το 2005 γύρω στα 2,3 εκατομμύρια παιδιά κάτω των 15 ετών έχουν προσβληθεί από τον ιό⁹². Επίσης, από τις αρχές της δεκαετίας του 1980, έχουν αυξηθεί τα ποσοστά των γυναικών και κοριτσιών που έχουν προσβληθεί από τον ιό⁹³.

2.3.1. ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ AIDS

Ο ιός είναι γνωστό ότι μεταδίδεται κυρίως μέσω των σεξουαλικών επαφών. Η φτώχεια, η αδιαφορία και οι πόλεμοι αποτελούν τις σημαντικότερες αιτίες της εξάπλωσης του ιού. Την κατάσταση συμπληρώνουν οι ελλείψεις στη παιδεία και την ενημέρωση που προσφέρει, καθώς και η περιορισμένη πρόσβαση σε μέτρα προφύλαξης⁹⁴.

Κάτι που συμβάλλει στην εξάπλωση είναι η έλλειψη συμβουλευτικής και ο στιγματισμός των μολυσμένων ατόμων, που τους οδηγεί στην απόκρυψη του

⁹¹ Σύμφωνα με την United Nations Declaration of commitment 2001: WHO, Fact Sheet 2 1999

⁹² Joint United Nations Programme on HIV-AIDS, World Health Organization, *AIDS Epidemic Update December 2005*, UNAIDS & WHO, Geneva, December 2005, p.1

⁹³ United Nations Children's Fund, *The State of the World's Children 2005*, UNICEF, New York. p.70

⁹⁴ V. Lenhart: Παιδαγωγική των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Αθήνα 2006, σελ. 243

γεγονότος, καθώς και στην περεταίρω εξάπλωση του ιού εξαιτίας της έλλειψης προφυλάξεων κατά τις σεξουαλικές τους σχέσεις. Επίσης, κάποιοι έφηβοι έχουν την πεποίθηση ότι είναι άτρωτοι από την ασθένεια, συνεπώς πέφτουν στην παγίδα⁹⁵.

Τα παιδιά που είναι όμως περισσότερο εκτεθειμένα στον κίνδυνο, είναι εκείνα που έχουν μείνει ορφανά, συνεπώς χωρίς προστασία και εύκολα μπορούν να πέσουν θύματα εκμετάλλευσης, βίας, πορνείας, εμπορίας, ένοπλων μαχών και φυλάκισης. Ακόμη ο ιός του AIDS μεταδίδεται και μέσω του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων, όπως προαναφέρθηκε⁹⁶.

Επίσης αν η μητέρα είναι μολυσμένη είναι δυνατόν ο ιός να μεταδοθεί και στο έμβρυο κατά την κύηση.

2.3.2. Ο ΤΡΟΠΟΣ ΜΕ ΤΟΝ ΟΠΟΙΟ Ο ΙΟΣ ΕΠΗΡΕΑΖΕΙ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

Τα παιδιά δεν επηρεάζονται μόνο αν μολυνθούν με τον ιό, αλλά και έμμεσα, όταν οι γονείς τους ή γενικά κάποιος στην οικογένεια έχει προσβληθεί. Τότε τα παιδιά αναλαμβάνουν αναγκαστικά νοσηλευτικό ρόλο και σαν αποτέλεσμα εμποδίζονται ακόμη και από τη σχολική εκπαίδευση. Επίσης, αναλαμβάνουν τη συντήρηση και τη φροντίδα της οικογένειας και αυτό πολλές φορές σημαίνει, ότι τα παιδιά αναγκάζονται να αφήσουν το σχολείο για να εργαστούν⁹⁷.

Όταν καταστρέφονται λοιπόν οι οικογένειες εξαιτίας του ιού, τα παιδιά στερούνται τη μητρική αγάπη, φροντίδα και προστασία⁹⁸. Επηρεάζεται η συναισθηματική του ευεξία μέχρι και η φυσική του ασφάλεια, η διανοητική του ανάπτυξη και γενικότερα η υγεία του⁹⁹. Επίσης πέφτουν θύματα της προκατάληψης της κοινωνίας και των διακρίσεων των άλλων οικογενειών του κοινωνικού τους περίγυρου.

⁹⁵ ό.π., σελ. 244

⁹⁶ <http://www.unicef.org/protection/files/HIV-AIDS.pdf>

⁹⁷ V. Lenhart: Παιδαγωγική των Ανθρώπινων δικαιωμάτων, Αθήνα 2006, σελ. 245

⁹⁸ <http://www.unicef.org/protection/files/HIV-AIDS.pdf>

⁹⁹ <http://www.unicef.gr/reports/sowcr2005.php>

Τα παιδιά που μένουν ορφανά εξαιτίας του ιού καταδικάζονται αυτόματα στη φτώχεια. Οι προοπτικές τους μειώνονται, καθώς τα ορφανά παιδιά έχουν λιγότερες πιθανότητες να συνεχίσουν τις σπουδές του και να εκμεταλλευτούν σχετικές ευκαιρίες.

Πριν από την εκδήλωση της επιδημίας το ποσοστό των ορφανών παιδιών στην Αφρική ήταν 2%. Εξαιτίας της ασθένειας το ποσοστό ανήλθε στο 10%. Κατά το έτος 2000 υπήρχαν περίπου 10,4 εκατομμύρια παιδιά, τα οποία έχασαν τουλάχιστον τον έναν από τους δύο γονείς λόγω AIDS¹⁰⁰.

Το AIDS δεν σκοτώνει μόνο τους γονείς αλλά καταστρέφει και το προστατευτικό δίκτυο των ενηλίκων στις ζωές των παιδιών. Πολλοί από τους νοσούντες και θανόντες είναι δάσκαλοι, υγειονομικοί υπάλληλοι και άλλοι ενήλικες επάνω στους οποίους στηρίζονται τα παιδιά. Επειδή επίσης ο βαθμός εξάπλωσης του AIDS αυξάνει σε συγκεντρωμένους θύλακες, όταν αρχίσουν να πεθαίνουν οι ενήλικες, οι γενικότερες επιπτώσεις στα παιδιά που θα επιβιώσουν σε μια κοινότητα είναι καταστρεπτικές¹⁰¹.

Είναι δυνατόν η επιδημία να καταστρέψει ακόμη και ολόκληρα εκπαιδευτικά συστήματα. Για παράδειγμα, στο Μαλάουι απεβίωσε το 2000 το 5% του διδακτικού προσωπικού¹⁰². Στη Μοζαμβίκη, ο εκπαιδευτικός τομέας πρόκειται να χάσει από το 2000 μέχρι το 2010 το 17% του προσωπικού του λόγω της ασθένειας. Η απώλεια αναφέρεται στους δασκάλους αλλά και στους ειδικούς της σχολικής διοίκησης. Στη Ζάμπια πέθαναν τόσοι πολλοί διδάσκοντες το 1998 από AIDS, ώστε ο αριθμός των νέων συναδέλφων, οι οποίοι ολοκλήρωσαν κατά το ίδιο έτος την εκπαίδευση του δασκάλου, ξεπερνούσε μόνο κατά το ένα τρίτο τον αριθμό των αποθανόντων¹⁰³.

¹⁰⁰ V. Lenhart: Παιδαγωγική των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Αθήνα 2006, σελ. 245

¹⁰¹ <http://www.unicef.gr/reports/sower2005.php>

¹⁰² Προφορική μαρτυρία των Gisela Frommer, Hubert Hartmann, GTZ, Eschborn

¹⁰³ V. Lenhart: Παιδαγωγική των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Αθήνα 2006, σελ. 245

Η έκθεση της UNICEF: «Η Κατάσταση των Παιδιών στον Κόσμο»¹⁰⁴ αναφέρει ότι εξ' αιτίας της χρονικής υστέρησης μεταξύ της προσβολής από τον HIV και το θάνατο από AIDS, η κρίση θα επιδεινώνεται για τουλάχιστον την επόμενη δεκαετία, ακόμα και αν ο αριθμός των νέων κρουσμάτων σταθεροποιηθεί άμεσα ή αρχίσει να μειώνεται.

¹⁰⁴ <http://www.unicef.gr/reports/sowcr2005.php>

2.4. ΣΤΡΑΤΟΛΟΓΗΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ

Η έκθεση της unicef, « η κατάσταση των παιδιών στον κόσμο 2005¹⁰⁵ », κάνει λόγο για τη φτώχεια και τις άθλιες συνθήκες διαβίωσης παιδιών του κόσμου. Ως μία από τις αιτίες αναφέρει τον πόλεμο, τις ένοπλες συρράξεις, που στην πλειοψηφία τους γίνονται για τη διαχείριση εθνικών πόρων και λαμβάνουν χώρα εντός συνόρων.

Η έκθεση αναφέρει ότι οι μισοί από τους 3.600.000 ανθρώπους που σκοτώθηκαν, ήταν παιδιά. Επίσης, τα παιδιά μπορεί να γίνουν και στόχοι¹⁰⁶. Άλλες επιπτώσεις είναι οι στρατολογήσεις παιδιών, η κακομεταχείριση και σεξουαλική τους κακοποίηση, η θνησιμότητα των παιδιών, όταν τα παιδιά σε συνθήκες πολέμου γίνονται θύματα ναρκών, μάρτυρες βίας και φόνων, αναγκάζονται να μεταναστεύουν, μένουν ορφανά και άλλα εγκλήματα πολέμου κατά των παιδιών.

Σε ιστοσελίδα της Διεθνούς Αμνηστίας¹⁰⁷ αναφέρεται ότι σύμφωνα με τον ΟΗΕ, ότι μόνο το 2006 περισσότερα από 250.000 παιδιά « συμμετείχαν ενεργά σε ένοπλες συγκρούσεις, σε κυβερνητικές ένοπλες δυνάμεις, τάγματα πολιτοφυλακής ή άλλες ένοπλες αντιπολιτευόμενες ομάδες»¹⁰⁸. Ακόμη και 9 χρονών παιδιά στρατολογούνται, κυρίως σε χώρες της Αφρικής, της Ασίας και σε μέρη της Λατινικής Αμερικής, της Ευρώπης και της Μέσης Ανατολής.

¹⁰⁵ <http://www.unicef.gr/reports/sowcr2005.php>

¹⁰⁶ επίθεση του Σεπτεμβρίου του 2004 στους μαθητές του Μπεσλάν της Ρωσικής Ομοσπονδίας – όπως αναφέρεται στην έκθεση της unicef, « η κατάσταση των παιδιών στον κόσμο 2005

¹⁰⁷ «Η Διεθνής Αμνηστία είναι ένα παγκόσμιο, ανεξάρτητο κίνημα ανθρώπων που αγωνίζονται για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η Διεθνής Αμνηστία αναλαμβάνει έρευνα και δράση για την πρόληψη και τον τερματισμό σοβαρών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Μοναδικά όπλα της οργάνωσης είναι η ενημέρωση της κοινής γνώμης και η εκ μέρους της άσκηση πίεσης σε όσους παραβιάζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η Διεθνής Αμνηστία έχει σχεδόν 2 εκατομμύρια μέλη και υποστηρικτές σε ολόκληρο τον κόσμο. Για να διατηρήσει την ανεξαρτησία και την αντικειμενικότητά της, η οργάνωση δεν δέχεται χρήματα από κυβερνήσεις, ούτε από διακυβερνητικούς οργανισμούς.»

<http://www.amnesty.org.gr/campaigns/childsoldiers/drcongo.htm>

Στην ίδια εργασία του διαδικτύου, αναφέρονται οι λόγοι που μικρά παιδιά καταφεύγουν εκεί. Εκτός του ότι οδηγούνται στη στρατολόγηση πολλές φορές με τη βία, υπάρχουν και άλλοι λόγοι αναγκαστικοί. Κάποια παιδιά στρατολογούνται ως λύση επιβίωσης, αφού έχουν δει την οικογένειά τους να δολοφονείται. Επίσης, επειδή σε μια κατεστραμμένη κοινωνία από τον πόλεμο δεν υπάρχουν άλλες ευκαιρίες εργασίας ή εκπαίδευσης. Ακόμη, πολλά κορίτσια διαλέγουν αυτή τη λύση, ώστε να ξεφύγουν από την οικιακή δουλειά και βία.

«Σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, η στρατολόγηση και χρησιμοποίηση των παιδιών κάτω των 15 θεωρείται έγκλημα πολέμου. Τον Ιανουάριο του 2000, οι κυβερνήσεις του κόσμου συμφώνησαν να απαγορεύσουν τη χρήση παιδιών σε ένοπλες συγκρούσεις. Το Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με τη Συμμετοχή Παιδιών σε Ένοπλες Συγκρούσεις, τέθηκε σε ισχύ στις 12 Φεβρουαρίου 2002¹⁰⁹». Επίσης, το Προαιρετικό Πρωτόκολλο απαιτεί από τις κυβερνήσεις να διασφαλίσουν ότι παιδιά κάτω των 18 ετών δεν θα παίρνουν μέρος σε συγκρούσεις και δεν θα στρατολογούνται αναγκαστικά. Επίσης, η ελάχιστη ηλικία για την εθελοντική συμμετοχή στο στρατό να είναι τα 16 χρόνια, ακόμη κι αν χρειάζεται οι κυβερνήσεις να αλλάξουν την εθνική τους νομοθεσία. Ακόμη απαγορεύει τις ένοπλες δυνάμεις να στρατολογούν άτομα κάτω των 18 ετών, εθελοντικά ή αναγκαστικά.

Παρόλα αυτά, οι στρατολογήσεις μικρών παιδιών συνεχίζονται. Σε ιστοσελίδα της διεθνούς αμνηστίας διαβάζουμε για τις στρατολογήσεις παιδιών στην Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό¹¹⁰.

¹⁰⁸ <http://www.amnesty.org.gr/campaigns/childsoldiers/index.htm>

¹⁰⁹ ό.π.

¹¹⁰ ό.π.

*Η ΦΤΩΧΕΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΙΣ ΑΝΑΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ*

Αναφέρεται, ότι τουλάχιστον 30.000 συμμετέχουν σε ένοπλες ομάδες στο ανατολικό Κονγκό στον εμφύλιο πόλεμο. Αγόρια και κορίτσια στρατολογούνται με τη βία ή εθελοντικά για να επιζήσουν, επειδή ούτως ή άλλως δεν έχουν να κάνουν κάτι άλλο τη στιγμή που οι περιοχές τους είναι κατεστραμμένες. Πολλά παιδιά αναγκάζονται να πολεμούν ή χρησιμοποιούνται ως κατάσκοποι, αγγελιοφόροι, μεταφορείς ή φρουροί. Το χειρότερο είναι ότι τα εκμεταλλεύονται στην τοποθέτηση ή αφαίρεση ναρκών ή ακόμη τα αναγκάζουν να εκπορνευτούν και να γίνουν « ιδιοκτησία » ενήλικων πολεμιστών.

Το 2003 είχε υπογραφεί η ειρηνευτική διαδικασία. Στα πλαίσια αυτής, έχει ξεκινήσει στη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό από τον Ιούλιο του 2004, το Εθνικό Πρόγραμμα Αφοπλισμού, Αποστράτευσης και Επανένταξης (DDR). Στόχος του είναι να εντάξει ομαλά στην κοινωνία περίπου 150.000 πολεμιστές, από τους οποίους οι 30.000 είναι παιδιά αν και ακόμη και 2,5 χρόνια αργότερα τουλάχιστον 11.000 παιδιά συνεχίζουν να υπάρχουν σε ένοπλες ομάδες ή αγνοούνται τα ίχνη τους.

Όσον αφορά όμως τα κορίτσια, η ίδια ιστοσελίδα αναφέρει, ότι τα πράγματα είναι πιο δύσκολα. Οι ενήλικοι πολεμιστές, όπως αναφέρεται και πιο πάνω, τα κρατούν ως ιδιοκτησία τους και τα εκμεταλλεύονται σεξουαλικά. Όσα κορίτσια παίρνουν μέρος στο πρόγραμμα έχουν ανάγκη από ιδιαίτερη περίθαλψη και προστασία εξ αιτίας των μεγάλου βαθμού ψυχολογικών τους τραυμάτων. Πολλά κορίτσια μάλιστα έχουν γίνει ήδη μητέρες. Πολλά κορίτσια όμως αγνοούνται, αφού μόνο το 15% από αυτά παίρνουν μέρος στο πρόγραμμα DDR και δεν γίνεται καμία προσπάθεια από την κυβέρνηση με σκοπό να βρεθούν τα ίχνη τους.

Στη συνέχεια παρατίθεται μια ομολογία από τη Γιασμίν, ένα κορίτσι 16 χρονών, το οποίο από τα 12 της στρατολογήθηκε από τους «μάγι-μάγι», ένοπλες ομάδες

υποστηρικτές της πρώην κυβέρνησης που πολεμούσαν ομάδες που υποστηρίζονταν από τη Ρουάντα και την Ουγκάντα.

«Όταν οι μάγι-μάγι επιτέθηκαν στο χωριό μας όλοι προσπαθήσαμε να ξεφύγουμε. Καθώς τρέχαμε, οι στρατιώτες έπιασαν όλα τα κορίτσια, ακόμα και τα πολύ μικρά. Αν σε έπιαναν ήσουν αναγκασμένη να «παντρευτείς» έναν από τους στρατιώτες ανεξάρτητα από το αν ήταν μεγάλος ή μικρός, καλός ή κακός [...]. Αν αρνιόσουν θα σε σκότωναν. Σκότωναν ανθρώπους σαν κοτόπουλα, χωρίς ούτε καν να θάψουν τα πτώματά τους - έτρωγαν ακόμα και τη σάρκα τους. Είδα ένα κορίτσι να τη βασανίζουν γιατί αρνήθηκε να «παντρευτεί». [...] Όπου πολεμούσαμε, από όπου περνούσαμε [...] παίρνανε μικρά κορίτσια, τις βγάζανε τα ρούχα και τις βιάζαν. [...] Ο «άντρας» μου δεν με χτυπούσε τόσο συχνά. Έφερνε και άλλα κορίτσια σπίτι, αλλά τουλάχιστον δεν άφηνε άλλους στρατιώτες να με βιάζουν...»¹¹¹

Όπως αναφέρεται στην ίδια ιστοσελίδα, η Διεθνής Αμνηστία ζητά από την κυβέρνηση της Λαϊκής Δημοκρατίας του Κονγκό τα εξής:

- Να εγγυηθεί ότι η αποστράτευση και επανένταξη των παιδιών-στρατιωτών θα εντατικοποιηθεί και ότι τα παιδιά θα προστατεύονται από εκ νέου στρατολόγηση.
- Να σταματήσει την ατιμωρησία και να δικάσει τους υπαίτιους για τη στρατολόγηση παιδιών-στρατιωτών.
- Να κατανείμει περισσότερους πόρους για την εκπαίδευση όλων των παιδιών και να

¹¹¹ ό.π.

*Η ΦΤΩΧΕΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΙΣ ΑΝΑΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ*

διασφαλίσει την παροχή πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σε όλα τα παιδιά-στρατιώτες που ακολουθούν το Πρόγραμμα Επανάταξης.

2.5. ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ – ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ

Όταν αναφέρουμε τη λέξη «παιδί», αυτόματα έρχεται στο νου το παιχνίδι, η οικογένεια, το σχολείο. Κι αυτό γιατί η παιδική ηλικία συνδέεται ακριβώς με αυτές τις έννοιες. Κάθε παιδί, για να έχει μια υγιή σωματική και πνευματική ανάπτυξη θα πρέπει να απολαμβάνει την θαλπωρή της οικογένειας και να μεγαλώνει σε κλίμα αγάπης, στοργής και προστασίας. Το παιχνίδι επίσης αποτελεί μια δραστηριότητα απαραίτητη για την ανάπτυξη και την εξέλιξη του. Τέλος, άκρως σημαντική είναι η εκπαίδευση του παιδιού και έτσι το σχολείο αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της παιδικής ηλικίας¹¹².

Δυστυχώς όμως αυτό δεν ισχύει για όλα τα παιδιά. Σε πολλές χώρες του κόσμου, αναπτυγμένες και μη, ένας μεγάλος αριθμός παιδιών υποφέρει εξαιτίας της κακοποίησης και εκμετάλλευσης στα οποία υπόκεινται καθημερινά.

Τα παιδιά συνεχίζουν να υποσιτίζονται, να υποφέρουν άδικα από ασθένειες που μπορούν να προληφθούν, να μη λαμβάνουν την αναγκαία εκπαίδευση, να πέφτουν θύματα εκμετάλλευσης, πορνείας, βιασμού, εμπορίας και συνεχίζουν να κακοποιούνται σε πολέμους ή στους χώρους εργασίας, σε ιδρύματα ή στο σπίτι.

2.5.1. ΚΑΚΟΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ

Όσον αφορά τις αναπτυγμένες αλλά και αναπτυσσόμενες χώρες, ο αριθμός των θανάτων των παιδιών από κακομεταχείριση σοκάρει. Σύμφωνα με την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας, μόνο το 2000 υπήρξαν 57.000 θάνατοι παιδιών κάτω των 15 ετών σε όλο τον κόσμο που αποδίδονται σε δολοφονία. Επιπλέον, πολλοί θάνατοι παιδιών δεν ερευνώνται σχολαστικά και υπάρχει ομοφωνία απόψεων ότι οι θάνατοι παιδιών

¹¹² V. Lenhart: Παιδαγωγική των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Αθήνα 2006, σελ. 256

από κακομεταχείριση είναι κατά πολύ συχνότεροι από όσο δείχνουν τα επίσημα στοιχεία της κάθε χώρας.

Αναλυτικότερα, η έκθεση του Κέντρου Ερευνών Innocenti της UNICEF που ασχολείται με θανάτους παιδιών από κακοποίηση ή και παραμέληση¹¹³, αναφέρει τα εξής ποσοστά: Για παιδιά κάτω των 5 ετών που ζουν σε χώρες με υψηλό εισόδημα το ποσοστό θανάτων από κακομεταχείριση υπολογίζεται σε 2,2 στα 100.000 για τα αγόρια και 1,8 στα 100.000 για τα κορίτσια. Σε χώρες με μέσο και χαμηλό εισόδημα το ποσοστό είναι διπλάσιο με τριπλάσιο - 6,1 στα 100.000 για τα αγόρια και 5,1 στα 100.000 για τα κορίτσια. Τα υψηλότερα ποσοστά δολοφονιών παιδιών κάτω των 5 ετών τα συναντάμε στην Αφρική - 17,9 στα 100.000 για τα αγόρια και 12,7 στα 100.000 για τα κορίτσια.

Είναι ενδιαφέροντα τα κύρια ευρήματα της έκθεσης¹¹⁴:

- «Σχεδόν 3.500 παιδιά κάτω των 15 ετών πεθαίνουν κάθε χρόνο από κακομεταχείριση (κακοποίηση και παραμέληση) στο Βιομηχανικό Κόσμο. Δύο παιδιά πεθαίνουν από κακοποίηση και παραμέληση κάθε εβδομάδα στην Γερμανία και την Αγγλία, τρία κάθε εβδομάδα στη Γαλλία, τέσσερα κάθε εβδομάδα στην Ιαπωνία και 27 κάθε εβδομάδα στις Ηνωμένες Πολιτείες.
- Ο κίνδυνος θανάτου από κακομεταχείριση είναι κατά προσέγγιση τρεις φορές μεγαλύτερος για τα παιδιά κάτω του ενός έτους από ότι είναι για τα παιδιά ηλικίας 1 - 4 ετών, που με τη σειρά τους αντιμετωπίζουν διπλάσιο κίνδυνο από τα παιδιά ηλικίας 5 - 14 ετών.

¹¹³ <http://www.unicef.gr/reports/rc05/rc05.php>

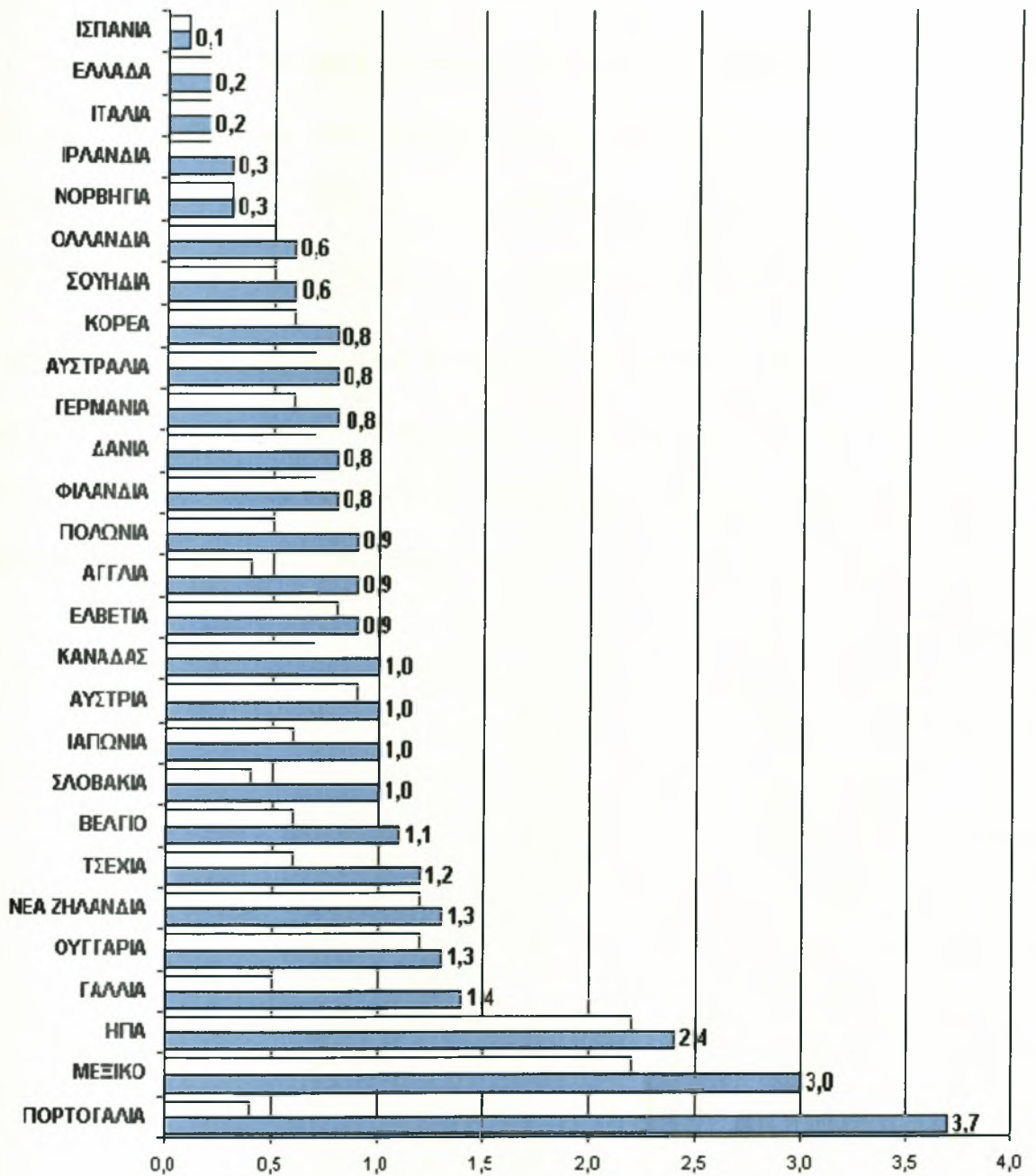
¹¹⁴ ό.π.

- Μια μικρή ομάδα χωρών - Ελλάδα, Ιρλανδία, Ισπανία, Ιταλία και Νορβηγία - παρουσιάζουν εξαιρετικά λίγα περιστατικά παιδικών θανάτων από κακομεταχείριση.
- Πέντε χώρες - Βέλγιο, Γαλλία, Νέα Ζηλανδία, Ουγγαρία και Τσεχία - έχουν επίπεδα παιδικών θανάτων από κακομεταχείριση που είναι τέσσερις με έξι φορές υψηλότερα από το μέσο όρο των πρωτοπόρων χωρών. Τρεις χώρες - Ηνωμένες Πολιτείες, Μεξικό και Πορτογαλία - έχουν ποσοστά που είναι από 10 μέχρι και 15 φορές υψηλότερα από το μέσο όρο των πρωτοπόρων χωρών.
- Ανακολουθίες στο σύστημα ταξινόμησης και έλλειψη κοινών ορισμών και ερευνητικών μεθοδολογιών σημαίνει ότι υπάρχουν λίγα διεθνώς συγκρίσιμα στοιχεία και ότι η έκταση της παιδικής κακομεταχείρισης είναι σχεδόν βέβαιο ότι υποτιμάται από τις στατιστικές.
- Οι θάνατοι παιδιών από κακομεταχείριση φαίνεται να έχουν πτωτική τάση στη μεγάλη πλειοψηφία των χωρών του βιομηχανικού κόσμου.
- Οι χώρες με τα πλέον χαμηλά ποσοστά παιδικών θανάτων από κακομεταχείριση έχουν επίσης πολύ χαμηλά ποσοστά θανάτων ενηλίκων από βιαιοπραγία. Αντίστοιχα, οι τρεις χώρες με τα πλέον υψηλά επίπεδα θανάτων παιδιών από κακομεταχείριση - Ηνωμένες Πολιτείες, Μεξικό και Πορτογαλία - έχουν επίσης πολύ υψηλά επίπεδα θανάτων ενηλίκων.
- Η φτώχεια και το στρες - μαζί με την κατάχρηση ναρκωτικών και αλκοόλ - φαίνεται πως είναι οι παράγοντες που σχετίζονται πιο επίμονα με την παιδική κακοποίηση και τη παραμέληση.
- Επτά χώρες - Αυστρία, Γερμανία, Δανία, Ισλανδία, Νορβηγία, Φινλανδία και Σουηδία - διαθέτουν αυτή τη στιγμή νόμους που απαγορεύουν κατηγορηματικά τη σωματική τιμωρία των παιδιών».

Στη συνέχεια ακολουθεί ο πίνακας 1, του οποίου η σκουρόχρωμη μπάρα απεικονίζει τον ετήσιο αριθμό θανάτων παιδιών από κακομεταχείριση συνδυασμένο με τους θανάτους που είναι ταξινομημένοι ως «απροσδιορίστου πρόθεσης». Τα ποσοστά είναι στρογγυλοποιημένα και αφορούν παιδιά κάτω των 15 ετών ενώ εκφράζονται ανά 100.000 παιδιά αυτής της ηλικιακής ομάδας. Η διαφανής μπάρα απεικονίζει την κατάταξη των χωρών χωρίς να συμπεριληφθούν θάνατοι ταξινομημένοι ως «απροσδιορίστου πρόθεσης»¹¹⁵.

¹¹⁵ ό.π.

Η ΦΤΩΧΕΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΙΣ ΑΝΑΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ

Θάνατοι από κακομεταχείριση ανά 100.000 παιδιά στις χώρες του ΟΟΣΑ

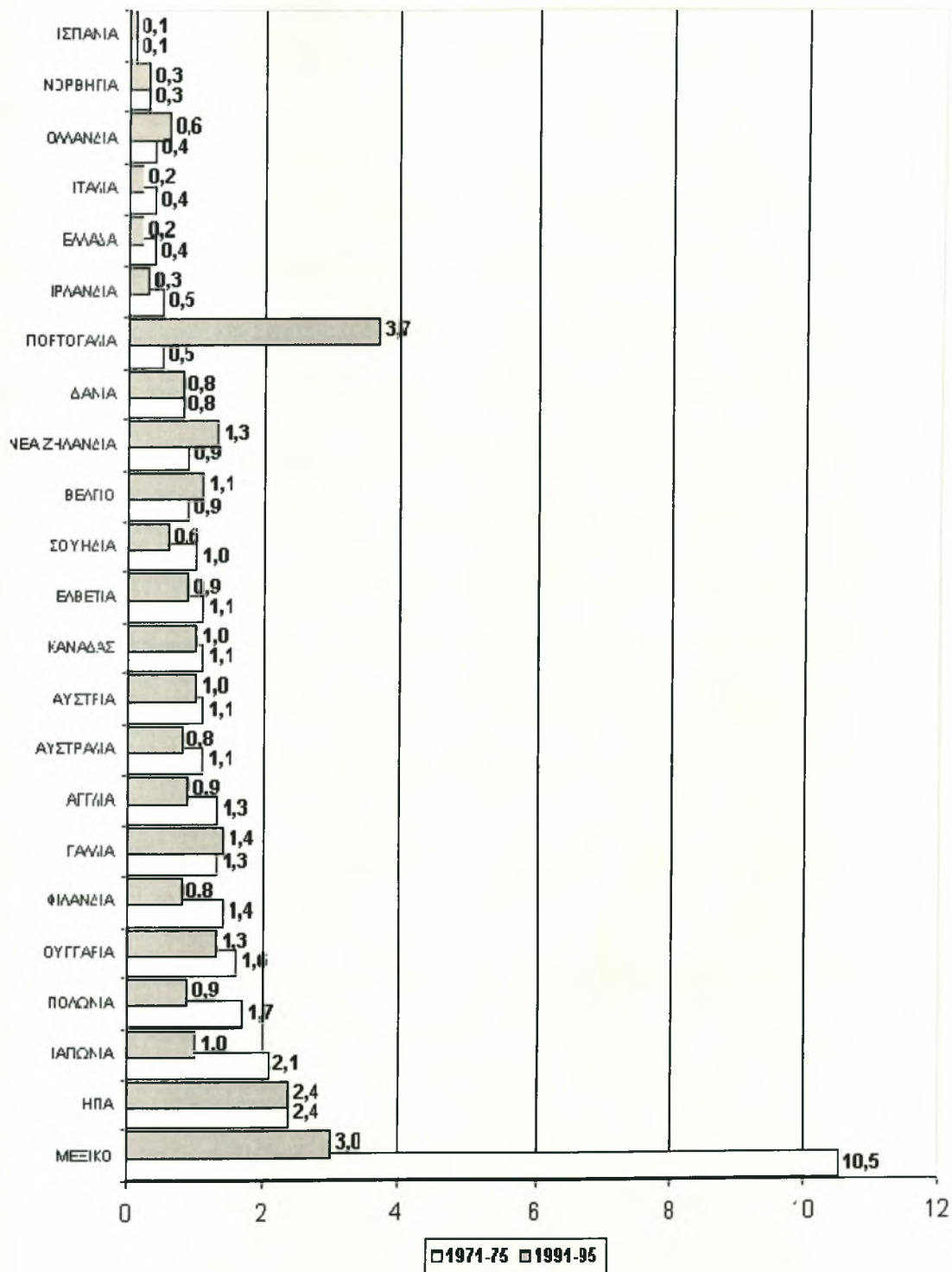
Πηγή: UNICEF¹¹⁶

¹¹⁶ ό.π.

Ο πίνακας 2¹¹⁷ κάνει σύγκριση της δεκαετίας του '70 με τη δεκαετία του '90, όσον αφορά τους θανάτους των παιδιών εξαιτίας της κακομεταχείρισης. Οι σκουρόχρωμες μπάρες απεικονίζουν τον ετήσιο αριθμό θανάτων παιδιών κάτω των 15 ετών από κακομεταχείριση στις χώρες μέλη του ΟΟΣΑ τη δεκαετία του '90 (όπως στον πίνακα 1) και η ανοιχτόχρωμη (που αποτελεί και το κριτήριο για την κατάταξη) δείχνει τα αντίστοιχα επίπεδα για την πενταετία 1971-75. Τα νούμερα εκφράζουν θανάτους ανά 100.000 παιδιά και συμπεριλαμβάνουν και του θανάτους που έχουν καταγραφεί ως «απροσδιορίστου πρόθεσης».

¹¹⁷ ό.π.

Η ΦΤΩΧΕΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΙΣ ΑΝΑΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ

Θάνατοι από κακομεταχείριση ανά 100.000 παιδιά στις χώρες του ΟΟΣΑ

Πηγή: UNICEF¹¹⁸

Γενικά η σωματική τιμωρία είναι πολύ συνηθισμένη και αποβλέπει συνήθως στην πειθαρχία. Επίσης υποστηρίζεται από το νόμο σε όλες τις χώρες του κόσμου, στα πλαίσια της οικογένειας.

Πολλές φορές όμως, η σωματική τιμωρία γίνεται υπερβολικά σκληρή. Γι αυτό την περασμένη δεκαετία μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί, κοινοβούλια και νομικά δικαστήρια, επικαλούνται τη Σύμβαση ως βάση για την απαγόρευση κάθε μορφής σωματικής τιμωρίας των παιδιών. Οι χώρες που έχουν μέχρι στιγμής θεσπίσει τέτοια νομοθεσία - Αυστρία, Γερμανία, Δανία, Ισλανδία, Νορβηγία, Φινλανδία και Σουηδία - έχουν με τον τρόπο αυτό εναρμονίσει τη νομοθεσία τους με το άρθρο 19 της Σύμβασης που απαιτεί το παιδί να προστατεύεται από «κάθε μορφή βίας, προσβολής ή βιαιοπραγιών σωματικών ή πνευματικών .Κατά το χρόνο που βρίσκεται υπό την επιμέλεια των γονέων του ή του ενός από τους δύο, του ή των νομίμων εκπροσώπων του ή οποιουδήποτε άλλου προσώπου στο οποίο το έχουν εμπιστευθεί.»¹¹⁹

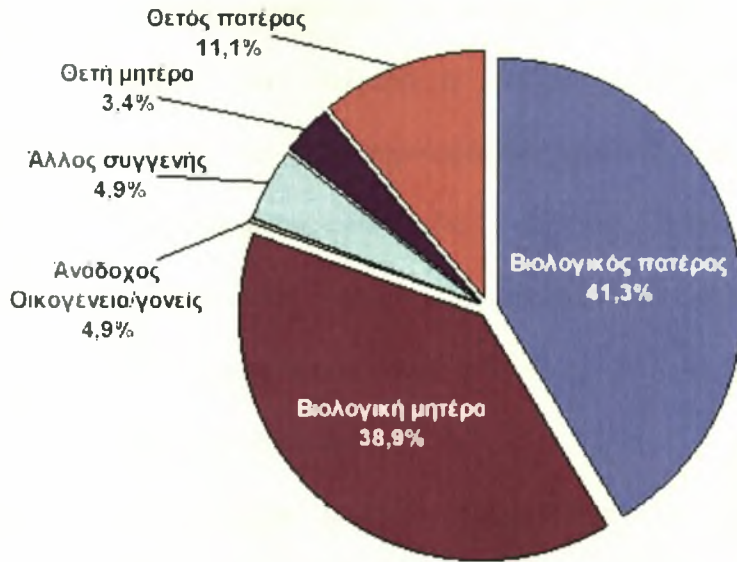
Τέλος απεικονίζεται η σχέση του παιδιού-θύματος κακοποίησης και του δράστη-συγγενή.

Συμπεριλαμβάνονται μόνο περιπτώσεις όπου ο δράστης της κακοποίησης είναι μέλος της οικογένειας (η μεγάλη πλειοψηφία των περιπτώσεων)¹²⁰.

¹¹⁸ <http://www.unicef.gr/reports/rc05/rc05.php>

¹¹⁹ ό.π.

¹²⁰ ό.π.

Πηγή: UNICEF¹²¹

2.5.2. ΠΑΙΔΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ως παιδική εργασία ορίζεται η εργασία που αμείβεται ή εξασφαλίζει τουλάχιστον την προσωπική συντήρηση. Σήμερα περίπου 250 εκατομμύρια παιδιά από 5- 14 ετών είναι εργαζόμενα. Τα περισσότερα βρίσκονται στην Ασία με ποσοστό 61%, στην Αφρική με 32% και στη Λατινική Αμερική και Καραϊβική με 7%¹²².

Οι θέσεις στις οποίες εργάζονται τα παιδιά είναι συνήθως είτε ως οικιακοί βοηθοί, κυρίως τα κορίτσια για την προσωπική τους συντήρηση, χωρίς αμοιβή. Επίσης, αγόρια και κορίτσια απασχολούνται σε θέσεις εργασίας στη βιομηχανία, σε

¹²¹ ό.π.

¹²² V. Lenhart: Παιδαγωγική των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Αθήνα 2006, σελ. 254 (λόγω της έλλειψης μέτρων σύγκρισης, π.χ. η εκπλήρωση καταναλωτικών επιθυμιών ως κίνητροεργασίας, η παιδική εργασία στις δυτικές βιομηχανικές χώρες δεν εμφανίζεται στη στατιστική)

μικρές αγροτικές οικονομικές μονάδες και κυρίως σε μη καταγεγραμμένους μικροπαραγωγούς και μικρεμπόρους¹²³.

2.5.2.1. Χείριστες μορφές παιδικής εργασίας

Σύμφωνα με την ILO Convention του 1999, οι χείριστες μορφές παιδικής εργασίας είναι η εξοντωτική εργασία υπό καθεστώς δουλείας λόγω χρεών ή με μεταχείριση σκλάβου μετά από απαγωγή ή «πώληση» από την οικογένεια, απασχόληση στην πορνεία και την πορνογραφία, εμπλοκή στο μικρεμπόριο ναρκωτικών και η παροχή υπηρεσιών ως παιδιά στρατιώτες. Γενικά, στις χείριστες μορφές εντάσσεται και «η εργασία, η οποία λόγω της φύσης της ή των συνθηκών, στις οποίες επιβάλλεται ο εργαζόμενος είναι πιθανόν να βλάψει την υγεία, την ασφάλεια ή την ηθική (Moral) των παιδιών»¹²⁴.

Στη συνέχεια δίνονται αριθμοί παιδιών που εμπλέκονται σε χείριστης μορφής εργασίας¹²⁵:

- **5.700.000** σε εξαναγκαστική εργασία και δουλεία.
- **1.800.000** σε πορνεία και πορνογραφία.
- **1.200.000** θύματα διακίνησης (trafficking).
- **600.000** σε παράνομες δραστηριότητες.
- **300.000** σε ένοπλες συρράξεις.

2.5.2.2. Υπέρ της κατάργησης της παιδικής εργασίας

Διεθνείς οργανώσεις όπως η UNICEF και η ILO αγωνίζονται για την κατάργηση της εργασίας. Η ILO δρομολογεί ένα σχετικό διεθνές πρόγραμμα, IPEC. Προτεραιότητα του προγράμματος είναι η εξάλειψη των χείριστων μορφών και στη συνέχεια η βελτίωση των συνθηκών εργασίας, μέχρι την τελική εξάλειψή της που είναι και ο κύριος στόχος του προγράμματος. Η IPEC συνεργάζεται με κυβερνήσεις και επηρεάζει τη νομοθεσία περί προστασίας της εργασίας. Επίσης σύνδεσμοι των

¹²³ ό.π., σελ. 254

¹²⁴ ILO, C 182 1999, Άρθρο 3, ό.π.

¹²⁵ Η κατάσταση των παιδιών στον κόσμο 2006, <http://www.unicef.gr/reports/sowcr2006.php>

εργοδοτών ανάλαβαν την υποχρέωση να μην απασχολούν παιδιά και να προσλαμβάνουν ενήλικες. Τέλος, διαφημιστικές καμπάνιες και οι εκπαιδευτικοί βοηθούνε στο έργο κατά τις παιδικής εργασίας¹²⁶.

Από την άλλη, κάποια ιδρύματα(π.χ. το Instituto de Formacion para Educadores de Joveves στη Λίμα του Περού), μη κυβερνητικές οργανώσεις(π.χ. Terres des Hommes στη Γερμανία), ομάδες κοινωνικών επιστημόνων και παιδαγωγών στο νότο και οργανώσεις εργαζόμενων παιδιών (π.χ. MANTHOC του Περού) υποστηρίζουν και ενισχύουν την παιδική εργασία. Βέβαια, η εργασία θα πρέπει να είναι απαλλαγμένη από την εκμετάλλευση και να μην εμποδίζει τη σχολική φοίτηση¹²⁷.

Οι οργανώσεις εργαζόμενων παιδιών της Δυτικής Αφρικής το 1994 ζήτησαν να ισχύουν τα εξής για την παιδική εργασία¹²⁸:

- Το δικαίωμα της εκμάθησης ενός επαγγέλματος
- Το δικαίωμα παραμονής στο χωριό αντί της αναγκαστικής μετακίνησης
- Το δικαίωμα σε ασφάλεια κατά την εργασία
- Το δικαίωμα σε νομική υποστήριξη σε περίπτωση δυσκολιών
- Το δικαίωμα να εισακούγονται
- Το δικαίωμα σε ελαφριά και κατάλληλη εργασία(ανάλογα με την ηλικία και τις ικανότητες)
- Το δικαίωμα σε σεβασμό
- Το δικαίωμα σε απαλλαγή από την εργασία σε περίπτωση ασθένειας
- Το δικαίωμα σε υγειονομική φροντίδα
- Το δικαίωμα εκμάθησης ανάγνωσης και γραφής
- Το δικαίωμα στο παιχνίδι

¹²⁶ V. Lenhart: Παιδαγωγική των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Αθήνα 2006, σελ. 257

¹²⁷ ό.π.

¹²⁸ Liebel 2002, στο V. Lenhart: Παιδαγωγική των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Αθήνα 2006, σελ. 258

- Το δικαίωμα της έκφρασης απόψεων και κατ' επέκταση της δημιουργίας ενώσεων

2.5.3. ΕΜΠΟΡΙΟ ΠΑΙΔΙΩΝ

Εμπόριο ανθρώπων, κυρίως παιδιών και γυναικών παρατηρείται κυρίως στις χώρες υπό ανάπτυξη και ιδιαίτερα στην αφρικανική ήπειρο, παρόλο που η διακίνηση δεν περιορίζεται εκεί. Σε ποσοστό 34% των Αφρικανικών χωρών, η διακίνηση διοχετεύεται προς την Ευρώπη, στο 26% στη Μέση Ανατολή και στα Αφρικανικά κράτη, ενώ από τις 10 στις 8 χώρες η διακίνηση γίνεται εντός συνόρων. Δεν υπάρχουν αξιόπιστες εκτιμήσεις για τον ακριβή αριθμό των ατόμων που διακινούνται αλλά σύμφωνα με έρευνα της UNICEF οι χώρες στις οποίες παρατηρείται η διακίνηση παιδιών είναι σχεδόν διπλάσιος από εκείνες που παρατηρείται διακίνηση γυναικών¹²⁹.

Η πώληση παιδιών δεν γίνεται αποκλειστικά με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση. Μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί ως εργασιακός σκλάβος, ως παιδί – στρατιώτης ή ακόμη να χρησιμοποιηθούν τα όργανά του(εμπόριο παιδικών οργάνων)¹³⁰.

Η Εκτελεστική Διευθύντρια της UNICEF, Κάρολ Μπέλαμι δηλώνει από τη Νέα Υόρκη πως "η διακίνηση παιδιών είναι μεταξύ των χειρότερων παραβιάσεων των δικαιωμάτων των παιδιών στον κόσμο, αν θέλουμε να θέσουμε ένα τέλος στο ξεδιάντροπο αυτό εμπόριο, χρειαζόμαστε θαρραλέους ηγέτες που θα ποινικοποιήσουν τη διακίνηση παιδιών σε όλες του τις μορφές."¹³¹

¹²⁹ <http://www.unicef.gr/oldpress/2004/dt1304.php>

¹³⁰ V. Lenhart: Παιδαγωγική των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Αθήνα 2006, σελ. 263

¹³¹ <http://www.unicef.gr/oldpress/2004/dt1304.php>

Αίτια

Η έκθεση της UNICEF για τη διακίνηση παιδιών αναφέρει κάποιους λόγους στους οποίους αποδίδεται το φαινόμενο¹³²:

- Η διακίνηση συμβαίνει όταν το προστατευτικό περιβάλλον ενός παιδιού καταρρέει από αιτίες όπως συρράξεις, οικονομική δυσπραγία και διακρίσεις.
- Παραδοσιακές συμπεριφορές όπως οι πρώιμοι γάμοι και η έλλειψη ληξιαρχικής καταγραφής επιτείνουν ακόμα περισσότερο το ευπρόσβλητο των παιδιών και την εκμετάλλευση των γυναικών.
- Η απουσία ληξιαρχικής καταγραφής - και ως εκ τούτου μη αποδείξιμη εθνική ταυτότητα - κάνει την επισήμανση των θυμάτων ιδιαίτερα δύσκολη.

Η έκθεση καταλήγει ότι ο τρόπος για να αποφύγουν τα παιδιά τον κίνδυνο είναι ένα περιβάλλον το οποίο θα τους παρέχει προστασία και θα σέβεται τα δικαιώματα και τις ανάγκες τους. Ένα τέτοιο περιβάλλον θα πρέπει να περιλαμβάνει οπωσδήποτε τη φοίτηση στο σχολείο. Απαραίτητη είναι επίσης, μια νομοθεσία η οποία θα εξασφαλίζει την τιμωρία αυτών που θα επιχειρούν την εκμετάλλευση των παιδιών και μια κυβέρνηση η οποία θα καταπολεμά αποτελεσματικά την παιδική εκμετάλλευση των παιδιών. Για να γίνει αυτό, θα πρέπει η κοινωνία να έχει επίγνωση των κινδύνων που διατρέχουν τα παιδιά και να κατανοεί βαθιά τη σοβαρότητα της κατάστασης.

Πιο αναλυτικά ένα προστατευτικό περιβάλλον περιλαμβάνει τα εξής¹³³:

- «Την ενίσχυση της δυνατότητας των οικογενειών και των κοινοτήτων να φροντίζουν και να προστατεύουν τα παιδιά.

¹³² ό.π.

¹³³ Η κατάσταση των παιδιών στον κόσμο 2006, <http://www.unicef.gr/reports/sowcr2006.php>

- Τη δέσμευση των κρατών στη παιδική προστασία παρέχοντας στήριξη μέσα από τον προϋπολογισμό τους και πολιτικές κοινωνικής πρόνοιας που στοχεύουν στα περισσότερα περιθωριοποιημένα και «αόρατα» παιδιά.
- Την επικύρωση και εφαρμογή της νομοθεσίας, τόσο εθνικής όσο και διεθνούς που αφορά τα δικαιώματα και την προστασία των παιδιών.
- Την ποινική δίωξη των δραστών εγκλημάτων κατά των παιδιών και την αποφυγή της ποινικοποίησης των παιδιών θυμάτων.
- Ανοικτή συζήτηση από την κοινωνία των πολιτών και τα μέσα ενημέρωσης, συμπεριφορών, προκαταλήψεων, πεποιθήσεων και πρακτικών που διευκολύνουν ή οδηγούν σε μορφές καταχρήσεων δικαιωμάτων.
- Εξασφαλίζοντας πως τα παιδιά γνωρίζουν τα δικαιώματά τους, ενθαρρύνονται να τα εκφράζουν και πως εφοδιάζονται με ζωτικές δεξιότητες και πληροφόρηση για να προστατεύσουν τον εαυτό τους από κακοποίηση και εκμετάλλευση.
- Διαθεσιμότητα των βασικών κοινωνικών υπηρεσιών σε όλα τα παιδιά χωρίς διάκριση.
- Έλεγχο και διαφανείς μεθόδους αναφοράς αβλεψιών καταχρήσεων και εκμετάλλευσης».

Είναι σημαντικό επίσης και οι πολίτες να είναι ενημερωμένοι και να ενδιαφέρονται πραγματικά. Γι' αυτό η δράση των μέσων ενημέρωσης παίζει σημαντικό ρόλο. Επίσης, οι αστυνομικές αρχές επιβάλλεται να είναι απαλλαγμένες από τη διαφθορά και να δρουν υπεύθυνα και συνειδητοποιημένα¹³⁴.

¹³⁴ <http://www.unicef.gr/oldpress/2004/dt1304.php>

2.5.4. ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ

ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Συνήθως ταυτίζουμε τις έννοιες σεξουαλική κακοποίηση και σεξουαλική εκμετάλλευση. Οι δύο έννοιες όμως διαφοροποιούνται. Η πρώτη, αναφέρεται σε μη εμπορικές σεξουαλικές σχέσεις με τα παιδιά, από άτομα του οικογενειακού τους περιγύρου ή από ξένους. Στη δεύτερη εμπλέκεται η εμπορική διάσταση και είναι αυτή στην οποία δίνεται βάρος από τις διεθνείς συμφωνίες. Βέβαια σύμφωνα με εκθέσεις της UNICEF για τα ανθρώπινα δικαιώματα σε σχέση με το εμπόριο, την πορνεία και την πορνογραφία παιδιών, επιβεβαιώνει ότι πέρα από τα όρια της σύμπτωσης, υπερβολικά πολλά παιδιά που έχουν υποστεί εκμετάλλευση, έχουν βιώσει προηγουμένως την εμπειρία της κακοποίησης¹³⁵. Τα παιδιά συχνά κακοποιούνται σεξουαλικά από το κοντινό τους περιβάλλον. Επειδή όμως, η σεξουαλική δραστηριότητα συνήθως αντιμετωπίζεται ως ιδιωτική υπόθεση, κυβερνήσεις και κοινότητες είναι εξίσου απρόθυμες να παρέμβουν σε περιπτώσεις σεξουαλικής κακοποίησης¹³⁶.

Στην παιδική εκμετάλλευση, όπως έχει προαναφερθεί, εμπλέκονται τρεις όροι¹³⁷:

- Εμπόριο παιδιών. Όπως έχει αναφερθεί και στην προηγούμενη ενότητα, δεν έχει αποκλειστικό σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση.
- Παιδική πορνεία. Η εκμετάλλευση ενός παιδιού μέσα από σεξουαλικές δραστηριότητες έναντι αμοιβής ή άλλων διευκολύνσεων.

¹³⁵ V. Lenhart: Παιδαγωγική των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Αθήνα 2006, σελ. 262 - 263

¹³⁶ <http://www.unicef.gr/news/2008/n080206.php>

¹³⁷ V. Lenhart: Παιδαγωγική των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Αθήνα 2006, σελ. 263

- Παιδική πορνογραφία. Η μεταδιδόμενη από τα μέσα επικοινωνίας προβολή παιδιών, τα οποία πραγματοποιούν ή αναπαριστούν σεξουαλικές πράξεις ή η παρουσίαση παιδικών γεννητικών οργάνων για πρωτογενώς σεξουαλικούς σκοπούς.

Είναι δύσκολο να βρεθούν ακριβή στοιχεία, διότι τα παιδιά κυρίως διακινούνται μέσω ενός κρυφού δικτύου εμπόρων. Έτσι το μεγαλύτερο μέρος της δραστηριότητας αυτής δεν φθάνει ποτέ στο φως. Σε πολλές χώρες δεν αναγνωρίζεται καν ως πρόβλημα. Παρόλα αυτά, έχουμε ένα παγκόσμιο πρόβλημα, καθώς όπως αποκαλύπτουν στη συνέχεια οι αριθμοί, η εμπορία του σεξ είναι μια αγορά δισεκατομμυρίων στην οποία υπολογίζεται ότι εισέρχονται κατά προσέγγιση ένα εκατομμύριο παιδιά το χρόνο, κυρίως κορίτσια¹³⁸:

100.000 στις Φιλιππίνες **244.000 - 325.000** στις Ηνωμένες Πολιτείες
400.000 στην Ινδία **100.000** στην Βραζιλία
100.000 στην Ταϊβάν **35.000** στη Δυτική Αφρική
200.000 στην Ταϊλάνδη **175.000** στη Ανατολική & Κεντρική Ευρώπη

Παρόλο που οι συγκεκριμένες μορφές εκμετάλλευσης πλήττουν κυρίως τα κορίτσια, σε κάποιες περιοχές παρατηρείται πιο έντονα η εκμετάλλευση των αγοριών. Για παράδειγμα, από τα παιδιά που εκπορνεύονται στη Σρι Λάνκα και την Καραϊβική, η πλειοψηφία είναι αγόρια. Είναι τα λεγόμενα αγόρια της παραλίας, τα οποία χρησιμοποιούν οι τουρίστες ως σεξουαλικούς συντρόφους. Επίσης, η ομοσπονδιακή αστυνομία των Ηνωμένων Πολιτειών υπολόγισε ότι επάνω από το 50% του πορνογραφικού υλικού που έχει κατασχεθεί στη χώρα αναπαριστά αγόρια¹³⁹.

¹³⁸ <http://www.unicef.gr/oldpress/2001/dt4901.php>

¹³⁹ V. Lenhart: Παιδαγωγική των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Αθήνα 2006, σελ. 264

2.5.4.1. Οι κύριοι λόγοι για τους οποίους τα παιδιά

πέφτουν θύματα εκμετάλλευσης

Κύρια αιτία της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των παιδιών είναι η φτώχεια¹⁴⁰. Σε μερικές περιπτώσεις τα παιδιά απάγονται ή κλέβονται, πιο συχνά όμως η ιστορία ξεκινά με ψεύτικες υποσχέσεις. Οι έμποροι υπόσχονται στα νεαρά θύματά τους, κορίτσια των 12 χρόνων, μια καλύτερη ζωή σε άλλη χώρα. Οι γονείς, που θέλουν ότι καλύτερο για τα παιδιά τους, εξαπατώνται στην ελπίδα μιας αξιοπρεπούς εργασίας και καλύτερης εκπαίδευσης. Σε πολλές περιπτώσεις τα παιδιά αυτά καταλήγουν να κακοποιούνται σεξουαλικά και να εξαθλιώνονται, χωρίς να μπορούν να ξεφύγουν εύκολα. Ακόμη χειρότερα, οι οικογένειες συχνά έχουν άγνοια του κινδύνου, πιστεύοντας ότι τα παιδιά τους θα έχουν μια ευκαιρία για ένα καλύτερο μέλλον έξω από την πατρίδα τους. Συχνά, παιδιά θύματα διακίνησης συλλαμβάνονται και κρατούνται ως παράνομοι μετανάστες. Κορίτσια μέχρι και 13 ετών (συνήθως από Ασία & Ανατολική Ευρώπη) διακινούνται ως νύφες κατά παραγγελία. Χιλιάδες γυναίκες από φτωχές χώρες παρασύρονται στην πορνεία στη Νότια Ασία.

Επίσης, άλλες αιτίες πίσω από την εμπορική σεξουαλική εκμετάλλευση των παιδιών συμπεριλαμβάνουν τη φτώχεια, τις διακρίσεις με βάση το φύλο, τον πόλεμο, το οργανωμένο έγκλημα, την παγκοσμιοποίηση, την απληστία, παραδόσεις και πεποιθήσεις, τη δυσλειτουργία της οικογένειας και το εμπόριο ναρκωτικών¹⁴¹.

Τέλος, το διαδίκτυο διευκολύνει τη διάδοση και ανταλλαγή πορνογραφικού υλικού και όχι μόνο. Χρησιμοποιείται επίσης για τη συνεννόηση μεταξύ εμπόρων

¹⁴⁰ <http://www.unicef.gr/news/2008/n080206.php>

¹⁴¹ <http://www.unicef.gr/oldpress/2001/dt4901.php>

παιδιών και για το κλείσιμο συμφωνιών με πελάτες. Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης περί Εγκληματικότητας μέσω Διαδικτύου, αφιέρωσε ένα ξεχωριστό λεπτομερειακό Απαγορευτικό Άρθρο (9) (Council of Europe 2001)¹⁴².

2.5.4.2. Οι συνέπειες που αντιμετωπίζουν τα παιδιά¹⁴³

Τα παιδιά - θύματα διατρέχουν τον κίνδυνο της ανεπιθύμητης εγκυμοσύνης και τον κίνδυνο να προσβληθούν από το AIDS ή άλλα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα. Επίσης, η μικρή μειοψηφία των παιδιών που τελικά καταφέρνουν να ξεφύγουν, αντιμετωπίζουν τον κοινωνικό στιγματισμό, την απόρριψη από την οικογένειά τους, τη ντροπή, τον κίνδυνο της αντεκδίκησης και την απώλεια οποιασδήποτε μελλοντικής οικονομικής προοπτικής.

Το πιο κρίσιμο είναι όμως ότι τα τραύματα που προκαλούνται παραμένουν για πολύ καιρό. Παιδιά θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης υποφέρουν - τόσο σωματικά όσο και ψυχολογικά - για όλη τη ζωή τους και συχνά αυτό έχει ως αποτέλεσμα τον πρόωρο θάνατό τους.

2.5.4.3. Η καταπολέμηση του φαινομένου

Σύμφωνα με τη UNICEF¹⁴⁴, ο πιο αποτελεσματικός τρόπος για να καταπολεμηθεί η διακίνηση των παιδιών για σεξουαλική εκμετάλλευση είναι με εκστρατείες ενημέρωσης και προγράμματα επανένταξης.

¹⁴² V. Lenhart: Παιδαγωγική των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Αθήνα 2006, σελ. 264

¹⁴³ <http://www.unicef.gr/oldpress/2001/dt4901.php>

¹⁴⁴ <http://www.unicef.gr/news/2008/n080206.php>

Ενημέρωση

και

Πρόληψη

- Εκπαίδευση των παιδιών και των γονέων για τους κινδύνους των εμπόρων παιδιών.
- Εξασφάλιση της σωστής ένταξης των κοριτσιών στα σχολεία.
- Καταπολέμηση της φτώχειας μέσω εισοδηματικών προγραμμάτων σε φτωχές οικογένειες, για να γίνουν λιγότερο ευάλωτες.

Επανάταξη

- Πρόσβαση σε προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης σε παιδιά που έχουν ξεφύγει από την εκμετάλλευση.
- Επανάταξη των παιδιών με τις οικογένειές τους.
- Συμβουλευτική και υποστήριξη στα παιδιά θύματα.

Ήδη η UNICEF αντιμετωπίζει τις αιτίες της παιδικής σεξουαλικής εκμετάλλευσης, βελτιώνοντας την πρόσβαση στην εκπαίδευση και την ποιότητά της, με εκστρατείες ενημέρωσης και την προώθηση των δικαιωμάτων των παιδιών. Υποστηρίζει επίσης, προγράμματα που βοηθούν τις κοινότητες να γίνουν η πρώτη γραμμή προστασίας των παιδιών και προωθεί την ενίσχυση της νομοθεσίας και την επιβολή των νόμων ώστε να σταματήσει το απεχθές εμπόριο παιδιών για σεξουαλική εκμετάλλευση. Για παράδειγμα, στην Καμπότζη πρόγραμμα υποστηριζόμενο από τη UNICEF έσωσε 148 παιδιά από οίκους ανοχής και παρείχε φροντίδα και βοήθεια επανένταξης σε 260 παιδιά του δρόμου - παιδιά που διατρέχουν υψηλότερο κίνδυνο να πέσουν θύματα του εμπορίου αυτού. Ακόμη, στην Αλβανία η UNICEF και η Ελληνική Επιτροπή συνεργάζεται με τοπική Μη Κυβερνητική Οργάνωση που βοηθά

να επανενταχθούν παιδιά του δρόμου, το 80% των οποίων έχουν πέσει θύματα εκμετάλλευσης στην Ελλάδα ή την Ιταλία¹⁴⁵.

Επίσης, εκτός από τη Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού, που είναι θεμελιώδης για την κατοχύρωση της προστασίας από εκμετάλλευση και διακίνηση Υπάρχουν ακόμη τρία σημαντικά διεθνή νομικά εργαλεία ζωτικής σημασίας για τις προσπάθειες καταπολέμησης του προβλήματος¹⁴⁶:

- **Το Πρωτόκολλο για την Πρόληψη, Καταστολή και Τιμωρία της Διακίνησης** σε Πρόσωπα, Ειδικότερα Γυναίκες & Παιδιά, που συμπληρώνει τη Σύμβαση του ΟΗΕ κατά του Διεθνούς Οργανωμένου Εγκλήματος του 2000 (η Σύμβαση αυτή τέθηκε σε ισχύ στις 29 Σεπτεμβρίου 2003 με 147 υπογραφές κρατών και 56 επικυρώσεις, ενώ το Πρωτόκολλο τέθηκε σε ισχύ στις 25 Δεκεμβρίου 2003 και έχει λάβει ήδη 117 υπογραφές και 116 επικυρώσεις). Η Ελλάδα έχει υπογράψει και τα δύο έγγραφα στις 13 Δεκεμβρίου 2000.
- **Το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού για την εμπορία και σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών και την παιδική πορνεία και πορνογραφία.** Με αυτό ποινικοποιούνται σοβαρές παραβιάσεις των δικαιωμάτων τους, όπως ή πώληση, η παράνομη υιοθεσία, η παιδική πορνεία και πορνογραφία. Μέχρι σήμερα το έχουν υπογράψει 115 χώρες ενώ 124 το έχουν επικυρώσει. Η Ελλάδα το υπέγραψε στις 7 Σεπτεμβρίου του 2000.

¹⁴⁵ <http://www.unicef.gr/oldpress/2001/dt4901.php>

¹⁴⁶ <http://www.unicef.gr/news/2008/n080206.php>

- **Η Σύμβαση 182 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ILO) για την άμεση κατάργηση των πιο επικίνδυνων μορφών εργασίας.** Η UNICEF θεωρεί ότι η κατάρτιση συγκεκριμένων εθνικών προγραμμάτων δράσης (ενάντια στις χειρότερες μορφές παιδικής εργασίας) με χρονικό προσδιορισμό - πράγμα για το οποίο από κοινού έχουν απευθύνει έκκληση η UNICEF και η ILO από πολύ καιρό - πρέπει να γίνει πραγματικότητα μέσω της επικύρωσης αυτής της σύμβασης. Αυτή η Σύμβαση ορόσημο για τη UNICEF τέθηκε σε ισχύ το Νοέμβριο του 2000, κύρωση από Ελλάδα 15/6/2001.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΕΛΛΑΔΑ

Σύμφωνα με έρευνα της UNICEF για την Ελλάδα¹⁴⁷ με τίτλο «Φωνές των Νέων», τα παιδιά της Ελλάδας φαίνεται να είναι αρκετά ευτυχισμένα σχετικά με τα παιδιά της υπόλοιπης Ευρώπης. Αυτό φαίνεται, καθώς το 69% των παιδιών που έλαβαν μέρος στη δημοσκόπηση, δήλωσαν ότι αισθάνονται ευχαριστημένα τον περισσότερο καιρό και κανένα δεν ανέφερε ότι δεν αισθάνεται ποτέ ή σχεδόν ποτέ ευχαριστημένο.

Άλλα στοιχεία που έδωσε η έρευνα σχετικά με την καθημερινή ζωή των Ελληνόπουλων είναι ότι τα ευχαριστεί να είναι με φίλους (52%) και με την οικογένεια (42%). Επίσης το 37% λένε ότι αισθάνονται ευχαριστημένα στο σχολείο και το 30% λένε ότι τα ευχαριστεί περισσότερο να έχουν ελεύθερο χρόνο για διασκέδαση.

Όσο αφορά τους προβληματισμούς τους, έχουν σχέση με το σχολείο (61%) και με την οικογένεια (21%) και λιγότερο με τους φίλους, την πολιτική ή το περιβάλλον. Ακόμη, το 51% πιστεύει ότι η ζωή σήμερα είναι πολύ καλύτερη από ότι ήταν πριν 10 χρόνια, ενώ ένα 14% πιστεύει ότι η ζωή είναι χειρότερη από ότι ήταν παλιά.

¹⁴⁷<http://www.unicef.gr/oldpress/2001/dt2601.php>

3.1. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, όσο αφορά το σχολείο, τα Ελληνόπουλα δήλωσαν ότι γενικά είναι ευχαριστημένα. Βέβαια το 35% δήλωσε ότι δυσαρεστείται από τις τιμωρίες και την έλλειψη ελευθερίας.

Το 97% των παιδιών πηγαίνει σχολείο και δεν υπάρχει μεγάλη διαφορά στον αριθμό των παιδιών ανώτερης και μεσαίας τάξης σε σχέση με τον αριθμό των παιδιών χαμηλού εισοδήματος και αγροτικών περιοχών.

Ο κύριος λόγος που πηγαίνουν στο σχολείο είναι για να μάθουν κάτι (62%). Επίσης δηλώνουν την επιδίωξη επαγγελματικών στόχων (42%) και τη βελτίωση των ικανοτήτων τους (34%) ως λόγους για να παρακολουθούν το σχολείο. Άλλοι λόγοι συμπεριλαμβάνουν το να έχουν καλύτερο μέλλον ή οικονομική κατάσταση (14%). Ένα 7% των παιδιών δηλώνουν ότι πηγαίνουν στο σχολείο απλά επειδή είναι αναγκασμένα.

Αξιολογούν πολύ θετικά τις σχέσεις τους με τους δασκάλους και τους συμμαθητές τους αλλά ένα ποσοστό 28% πιστεύει ότι υπάρχει περιθώριο βελτίωσης. Επίσης βελτίωση ζητούν και στις μεθόδους διδασκαλίας (15%), καθώς και επανεξέταση της διδακτέας ύλης, καλύτερες εγκαταστάσεις και οργάνωση (10%).

Επίσης, θεωρούν ότι τα παιδιά ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων δεν αντιμετωπίζονται με δικαιοσύνη. Και ακόμη ζητούν να λαμβάνεται περισσότερο υπόψη η γνώμη τους από τους πολιτικούς, από τους οποίους ζητούν καλύτερο εκπαιδευτικό σύστημα, ελεύθερο χρόνο και ασφάλεια.

3.2. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Από την έρευνα συμπεραίνεται ότι οι καλές σχέσεις, ο αλληλοσεβασμός και η τιμιότητα είναι τα στοιχεία που οι ελληνικές οικογένειες διδάσκουν στα παιδιά τους και γενικά τα παιδιά περιγράφουν τις σχέσεις τους με τους γονείς τους ως πολύ καλές με αγάπη, φροντίδα, επικοινωνία και κατανόηση. Αν και ένα 39% αναφέρει επιθετικότητα, τσακωμούς και γενικά οικογενειακά προβλήματα.

Όσον αφορά τη συμμετοχή των παιδιών σε αποφάσεις της οικογένειας, το 61% αισθάνεται ότι η γνώμη τους λαμβάνεται γενικά υπόψη στο σπίτι, ενώ ένα 28% θα ήθελε να συμμετείχαν περισσότερο σε αποφάσεις που αφορούν το σχολείο.

Παρόλα αυτά η έρευνα έδειξε ότι η Ελλάδα παρουσιάζει τα μεγαλύτερα ποσοστά έλλειψης εμπιστοσύνης προς τους ενήλικες (21% έναντι ενός μέσου όρου 7%).

3.3. ΒΙΑ – ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ

Σύμφωνα με έρευνα της UNICEF συμπεραίνεται ότι το ποσοστό της βίας εναντίον των παιδιών στην Ελλάδα είναι χαμηλότερο περίπου στο μισό από το μέσο όρο όλων των χωρών της Δ. Ευρώπης, που συμπεριλαμβάνει η έρευνα¹⁴⁸.

Σύμφωνα λοιπόν με την έρευνα ένα 14% λένε ότι έχουν φίλους ή συγγενείς που υπήρξαν θύματα βίας. Ένα 61% αναφέρει πλήρη απουσία της βίας από το σπίτι, ενώ μόλις 1% αναφέρει άσκηση σωματικής βίας.

Γενικά η παιδική εκμετάλλευση στην Ελλάδα συνδέεται με την παιδική εργασία και πορνεία. Από όσους Έλληνες ανέφεραν ότι γνωρίζουν περιστατικά παιδικής εκμετάλλευσης, οι μισοί (49,2%) αναφέρθηκαν σε περιστατικά παιδικής εργασίας, το 33,8% αναφέρθηκε σε περιστατικά πορνείας και το 15,4% σε άλλες μορφές εκμετάλλευσης, καθώς και οι 7 στους 10 Έλληνες ρίχνουν το βάρος για την κατάσταση στη νομοθεσία την οποία κρίνουν ως ανεπαρκή¹⁴⁹.

Τα πιο ευάλωτα παιδιά ως προς την εκμετάλλευση θεωρούνται τα παιδιά των μεταναστών/ προσφύγων (45,4%), μετά τα παιδιά διαλυμένων οικογενειών (31,1%) και τέλος τα παιδιά των τσιγγάνων (14,8%)¹⁵⁰.

Αίτια:

Ως βασική αιτία των φαινομένων της εκμετάλλευσης και της εμπορίας παιδιών θεωρείται η παγκόσμια φτώχεια. Τα παιδιά αποτελούν φθηνό εργατικό δυναμικό και προτιμούνται¹⁵¹. Πολλές φορές μάλιστα οι γονείς είναι εκείνοι που εξαναγκάζουν τα παιδιά να βγουν στην εργασία για το οικονομικό όφελος (53,3%)¹⁵².

¹⁴⁸ *ό.π.*

¹⁴⁹ <http://www.unicef.gr/reports/exploit.php>

¹⁵⁰ *ό.π.*

¹⁵¹ <http://www.unicef.gr/news/2006/n061211.php>

¹⁵² <http://www.unicef.gr/reports/exploit.php>

Μια δεύτερη αιτία είναι οι ενέργειες των παράνομων κυκλωμάτων (26,6%)¹⁵³.

Αυτό υποστηρίζουν και οι μετανάστες της χώρας, ενώ κατά τη γνώμη των Ελλήνων, η προσέλευση των μεταναστών αύξησε την εγκληματικότητα της χώρας και δημιούργησε κλίμα ανασφάλειας¹⁵⁴.

Ακόμη, η κατάσταση αποδίδεται στην ανεκτικότητα και την αδιαφορία του κράτους και στην ανεπάρκεια του Νομικού Πλαισίου, απέναντι στην παιδική εκμετάλλευση και εμπόριο. Την κατάσταση συμπληρώνει και η δράση των ΜΜΕ, τα οποία θεωρούνται από τους Έλληνες πολίτες κύρια πηγή ενίσχυσης της βίας και των φαινομένων εκμετάλλευσης μεταξύ των ανθρώπων¹⁵⁵.

Όσο αφορά τους μαθητές, πιστεύουν ότι ο ρατσισμός ενισχύει το φαινόμενο και επίσης, ότι η Δικαιοσύνη και η Ελληνική Αστυνομία θεωρούνται οι δύο βασικοί παράγοντες που μπορούν να συνεισφέρουν ουσιαστικά στην αντιμετώπιση των φαινομένων της παιδικής εκμετάλλευσης και της εμπορίας ανθρώπων¹⁵⁶.

¹⁵³ ό.π.

¹⁵⁴ <http://www.unicef.gr/news/2006/n061211.php>

¹⁵⁵ ό.π.

¹⁵⁶ ό.π.

3.4. ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΔΡΟΜΟΥ

Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε από την ALKO για τη UNICEF το 2000¹⁵⁷, υπολογίστηκε ότι περίπου 5.800 παιδιά ελληνικής καταγωγής ή μετανάστες, από 2 - 15 ετών, εργάζονται όλη την ημέρα ή και ζουν στο δρόμο. Η μέση ημερήσια είσπραξη κάθε παιδιού ανέρχεται σε 7 έως 8.000 δρχ.

Τα ποσοστά που προκύπτουν από την έρευνα σχετικά με την καταγωγή των παιδιών είναι τα εξής: από τα 955 παιδιά ηλικίας 2-15 ετών στα οποία διενεργήθη η έρευνα, το 61% είναι αγόρια, το 10% περίπου ηλικίας έως 5 ετών, 44,1% του συνόλου είναι έλληνες πολίτες, ενώ τα υπόλοιπα παιδιά είναι μετανάστες και πρόσφυγες στη χώρα μας. Ειδικότερα, το 23,6% του συνόλου είναι έλληνες τσιγγάνοι, το 11,4% έλληνες μουσουλμάνοι, το 28,1% είναι αλβανικής καταγωγής, 6,3% Ιρακινοί, 6,0% Σέρβοι, 5,4% Πακιστανοί, 3,4% Κούρδοι και διάφορες άλλες εθνικότητες. 40,4% των παιδιών είναι Χριστιανοί Ορθόδοξοι, 33,4% Μουσουλμάνοι, ενώ το 13,8% δήλωσε πως δεν ξέρει το θρήσκευμά του.

Τα περισσότερα παιδιά κατοικούν σε υπόγεια, ισόγεια, σκηνές, πρόχειρους καταυλισμούς, σε βαγόνια, εγκαταλελειμμένα αυτοκίνητα και άλλα ακατάλληλα μέρη. Κάποια (2%) δήλωσαν άστεγα.

Ένα 20% από τα παιδιά πηγαίνουν σχολείο, η πλειοψηφία των παιδιών αυτών δηλώνει ότι βρίσκονται στους δρόμους κι "εργάζονται" όλη σχεδόν την ημέρα, αρκετά από αυτά, εργάζονται και τη νύχτα. Ένα 20% των παιδιών θα ήθελαν να πάνε σχολείο αλλά δεν μπορούν. Πολλά από αυτά βρίσκονται στην Ελλάδα χωρίς τους γονείς και δεν ξέρουν αν η εγκατάστασή τους είναι μόνιμη στη χώρα.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έκθεσης, οι εργοδότες των παιδιών, δεν είναι πάντα οι γονείς και συνήθως τους φέρονται σκληρά. τους επιβάλλουν τιμωρίες αν δεν

¹⁵⁷ <http://www.unicef.gr/reports/alko/street.php>

*Η ΦΤΩΧΕΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΙΣ ΑΝΑΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ*

θελήσουν να πάνε για δουλειά ή κάνουν μικρή εισπραξη. Είναι χαρακτηριστικό ότι πολλά παιδιά δήλωσαν σαν τιμωρίες, εκτός από το ξύλο, το γεγονός ότι δεν τους δίνουν φαγητό να φάνε ή ότι τα απειλούν να τα διώξουν από το μέρος που διαμένουν.

Τα παιδιά του δρόμου συνήθως έχουν περιορισμένες φιλοδοξίες για το μέλλον, εκτός μικρών εξαιρέσεων που ανέφεραν πως θα ήθελαν να σπουδάσουν και άλλα ότι θα ήθελαν όταν μεγαλώσουν «να έχουν φαγητό να τρώνε». Τα όνειρά τους είναι επίσης περιορισμένα και καλύπτονται από συναισθήματα ανασφάλειας και φόβου, αφού δεν γνωρίζουν ανά πάσα στιγμή που θα βρεθούνε, πόσο θα παραμείνουν και τι θα έχουν να αντιμετωπίσουν κάθε φορά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στη συγκεκριμένη εργασία έγινε λόγος για τη φτώχεια των παιδιών, η οποία όπως τονίστηκε, δεν μεταφράζεται μόνο σε υλικά αγαθά αλλά και σε πνευματικά. Φτωχός μπορεί να θεωρείται κάποιος που πεινάει, αλλά φτωχός θεωρείται και κάποιος που δεν έχει πρόσβαση στην εκπαίδευση ή δεν του παρέχεται προστασία ή δεν εισπράττει αγάπη από τους συνανθρώπους του.

Διανύουμε τον 21^ο αιώνα, η τεχνολογία έχει αναπτυχθεί εξαιρετικά, συνεχίζουμε να εξελισσόμαστε καθημερινά και να κάνουμε ακόμη πιο άνετη τη ζωή μας. Παρόλα αυτά, εκατομμύρια άνθρωποι στον πλανήτη και ιδιαίτερα παιδιά, υποφέρουν από την έλλειψη βασικών αγαθών, που θεωρούνται πλέον δεδομένα για κάθε άνθρωπο που θέλει να ζει με αξιοπρέπεια.

Πολλά παιδιά δεν έχουν την πολυτέλεια να τραφούν σωστά, να ντυθούν, να απολαύσουν ιατρική περίθαλψη, να στεγαστούν. Έτσι καταφεύγουν σε διάφορες μορφές εργασίας από μικρή ηλικία με εξαντλητικό ωράριο, άθλιες συνθήκες και πολλές φορές χαμηλή αμοιβή, ωθούμενα πολλές φορές από τους γονείς τους. Συχνά δεν υπάρχει ο χρόνος και το σθένος για σχολείο. Και είναι απόλυτα κατανοητό, γιατί η εκπαίδευση περιττεύει μπροστά στην προσπάθεια κάλυψης των βασικών αναγκών.

Όπως αναφέρθηκε και αναλύθηκε στην εργασία, παιδιά από πολύ μικρή ηλικία πέφτουν θύματα διαφόρων ειδών εκμετάλλευσης, υπομένουν μια μεταχείριση που δεν τους αξίζει και τελικά καταστρέφεται ότι πιο όμορφο έχουν μέσα τους σαν άνθρωποι. Πως λοιπόν να εξελιχθούν αργότερα ως φυσιολογικοί, υγιείς ενήλικες και ικανοί να προσφέρουν στην κοινωνία; Άλλωστε τα περισσότερα παιδιά δεν προλαβαίνουν να ενηλικιωθούν, αφού συνήθως πεθαίνουν από την κακομεταχείριση και τις ασθένειες ή βάζουν τα ίδια τέλος στη ζωή τους, ωθούμενα από την απογοήτευση, τα ψυχολογικά

προβλήματα και την κατάθλιψη. Ακόμη κι αν ζήσουν και ενηλικιωθούν, αντιμετωπίζουν τους άλλους αμυντικά ή με τον ίδιο βάνανσο τρόπο, αφού αυτή την αντιμετώπιση γνώρισαν μόνο και είναι γνωστό ότι η βία μόνο βία μπορεί να φέρει.

Είναι δύσκολο να δικαιωθούν τα παιδιά, άλλωστε κάποιιο υποστηρίζουν ότι τα Δικαιώματα του Παιδιού δεν υφίστανται, αφού δεν μπορούν τα ίδια να τα διεκδικήσουν. Έτσι οι αγώνες και οι προσπάθειες που κάνουν Διεθνείς οργανισμοί είναι πολύ σημαντικοί και έχουν βοηθήσει αρκετά παιδιά. Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού έχει ξεκαθαρίσει αρκετά τα πράγματα, σχετικά με αυτά που δικαιούται ένα παιδί και με ποιον τρόπο θα πρέπει να το προστατεύει η πολιτεία.

Για την προστασία λοιπόν των παιδιών και την βελτίωση της ποιότητας ζωής της τους έχουν οριστεί κάποιοι στόχοι, οι Αναπτυξιακοί Στόχοι της Χιλιετίας, οι οποίοι αναφέρονται στη βοήθεια των παιδιών κι με την επίτευξη των οποίων έχουν δεσμευτεί τα Μέλη Κράτη των Ηνωμένων Εθνών¹⁵⁸.

Οι συγκεκριμένοι στόχοι αποσκοπούν στη διάσωση των παιδιών από τις ασθένειες, τον πρόωρο θάνατο και στην παροχή ασφαλούς νερού, αξιοπρεπών εγκαταστάσεων υγιεινής, καθώς και ολοκλήρωση της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης¹⁵⁹.

Δίνεται προτεραιότητα στα παιδιά που ζουν στις φτωχότερες και πιο περιθωριοποιημένες περιοχές, στερούνται τις βασικές υπηρεσίες, και αντιμετωπίζουν διακρίσεις με βάση το φύλο, την εθνικότητα, τη σωματική αναπηρία, παιδιά που έχουν εμπλακεί σε ένοπλες συρράξεις, πάσχουν από AIDS ή είναι θύματα κακοποίησης ή εκμετάλλευσης¹⁶⁰.

¹⁵⁸ UNICEF, Η Κατάσταση των Παιδιών στον Κόσμο 2006,
<http://www.unicef.gr/reports/sowcr2006.php>

¹⁵⁹ ό.π.

¹⁶⁰ ό.π.

Όλα αυτά είναι αιτίες της περιθωριοποίησης των παιδιών και σε αυτά αναφέρεται πρώτα η έκθεση και οι Αναπτυξιακοί Στόχοι της Χιλιετίας. Όπως αναφέρει η έκθεση, τα βήματα που πρέπει να γίνουν είναι τα εξής¹⁶¹:

- Ωθηση στις βασικές υπηρεσίες για τα παιδιά και τις οικογένειές τους που δεν τις απολαμβάνουν, με άμεσες παρεμβάσεις¹⁶².
- Πρωτοβουλίες βάσει μιας προσέγγισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Ιδιαίτερη προσοχή στους περισσότερους ευάλωτους. Σε αυτό, σημαντική κρίνεται η συμμετοχή των κυβερνήσεων, των διεθνών οργανώσεων, των μέσων ενημέρωσης και του ιδιωτικού τομέα.

Επίσης, κάτι άλλο που επηρεάζει την εξέλιξη του παιδιού είναι η κατάσταση της γυναίκας. Και όχι μόνο την εξέλιξη του παιδιού αλλά και όλης της κοινωνίας. Κάτι τέτοιο μας παραπέμπει στην ισότητα των δύο φύλων.

Η ισότητα δεν είναι μόνο ηθικά σωστή, αλλά και απαραίτητη για την ανθρώπινη πρόοδο. Εκτός από τις ίδιες τις γυναίκες, θα βοηθήσει να ξεφύγουν από τη φτώχεια και τα παιδιά, οι οικογένειες, οι κοινότητες, τα κράτη. Κι αυτό γιατί, γυναίκες υγιείς και μορφωμένες οι οποίες γνωρίζουν τα δικαιώματά τους, μεγαλώνουν γερά, και μορφωμένα παιδιά, παιδιά με αυτοπεποίθηση. Έτσι, η ισότητα των δύο φύλων είναι βασικό θέμα για την κατανόηση της διάσκεψης για τη νέα χιλιετία¹⁶³.

Η έκθεση της UNICEF¹⁶⁴ «Η Κατάσταση των Παιδιών στον Κόσμο 2007» υποστηρίζει, ότι το μέγεθος της επιρροής των γυναικών στις αποφάσεις του νοικοκυριού έχει επιβεβαιωμένα θετική επίδραση στη διατροφή, στη φροντίδα της υγείας και στην εκπαίδευση των παιδιών. Τα οφέλη όμως της ισότητας των δύο

¹⁶¹ ό.π.

¹⁶² παρεμβάσεις ταχείας επίδρασης, που υιοθετήθηκαν από τους ηγέτες του κόσμου στη σύνοδο κορυφής του 2005, όπως αναφέρεται στην έκθεση της UNICEF: η κατάσταση των παιδιών στον κόσμο 2006 <http://www.unicef.gr/reports/sowcr2006.php>

¹⁶³ <http://www.unicef.gr/reports/sowcr2007.php>

¹⁶⁴ ό.π.

φύλων πηγαίνουν πιο μακριά από την άμεση επίδραση στα παιδιά. Χωρίς αυτήν, δεν είναι δυνατό να χτίσουμε ένα κόσμο ισότητας, ανοχής και αμοιβαίας υπευθυνότητας - ένα κόσμο που να ταιριάζει στα παιδιά.

Η ισότητα των φύλων είναι ένα θέμα που ακόμη δεν έχει πλήρη ισχύ. Παρόλα αυτά, υπάρχει η ελπίδα ότι η κατάσταση των γυναικών έχει βελτιωθεί από το 1979, οπότε η Γενική Συνέλευση του Ο.Η.Ε υιοθέτησε τη Συνθήκη για την Κατάργηση όλων των Διακρίσεων σε βάρος των Γυναικών (Convention of All Forms of Discrimination against Women - CEDAW). Σήμερα, πολλά κορίτσια και γυναίκες έχουν δυνατότητες, που παλαιότερα ήταν απαγορευμένες. Ο αριθμός των κοριτσιών στα σχολεία μεγαλώνει, ενώ σε πολλά μέρη του κόσμου η συμμετοχή γυναικών στο εργατικό δυναμικό, στην πολιτική και στις κυβερνήσεις έχει αυξηθεί. Από τα τέλη του 2005 η Χιλή, η Τζαμάικα, η Λιβερία και η Κορέα έχουν εκλέξει γυναίκες πρωθυπουργούς. Έτσι ο συνολικός αριθμός γυναικών που κυβερνούν τις χώρες τους έφθασε τις 14¹⁶⁵.

Ανάλογα με την επιρροή των γυναικών σε αποφάσεις κλειδιά στο σπίτι, στο χώρο εργασίας και στην πολιτική, διαμορφώνεται και η ζωή τους και η ζωή των παιδιών τους. Κάθε αλλαγή επηρεάζει την ισότητα. Και κάθε βελτίωση επηρεάζει θετικά την ευημερία και ανάπτυξη των παιδιών¹⁶⁶.

Αρκετά παιδιά έχουν βοηθηθεί να ξεφύγουν από τη φτώχεια, με τις προσπάθειες των Διεθνών Οργανισμών, όμως μένουν αμέτρητα ακόμη που χρειάζονται βοήθεια. Και αν θέλει μια πολιτεία να ακολουθεί μια σταθερή πορεία εξέλιξης, ανάπτυξης και πάνω απ' όλα να χαρακτηρίζεται συγχρόνως και ανθρώπινη, είναι απαραίτητη η φροντίδα όλων των μελών της.

¹⁶⁵ ό.π.

¹⁶⁶ ό.π.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

V. Lenhart: Παιδαγωγική των Ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Αθήνα 2006

E. Verhellen: Children's Rights Education, 2006

Γ. Μπαμπινιώτης: Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, επανεκτύπωση Ιούλιος 1998

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

BBCgreek.com, Ασία, τα μισά παιδιά υποφέρουν

http://www.bbc.co.uk/greek/worldnews/story/2005/08/050822_asianchildren.shtml

Child poverty in rich countries 2005, report card 6, <http://unicef-icdc.org/publications/pdf/repcard6e.pdf>

«Η Κατάσταση των Παιδιών στον Κόσμο 2005»

<http://www.unicef.gr/oldpress/2004/dt3804.php>

UNICEF, η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού

<http://www.unicef.gr/symbbs.php>

CRC, 18 χρόνια Δικαιώματα του

Παιδιού http://www.unicef.gr/news/2007/crc_at18.php

Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, Τα 54 Άρθρα της Σύμβασης των

Δικαιωμάτων του Παιδιού <http://www.unicef.gr/reports/symb.php>

Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, Άρθρο 23

<http://www.unicef.gr/reports/symb.php#23>

UNICEF, Η Καταπολέμηση της Παράνομης Διακίνησης και Εμπορίας Παιδιών,

<http://www.unicef.gr/news/2008/n080206.php>

Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, Άρθρο 34

<http://www.unicef.gr/reports/symb.php#34>

Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης ΟΟΣΑ,

http://www.minagric.gr/Greek/agro_pol/OECD.htm

Η Παιδική Φτώχεια στο Βιομηχανικό Κόσμο 2000,

http://www.unicef.gr/reports/pov_ind.php

Η Παιδική Φτώχεια στις Πλούσιες Χώρες 2005,

<http://www.unicef.gr/reports/rc06/rc06.php>

Unicef, Παιδιά και Φτώχεια, <http://www.unicef.gr/poverty.php>

UNICEF, Malnutrition, the news, <http://www.unicef.gr/reports/malnutr.php>

UNICEF, Δελτίο Τύπου, σχετικά με το νερό και τα είδη υγιεινής:
<http://www.unicef.gr/oldpress/2005/dt1505.php>

UNICEF, Δελτίο Τύπου, Τα Παιδιά Πληρώνουν το Τίμημα για την Έλλειψη
Ασφαλούς Νερού και Υγιεινής, <http://www.unicef.gr/oldpress/2006/dt3406.php>

UNICEF, Εκατομμύρια Παιδιά Μένουν Αγράμματα
http://www.eurocharity.eu/article.php?article_id=1850

Child Protection Information Sheet, Protecting Children Affected by HIV/ AIDS,
<http://www.unicef.org/protection/files/HIV-AIDS.pdf>

UNICEF, Έκθεση: Η Κατάσταση των Παιδιών στον Κόσμο 2005
<http://www.unicef.gr/reports/sowcr2005.php>

Διεθνής Αμνηστία, Παιδιά – στρατιώτες στη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό
<http://www.amnesty.org.gr/campaigns/childsoldiers/drcongo.htm>

Διεθνής Αμνηστία, Παιδιά – στρατιώτες
<http://www.amnesty.org.gr/campaigns/childsoldiers/index.htm>

UNICEF, Θάνατοι Παιδιών από Κακομεταχείριση στο Βιομηχανικό Κόσμο
<http://www.unicef.gr/reports/rc05/rc05.php>

Η κατάσταση των παιδιών στον κόσμο 2006,
<http://www.unicef.gr/reports/sowcr2006.php>

UNICEF, Δελτίο Τύπου σχετικά με τη διακίνηση ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένων
και παιδιών <http://www.unicef.gr/oldpress/2004/dt1304.php>

UNICEF, Δελτίο Τύπου Έκκληση unicef για την Εξάλειψη της Σεξουαλικής
Εκμετάλλευσης Παιδιών, <http://www.unicef.gr/oldpress/2001/dt4901.php>

UNICEF, Δελτίο Τύπου, Φωνές των Νέων
<http://www.unicef.gr/oldpress/2001/dt2601.php>

UNICEF, Η Παιδική Εκμετάλλευση στην Ελλάδα
<http://www.unicef.gr/reports/exploit.php>

UNICEF, Έρευνα για την Παιδική Εκμετάλλευση και Trafficking στην Ελλάδα
<http://www.unicef.gr/news/2006/n061211.php>

UNICEF, Τα Παιδιά του Δρόμου στην Ελλάδα
<http://www.unicef.gr/reports/alko/street.php>

UNICEF Η Κατάσταση των Παιδιών στον Κόσμο 2007
<http://www.unicef.gr/reports/sowcr2007.php>

<http://images.google.gr/images?hl=el&q=children&gbv=2>

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

004000091609